

Parkanon Joulu

1987

Parkanon Joulun avustajakilpailu

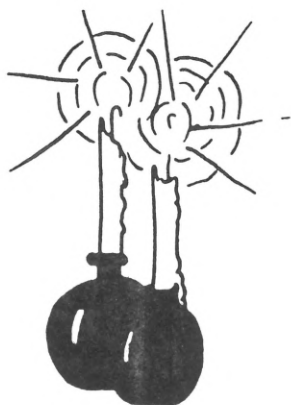
Tämä lehti on perinteisesti kaikkien niiden esiintymispaikka, joilla on kotiseutuaiheista tai muutakin kerrottavaa — sanallisesti ja kuvin. Vanhaan tapaan toimitaan nytkin kilpailun muotoisesti. Ohjeet ja puitteet on harkittu näin:

Ei kilpailu varsinaisissa sarjoissa, mutta kirjoitukset (piirroksot, valokuvat) voisivat olla seuraavan tapaisia:

1. Perinteeseen liittyviä
2. Pakinoita ja muita vapaita kertomuksia
3. Runoja
4. Pienoisnäytelmiä
5. Kaskuja Parkanosta

Aineiston tulee olla ennen julkaisematonta. Lähetykset toimitetaan Parkanon Joululle os. Lea Luodetlahti, Parkanon Joulun sihteeri, Ylä-Satakunta, 39700 Parkano 30.4.1988 mennessä. Osallistujien kesken jaetaan rahapalkintoja. Tuomaristona on lehden toimituskunta.

Parkanon Joulu

Joulutervehdys Parkanosta

Uudenajan ostopaikka

Uudenajan ostopaikka

TENNASTA

Tehdään Jouluyhdessä

TENNASTA ONNISTUNEET JOULUOSTOT

Parkanontie
Puh. 2773
Elint. 2601
Erikois-
tavarat 2601

Palvelemme
ma-pe 9-20
la 8-18

Uudenajan ostopaikka

Uudenajan ostopaikka

Uudenajan ostopaikka

Parkanon Joulukortti

NUMERO 16

JULKAISIJA

Parkanon Nuorisoseura

Painos 2400 kpl

Taitto: Rauno Vainionpää
Parkanon Kirjapaino 1987

Kansikuva: Leena Perälä
Parkanon viirin käyttöönotto.

TOIMITUSKUNTA:

Liisa Soikkeli pj.
Markus Käenmäki
Reino Lehtisalo
Lea Luodetlahti
Heikki Pentti
Leena Perälä
Airi Tekokoski
Salme Törmä

LIISA SOIKKELI

PARKANON JOULUN LUKIJALLE

Itsenäinen Suomi täyttää tänä vuonna 70 vuotta. Kiitollisuus Jumalaa ja esi-isiä kohtaan valtaa mieleme. Esi-isät tulivat tänne Suomeen Kristuksen syntymän tienoilla Suomenlahden yli Virossa ja muualta Baltiasta. Pienempi määrä tuli maitse Karjalaan. Kokemäenjoen laakso on vanhaa asutus- aluetta. Useimpien tutkijoiden mielestä Kalevalakin, Väinämöisen, Ilmarisen, Aion ym. kotipaikka, on sijainnut Kokemäenjoen laaksossa.

Suomi tuli itsenäiseksi monien raskaiden vaiheiden jälkeen. Vuoteen 1809 maamme oli liitettyä Ruotsiin. Sitten seurasi autonomian aika Venäjän yhteydessä. Jo noina aikoina oli muutamia, jotka haaveilivat itsenäisestä Suomesta. Näitä olivat ennen muita Daniel Juslenius, Yrjö Maunu Sprengtporten, Adolf Ivar Arwidsson ja Juhana Vilhelm Snellman. Harvoin siteerataan Daniel Jusleniuksen sanoja: "Minä en huoli muusta kuin siitä että, vaikkakin itse tuntemattomana, saan kuulua maineikkaaseen Suomen kansaan."

Itsenäisyyden aikana koimme kolme pahaa sota. Niistä todisteina ovat san-

karihaudat kaikkien seurakuntiemme kirkkomailla. Esi-isät ovat antaneet henkensä maamme vapauden puolesta. Olemmeko me sen uhrin arvoisia? Haluan kohdistaa sanani erikoisesti nuorille. Tutustukaa maamme historiaan ja olkaa ylpeitä suomalaisuudestanne! Tehkää tästä maasta paras mahdollinen asuinpaikka lapsillenne niin henkisesti kuin aineellisesti! Kreikkalaisessa faabelissa kerrotaan, että kiurun pesä on turvassa vehnäpellossa niin kauan kun talonpoika puhuu pyytävänsä naapureita auttamaan sadonkorjuussa. Vasta sitten kun hän itse tarttuu viikatteeseen ja lähtee leikkaamaan vehnää, on kiurujen aika muuttaa pesäpaikkaa. Oma apu, paras apu.

Nyt elämme toistaiseksi rauhan vuosi. Suomi on tuonut osansa rauhan turvaamiseen järjestämällä Ety-kouksen ja Salt-neuvottelut. Presidentti Kekkonen esitti ajatuksen ydinaseetomasta Pohjolasta. Tämän päivän ongelmia ovat rikollisuuden kasvu, monien sairauksien lisääntyminen ja luonnon saastuminen. Kymmenen käskyä lienee unohdettu. Kulunut vuosi on ni-

metty ymparistovuodeksi. On paljon, mitä voisimme tehdä lähimmäistemme ja luonnon hyväksi. John F. Kennedy on sanonut: "Älä kysy, mitä isänmaasi voisi tehdä sinun puolestasi. Kysy, mitä sinä voit tehdä isänmaasi puolesta."

Kiitän lehden toimituskuntaa ja myyjiä. Toivon menestystä Parkanon Nuorisoseuralle. Lähetän hyvän joulun ja siunatun uuden vuoden toivotuksen jokaiseen kotiin.

Joulu on perhejuhla. Silloin korostuu kotiväen, sukulaisten ja yleensä läheisten ihmisten merkitys. Jouluksi koitiin — sanonta kuvastaa ajatusta siitä, että joulunpyhiksi pyritään pitkienkin matkojen takaa etsiytymään sinne, missä on vietetty lapsuuden jouluja, missä on koettu: täällä joulu tuntuu joululta, oikea vire löytyy, joulun tunnelma on taattu. Se, joka viettää joulunsa yksin, tekee sen olosuhteiden pakosta — tai sitten hän on löytänyt jotain, joka pysyy muille salaisuutena.

Omaa joulunviettoani on viimeisten seitsemän joulun osalta sävyttänyt vahvasti työ Parkanon seurakunnassa. Toistaiseksi en ole kyllästynyt enkä väsynyt jouluihin, vaikka joulunaika työssä tietää lukuisia joulujuhlia ja puheita niissä, ohjelmien järjestelyjä, kirkkotilaisuuksia eri ryhmille ja itse joulunpyhien jumalanpalvelusten palveluvuoroihin osallistumista. Oikeastaan päinvastoin tunnen, että työn kautta on joulusta tullut paras puoli esiin. Saan olla järjestämässä monelle ihmiselle joulua. On hienoa olla työssä silloin, kun kaikki muut ovat vapaalla tai ainakin pyrkivät siihen. On hienoa kertoa joulun sanomasta, Jeesuksen Vapahtajan syntymästä, yhä uudelleen ja samalla tuoda monien jouluun sitä, mikä on tärkeintä, saipa se sitten tärkeimmän paikan tai ei.

Vaikka paljon puhutaan siitä, että ihmiset nykyään tulevat joulukirkkoon vain tavan ja tunnelman vuoksi ja epäilemättä niin tapahtuukin, ei se silti vähennä jouluevankeliumin arvoa vähääkään. Sanoma Jeesuksen syntymästä kuuluu kaikille ja siksi on vain iloinen asia, että kirkko jouluna täyttyy useamman kerran, ikävää olisi jos ei täytyisi.

Kun joulun kaupallisuuden ja touhun keskellä puhun joulun sanomasta, minusta tuntuu siltä, että kaikki ”maallinen” ikään kuin asettuu tärkeimmän, joulun lapsen ympärille, ja kaikilla asioilla on oma paikkansa siinä. Jos tärkein on kohdallaan, voimme iloisin ja vapain sydämin nauttia myös jouluun liittyvistä kauniista asioista, hyvästä ruuasta, lahjoista ja mitä sitten itsekukin on tottunut jouluunsa liittämään. Turhaahan meillä on paljon kaikkina aikoina, ja jouluna turhuus kyllä moninkertaistuu. Joulun sanoman ymmärtäminen kutsuukin meitä myös jakamiseen ja omastamme antamiseen. Jos tärkein on kohdallaan, parhaimpia lahjoja meille ovat ne, joita voimme antaa toisille. Kaiken kaikkiaan joulu on ihana juhla ja täynnä mahdollisuuksia todellisen juhailon löytämiseen.

Viime vuonna vietin erilaisen joulun sikäli, että jäin aattoillaksi Parkanoon. Aikaisempina jouluina olimme mahdollisuuksien mukaan kokoontuneet si-

PÄIVI RAIVIO

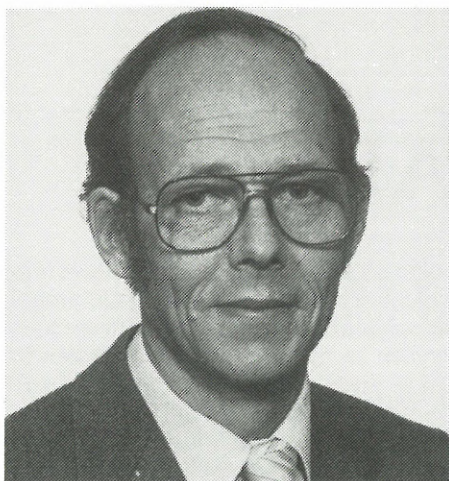
JOULU PARKANOSSA

sarusten kanssa vanhempien luo Pirkkalaan. Minäkin olin ajellut sinne aina jouluaaton perhehartauden jälkeen ja palannut joko myöhään illalla tai seuraavana päivänä. Viime vuonna päätimme jo hyvissä ajoin, että vietämme joulumme tällä kertaa toisin ja kokoonnumme vasta joulua seuraavana viikonloppuna vanhempien luo. Vain kuopus, joka vielä muutenkin asui isän ja äidin kanssa, jäi heidän kanssaan viettämään joulua. Muut päätimme pysyä siellä missä asumme, toiset oman

perheensä luona, toiset työnsä ja ystäviensä läheisyydessä. Kaikilla tuntui olevan tarvetta elää jonkin verran erilainen joulu.

Erilainen siitä tulikin ja ihan myönteisellä tavalla. Jouluaaton työtilanteiden jälkeen minulla oli kodissani rauhallista ja kaunista. Nautin siitä, että sinä päivänä ei enää tarvinnut lähteä minnekään. Suoritin iltaan mennessä viimeiset jouluvalmistelut. Radiosta tullut pikkutyön lukema vanha jou-

PEKKA PAATERO

HYVÄT LUKIJAT

sa kaupunkitasoisena keskuksena.

Omia kuntalaisiaan palvelevasta perustehtävästään huolimatta Parkano ei ole yksinäinen metsäsaareke Suomen maaperässä, vaan sen on jatkuvasti huolehdittava ulkoisista yhteyksistään. Parkano on osa suomalaista yhteiskuntaa ja me emme tule toimeen yksinämme, oman kunnallisen itsehallintomme varassa. Tämän takia olen erityisen iloinen siitä myönteisestä asennemuutoksesta, joka on tapahtunut kuntien välisessä yhteistoiminnassa. Pari vuotta käydyin hapuilevan ja uomiaan etsivän keskustelun jälkeen ovat alueemme kolme kaupunkia pystyneet siirtymään tasapainoisen yhteistoiminnan asteelle konkreettisten hankkeiden tasolla.

Tämän työn jatkuminen luo mahdollisuudet yhteisillä voimavaroilla kehittää Tampere—Pori—Seinäjoki kolmion keskipisteeseen yhteistoimintaa, joka resursseiltaan vastaa 50 000 asukkaan kaupunkia.

Itsekkään kunnallispolitiikan ennakkoehdot unohtaen, vanhat jo haurastuneet muurit murtaen ja yhteisesiintymiseen pyrkien on tälle alueelle hankittavissa kohteita, jotka tähän asti ovat säännönmukaisesti lipsahaneet maakuntien keskuskaupunkeihin. Tämä ei ole kuntaliitoksiin tähtäävää itseksenaajattelua, vaan voimavarojen tehokkaan hyväksikäytön haave.

Arvoisat Parkanon Joulun lukijat. Parkanon rajojen sisällä kotikaupunkiamme kehitetään kulloinkin käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa. Viimeisten vuosien ajan me olemme joutuneet varsin ankarillakin toimilla sovittamaan toimintamme tulojen sallimiin rajoihin. Nyt kaupunki elää omillaan, mutta pääomia on lainojen muodossa kiinni monissa toteutetuissa hankkeissa, ettei kaupungintaloudessa ole liikkumavaraa. Me olemme läpikäyneet rajun rakennemuutoksen, joka hidastuneena jatkuu edelleen. Tämä merkitsee sitä, että kunnan omaa toimintaa voidaan laajentaa vain, jos verotulot lisääntyvät ja hankkeita voidaan toteuttaa siinä tahdissa kuin kiinni olevia voimavaroja vapautuu.

Viime vuosina on Parkanossa toteutettu rohkeaa, mutta ilmeisen kannattavaa teollistamisjaksoa, me olemme toteuttaneet työntekijöiden haaveen — kaupungintalon, osallistuneet kuntaliittojen investointeihin ja uhranneet paljon voimavaroja liikuntapaikkarakentamiseen. Laajemmassa mitassa on nyt näiden painopistesuuntien aika ohi. Sitä mukaa, kun voimavaroja vapautuu, suunnataan ne tästä eteenpäin vanhainkodin ja koulukeskuksen rakentamiseen.

Parkanon kaupungin taloudesta vastaavilla on tiedossa, että ilman verotulojen kasvua ei kaupunki voi kehittyä. Tämä merkitsee sitä, että Parkanon on saavutettava mahdollisimman korkea työllisyyden taso. Tämän onnistumiseksi on tehtävä kaikki mahdollinen elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantamiseksi. Se edellyttää jatkuvaa keskusteluyhteyttä sekä auttamishalua niin oman paikkakunnan yrittäjien kuin Parkanoon tulevienkin kanssa. Lisäksi tarvitaan vuosittaiset panostukset teollisuustiloihin, asuntoihin, koulutukseen ja elinympäristön viihtyisyyteen.

Monipuolinen erikokoisista teollisista yrityksistä ja palveluyksiköistä koostuva elinkeinoelämä tukee hyvällä tavalla Parkanolle ominaista ja tulevaisuudessakin tärkeitä työpaikkaperustaa — maa- ja metsätaloutta. Kun vielä huomioidaan hidastuvasti kasvava julkisen sektorin palvelutuotanto, on luotu edellytykset korkealle työpaikkamavaraisuudelle ja tätä kautta väestökehityksen kääntymiselle jälleen nousuun.

Keinot kehittymiseen ovat olemassa, toteutuminen on tahdosta kiinni. Tehdään se.

Menneisyydestä ponnistaen, nyky päivän realiteetit tunnustaen ja itseemme ja tulevaisuuteen uskoen tulos on Parkanossa hyvä.

Hyvät lukijat. Parkanon kaupungin puolesta kiitän kaikkia juhluvoden työssä mukana olleita ja toivotan kaikille lukijoille rauhallista joulua sekä menestyksellistä uutta vuotta 1988.

luevankeliumi kruunasi päivän. Yksinäistä ei ollut, naapurit ja muut ystävät olivat joulussani mukana omalla tavallaan ja myös kotiväki ajatuksissa. Kun sitten joulun jälkeen tapasimme sisarusten ja vanhempien kanssa, kaikilla oli hyvää kerrottavaa joulunvietostaan. Silloin oli myös aika iloita yhdessäolosta, jota eniten vauhditti kolmannen su-

kupolven eli lastenlasten herkkyyks ja luovuus.

Tahtoisin lopuksi sanoa: älä kauhistu ajatusta yksinolosta jouluna omalla tai toisten kohdalla. Joulun juhlan suuret mahdollisuudet ulottuvat yksin vietettyihin hetkiinkin. Joulu kätkee itsensä aina salattua siunausta, joka avautuu vain eläen.

”Joulusta teethän joulun itsesi antaen.

Silloin soi seimen luona virteni riemullinen.

Omasi tahdon olla, palvella Jumalaa.

Sinua, Herra Jeesus, toisissa rakastaa.”

(Marja-Terttu Tolamo)

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Päättymässä oleva vuosi on Parkanon Nuorisoseurassa ollut todella toiminnallinen. On ollut iltamia, arpajaisia, kotimaan matkoja: Sata-Häme-Soi, lisäksi Joensuun Suvijuhlat Suomen Nuorisoon Liiton 90-vuotisjuhlien kunniaksi. Lisäksi on ollut ulkomaanmatkoja ropakapaupalla: Martan vanhimpien ryhmä Hollannissa, Ainon ryhmä Turkissa ja, mikä todella arvokasta, kutsuttuna esiintymään Sveitsin televisioon. On hankittu ”oma” (kolmen yhdistyksen yhteinen) kerhohuone, joka on ollut ahkerassa käytössä. Siellä on ollut ylimääräisiä tanhuharjoituksia, vanhempien kokoontumisia, johtokunnan ja sen toimikuntien kokoukset jne.

Niin henkilökohtaisesti kun musiikista pidänkin koin aika rasittavana kokousilmapiirinä tilanteen, jossa yhdeltä suunnalta kuuluu rumpujen pauke, toiselta klarinetti ja kolmannelta tanssimusiikkia. Näin oli tilanne Keskuspiirissä. Tämä johti kiertolaiselämään pankkien kerhotiloissa ja johtokunnan jäsenten kodeissa. Nyt se on lopullisesti ohi — jos velat saadaan maksetuksi. Tässä jokainen Parkanon Joulun ostaja samoin-

kuin ilmoittajakin kantavat oman kortensa kekoon.

Nuorisoseuratyötä voidaan suunnata lähes kaikkeen ihmisen vapaa-ajan toimintaan. Henkilökohtaisesti koen tärkeimmäksi lasten ja nuorten johdattamisen terveiden ja antoisien harrastusten pariin, joissa luodaan kontakteja muihin samanikäisiin nuoriin kotipaikkakunnalla, muualla kotimaassa ja mahdollisuuksien mukaan myös ulkomailla. Todettakoon kuitenkin, että nuorisoseuralaisella ei ole sen paremmin alkuun yläikäraakaan. Parhaimmillaan toiminta kattaa laajan spektrin niin iän kuin harrastustenkin suhteen.

Mikään ei kuitenkaan tapahdu itsensä. Nuorisoseura ei ole mikään epä-määräinen instituutio, joka vain on ja pysyy ja joka järjestää lapsille erilaisia tanhumatkoja. Nuorisoseura muodostuu meistä, lihaa ja verta olevista ihmisistä. Ilman meitä kaikkia yhdessä toiminta kuihtuu ja kuolee. TULE MUKAAN TOIMINTAAN. OSALLISTU kokouksiin ja tempauksiin. Sinua tarvitaan — omien lastesi parhaaksi.

Parkanon Joulun toimittaminen on

jokavuotinen, monessakin mielessä erittäin tärkeä Nuorisoseuran toimintamuoto, saadaanhan siitä kotiseudun menneisyyden ja nykyhetken tallentamisen lisäksi myös varoja Nuorisoseuran toimintaan. Niinkuin muukin nuorisoseuratyö, on Parkanon Joulun toimittaminen palkatonta, vapaaehtoista toimintaa yhteisen asian hyväksi. Toimituskunta ansaitsee jälleen kerran lämpimät kiitokset ansiokkaasta työstään, samoin lapset ja nuoret, jotka käytännössä suorittavat lehden myynnin eri puolilla Parkanoa.

Julkisuudessa näkymätöntä, mutta Parkanon Joulun levikin kannalta olennaista osaa ovat esittäneet parkanolaiset opettajat, jotka vuodesta toiseen ovat uskollisesti avustaneet lehden jakelussa, ja huolehtineet niiden tilityksestä. KIITOS! Kiitokset myös ilmoittajille, jotka tuntuvat pitävän vähintään yhtä tärkeänä hyvän asian tukemista kuin mainostamista.

Lopuksi haluan osaltani toivottaa Parkanon Joulun lukijoille virkistävää jouluaikaa ja antoisaa uutta vuotta.

VEIKKO SEVIO

PAULAVIRKA

Vanhoina aikoina, jolloin asutus oli perin harvaa ja sijoittunut pääasiassa vesien varsille, oli ihmisten elämä suuresti riippuvainen kalastuksesta ja metsäntuotannosta. Lintukanta oli silloin runsas.

Pohjois-Satakunnan asukas pyydysti lintuja erilaisilla, taidokkaasti tehdyillä pauloilla. Asumon tai erämajan lähellä alettiin virittää pauloja karjapolkujen lähetyville, nevojen reunoille ja marjarikkaille kaski- ja huhtamaille, yleensä paikkoihin, missä lintuja liikkui runsaimmin. Paulojen jono kiersi laajan alueen ja päättyi lopulta kuin ketjuna lähtöalueelle. Tätä paulojen asettelua ja kokemista sanottiin paulaviraksi.

Pauloja mainitaan olleen 50—300. Kun paulojen väli oli yleensä 10—60 m, oli pyyntirengas monesti useita virsioita pitkä, ja paulojen asettelu kesti parikin päivää. Yö vietettiin silloin nuotiolla.

Paulat laitettiin yleensä elo-syyskuun aikana, jolloin lintuja alkoi olla pikku parvinakin. Pauloja käytiin ko-

kemassa parin kolmen päivän välein, jotteivät linnut ehtineet pahantua tai korpit ja varikset niitä viedä. Myös haukat kajosivat sellaisiin lintuihin, jotka vielä olivat hengissä. Samoin keuhkot ottivat vain eläviä lintuja. Joskus meni palokärki paulaan. Sitä pidettiin pahana lintuna ja onnen viejänä. Jos se tuli paulaan, sanottiinkin: ”Nyt meni yhdeksän metton onni.”

Koko paulavirkapuuha oli erittäin salaista, jopa taianomaista. Kukaan vieras ei saanut koskea pauloihin. Jos niin sattui, seurasi siitä monenlaisia noitumisia.

Pauloilla pyydettiin teeriä, mettoja, pyitä ja metsäkanoja. Saalis oli yleensä runsas — usein suurempi kuin mitä mies jaksoi kantaa. Silloin oli välillä vietävä osa kotiin.

Linnut ensin ”nypittiin”, sitten ”kärvennettiin” liekissä. Osa linnuista suolattiin talven varalle.

Paulojen tekeminen oli tarkkaa työtä. Siihen käytettiin jouhia tai pellavaa, ja teossa noudatettiin hyvin suurta puhtautta.

Pellavia punottaessa paulan ”latvapään” ei niitä saanut kastella. Syljellä vaan kasteltiin sormet. Kun paula oli saatu valmiiksi, ei silmukan ääreen jääneitä tyvipäitä saanut katkaista teräaseella, vaan ne poltettiin poikki. Sanoittiin nimittäin, että jos ne katkaistaisiin rauta-aseella, lintu purisi paulan poikki.

Samoin oli tarkkaa paulojen asettelu ja virittäminen. Ennen lähtöä otettiin ”paulakytty” oikeaan käteen ja pistettiin takan kraakussa olevan padan sangan alitse vasempaan käteen. Tämä tehtiin kolme kertaa. Samalla luettiin loitsuja.

Paulat haettiin yleensä talveksi pois, mutta laitteet, missä ne roikkuivat, jätettiin paikoilleen, usein peitettyinä — siis salattiin.

Talvella paulat pidettiin kytkyissä aitan seinällä lähellä katon rajaa pimeässä nurkassa, jottei niitä helposti nähty.

Joitakin kymmeniä pauloja asetettiin pyyntiin talvellakin. Silloin tehtiin puiden juurille katos ja niihin pantiin paulat.

Paulaviran sai tehdä kenen maalle tahansa. Omistajat eivät sitä estäneet. Vanhempina aikoina eivät valtion metsänvartijatkaan niitä hävittäneet.

AUNE LEHTISALO

INKARNAATIO

Seimen oljet olivat lähellä kirkkautta.
Niiden päälle laskettiin Jumala.
Haluaisin laskea yksitellen nuo oljet,
montako niitä oli.
Kenen viljaa, ruistako vai kauraa,
ehkä vehnää? Oliko juolavehnää joukossa?
Mitä eläimiä oli seimen lähetyvillä?
Kenen ne olivat?
Kaikki maailman viljapellot olisivat
halunneet kasvattaa sen viljan,
kaikki maailman karjankasvattajat
olisivat halunneet karjansa siihen.
Kanadan vehnä odotti silloin vielä
ihmistä, joka jalostaisi sitä,
sillä villivehnä oli silloin jo
preerialla. Tuhat vuotta myöhemmin
esiviikingit tulivat, ja villivehnä
oli heitä vastassa.
He raivasivat asutuksia ja asuivat
niissä 500 vuotta.
Sitten loputkin heistä kuolivat, nuotiot
sammuivat, talot rappeutuivat, vehnä-
pellot villiintyivät taas, eläimet
kuolivat. Haudat jäivät, jälkipolvien
kaivaa.

Siperian taigojen metsissä sakaalit
ulvoivat. Jokunen eskimo asusti
siellä täällä, roudan päällä, kuolleen
mullan ja rakovalkean lämmön.

Suomessa nousivat kaskien savut, asuttiin
jokien suilla, rannoilla — nousi kalaa,
puut kasvoivat ja kaatuivat, lumi satoi
alas ja lumi sulii, taas kylvettiin

.....
vuosien jono, oljet tuotiin pirttiin
jouluna, lapset leikkivät oljilla.
Leipä siunattiin.
Raamattu otettiin hyllyltä känsäisiin
käsiin, savupirteissä, eläinten kanssa.
Sana kantoi hedelmää: pyydettiin
synnit anteeksi. ”Jumala meidän kanssamme.”

Jokainen olki, jokainen teko, jokainen
synti, jokainen ajatus on ajettuna
taivaan rekisteriin.
Oi, oljen heikkona, kristityt, ylistäkäämme
Häntä, oi, maailman kansat, taipukaa jo
Vapahtajan herrauteen!

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

AUNE LEHTISALO

Joulu

Tallissa silloin
lampaat nuuhkivat lasta.
Puhtaus huokui
seimen sopukasta.
Paimenet laskivat sauvansa
lattian olkiin.
Katso, puhkesi orasta
viittojen solkiin!
Elämä, kirkkaus
valloitti maan.
Taivas soitti
Messias-lauluaan.

LEENA PERÄLÄ

NAINEN PUOLUSTUSVOIMIEN PALVELUKSESSA

Hyvänen aika, onko siellä naitiakin! kuului huudahdus, kun suunnittelimme otsakkeen mukaista aihetta käsiteltäväksi.

Siviilimaailma ei useinkaan tule ajatelleeksi, että meitä Puolustusvoimissa työskenteleviä naisia on noin 5000 eli lähes kolmannes puolustusvoimien palikatusta henkilökunnasta.

Niinialon varuskunnassa on meitä naisia n. 150 sekä Parkanossa Isokankaan varikkoalueella kymmenkunta.

Voimakkaasti kehittyvän puolustus- hallinnon alalla tapaamme naisia perinteisesti toimistoissa, ruokaloissa, sairaaloissa, korjaamoissa, varikoilla, varastoissa sekä viestitustehtävissä. Viime vuosina on naisia tullut runsaasti siivoustehtäviin, koska varusmiehet eivät enää siivoa siinä määrin kuin aikaisemmin.

Yhä useammin tapaamme naisia myös erilaisissa teknillisissä tehtävissä ja tutkimustyössä. Automaatio ja tekniikka ovat haasteita myös armeijan naiselle.

Millainen koulutus

Puolustusvoimat ei enää ota palvelukseensa ammattitaidotonta henkilöstöä ja niinpä Puolustusvoimien palvelukseen hakeutuvalta naiselta vaaditaan kyseisen ammattialan peruskoulutus, esimerkiksi ammattikoulujen eri linjojen, kaupallisen koulutuksen tai talousalan kurssien suoritukset. Lisäksi piirtäjälle, sihteereille sekä teknisen alan henkilöille on asetettu erilaisia pätevyysvaatimuksia.

Naisen työpanoksen lähtökohtina ovat samat perusajatuksot, kuin virkapukuisillakin. Yhteistyöhalukkuus sekä palvelusalttius ovat niitä hyveitä, joita nainen ammattitaitonsa lisäksi tarvitsee. Käsitteiseni on, että naiset, jotka tuntevat mieltymystä johtotehtäviin, eivät hakeudu puolustusvoimiin. Työssä pätevytyminen, töiden organisoiminen sekä ratkaisujen tekeminen kypsyttävät ajan myötä myös naisen vaatimpiin vastuutehtäviin sekä esimiesasemaan.

Esimiehet ja nainen

Suhde esimiehiin ja miehiin työtovereihin nuorena vasta palvelukseen tullessa on usein arasteleva ja pelonsekainen. Koulutuksensa perusteella soti-

laiden esiintyminen esimiehenä on usein lyhyttä ja käskeväänsävyistä, jota nainen aluksi pelästyy. Kaikki miehet hän luonnollisesti pitää käsivarren mitan päässä itsestään peläten tulevaisuutta väärinymmärretyksi. Kun naiselle koko hänen elämänsä ajan ovat lämpimät ja toimivat ihmissuhteet sotilasarvoa tärkeämmät, pidän tärkeänä, että vallitsee molemminpuolinen ihmisen ja lähimmäisen kunnioitus. Aika opettaa, että työ ja toveruus ovat sidoksissa toisiinsa ja parhaimmillaan luovat sellaisen hengen, jossa voi tuntea kokevansa jopa huolenpitoa. Tämä luo turvallisuuden tunnetta ja saa joukkoon kuuluen työssään yrittämään parhaansa.

Keikun kaukokuvaustehtävässä Rovajärvellä helteisenä elokuun päivänä puiden latvojen tasalla hinauslaitteen nokassa olevassa kuvaushäkissä. Kuvaustehtävä vaatii niin suurta keskittymistä, että ei ehdi havainnoida ympäristöään mitään muuta, ei työtovereita-kaan.

Tajuntaani tunki muiden huudot — hei mitä sä siellä teet — tuuleeko — pelottaako... Kun ei kuulu vastausta, mitä tapahtuukaan! Kumma kitinä ja rahina häiritsevät työtäni. Tulen äreäksi moista, kunnes kuvaushäkin lattialle kopsahti jotain — peltinen virvoitusjuomapätkä! Mittauspatteriston pojat hellesäässä olivat jano- nostani huolehtiviaisia!

Tai kokemuksen talvisella Pohjan- kankaalla, missä tuuli on jäistä ja viima purevaa kuten silloisella sinkoam- munnan kuvauskerralla.

Seisoin kuvaustauolla selkä kennossa tuuleen päin pitäen kamer- roita puseroni sisällä toimintakun- toisina. Totisesti, oli kylmä! Tun- sin kevyen kosketuksen olkapääl- läni:

— Rouva, ettekö tulisi ambulans- siin?

— Ambulanssiin, pelästyin.

— Niin, meillä on siellä kuumaa kahvia termospullossa!

Varusmiesten murheita

Eräs osa työympäristöä varuskun- nassa ovat myös varusmiehet. Ehkä heidän kanssaan tekemisiin joutues-

saan tunteekin törmäävänsä perinteise- sen naisen rooliin vaikkapa uskoutu- misen kohteeksi joutuessaan.

Olin talvileirillä Lapissa, jälleen tiedustelukuvaustehtävässä Hauta- vaaralla, kaukana leirialueelta. Kirjuripojan kanssa olimme olleet kuvauspoterossa jo muutamia tunteja — eikä poika vieläkään puhunut mitään, teki vain tiukasti kirjaamistyötään. Olin kiusaantu- nut mykkyydestä. Nuotio lämmit- ti, kapulakasa pieneni, ruskeasta paperipussista kului tasaista tahtia lenkkimakkaraa ja ranskanpullaa, ”sininen” maito oli jäähileillä töl- kissä... Ympäriällä oli Lapin talven hämäryys. Vaikka kaikkialla oli hiljaista, tiesin, että joukkoja kau- empana oli paljon.

Sitten rikkoontui meille tärkeä radio. Ensimmäinen se jankutti yhtä ja samaa kutsua tutun kapteenin äänel- lä, rätisi ja rahisi aikansa, kunnes hiljeni kokonaan. (Myöhemmin selvisi, että oli vaihdettu kana- vaa.) Poika vänteli nappuloita epätoivoisesti ja kirahti vihdoon hampaattensa välistä

— Kyllä naiset sitten on v--maisial! — Niin varmaan, mutta mistäs n y t niin päättelet?

Sittenpä poika alkoikin puhua ja sitä tuli! Eilisissä oli leirille tul- lut kirje, missä tyttö ilmoitti välien olevan poikki — lopullisesti. Siinä samassa hän puheli kotiasioistaan, suunnitelmistaan..., minun tarvitsi vain kuunnella.

Lounaisella taivaanrannalla vä- lähtäneet tykkien liekit sävättivät nopeasti työntekoon, joka sujui- kin nyt paljon sujuvammin mo- lemmilta.

Kyllä me naiset pärjäämme tääl- läkin.

Puolustusvoimissa työskentelevät naiset ovat korvaamaton voimavara työnantajalleen. Niinkuin muuallakin yhteiskunnassa, myös täällä armeijassa olemme ammattitaitoisia ja vastuun- tuntuksia. Meitä yhdistää voimakas yh- teenkuuluvuuden tunne. Meille ei tyr- kytetä aseita eikä ampumatarvikkeita eikä mitään muutakaan militarisoimista. Emme hoilota isänmaallisuutta, vaan kunnioitamme sitä tietäen sen kasva- van meistä, ympäristöstämme sekä uu- desta kasvattamastamme sukupolvesta.

Olemme sitä mieltä, että mies sodas- sa ja rauhassa tarvitsee yhteistyöhön naisen työpanosta, ymmärtämystä, palvelushalua sekä kokemuksensa mu- kaista kykyä tarvittaessa hoivata ja aut- taa. Voimme vain toivoa, että kriisitil- anteita ajatellen saisimme enemmän oppia ja valmiuksia toimimiseen yh- teiskuntamme ja koko isänmaan hy- väksi — miesten rinnalla!

TOINI VAINIO

KUN PARKANON YHTEISKOULU VUONNA 1967 ITSENÄISYYS- JUHLAN TEKİ

Itsenäisen Suomen 50. vuosi 1967 koettiin todella juhlavuodeksi. Kouluhallitus kehotteli kouluja juhlan pitoon ja lähetti sitä varten ohjelmavihkosinkin. Juhla-ajatus otti tulta myös Parkanon yhteiskoulussa. Emme edes tarvinneet ohjelmaoppaan apua, kun juhlan teema jo muhi mielessämme. Ajatuksen ”äiti” oli historian opettaja Marjatta Alavuo, jolla taas oli ollut ”aivoriihi” erään kollegansa kanssa. Valmiina 1½ tunnin mittainen ohjelma sai nimen ”Suomen tie”, kun se pyrki antamaan yleiskatsauksen niihin vaiheisiin, jotka olivat johtaneet maamme kohti itsenäisyyttä.

Ohjelman laatijan oli tätä varten kirjoitettava eri tapahtumat yhteen nivova teksti. Magnetofoninauhalle, niin kuin silloin sanottiin, hän siirsi äänilevyiltä mm. presidenttiemme äänen katkelmina heidän puheistaan ja musiikkia. Musiikkia nauhoitettiin myös suoraan kuoroesityksistä. Tekniikan taitajat asensivat aivan minuuttiaikataulun mukaan äänitteet esityksessä oikeille kohdilleen ja huolehtivat, että kaikki laitteet, myös äänenvahvistimet, toimivat moitteettomasti. Kaikki, niin esiin-

tytjät kuin avustajatkin, olivat lukion oppilaita.

Koulun juhla pidettiin itsenäisyyspäivän aattona iltapäivällä. ”Suomen tien” esitys alkoi lipputervehdyksen ja

lippulaulun jälkeen. Ensin airut (Kaija Alakauhaluoma) luki ”kuningas Haakonin julistuksen” vuodelta 1367 suomalaisten oikeudesta ottaa osaa Ruotsin kuninkaan vaaliin. Juonta eteen-

Mikael Agricola (kuvassa oik.) luovuttaa Kustaa Vaasalle Uuden Testamentin.

MARI IKONEN

ULKOPAIIKKAKUNTALAISEN TUNTOJA PARKANOSTA

Reilut kaksi vuotta Parkanossa asutuani katselen tätä paikkaa yhä ulkopaikkakuntalaisen silmin, elän eteenpäin ja koetan pureutua ”parkanolaisuuteen” — se ei ole helppoa. Parkano — pieni kaupunki, ihmiset tuntevat toisensa, ovat kenties sukua, ystävyyssuhteet ovat muodostuneet jo lapsina; niinpä ihmisten puheet ovat paljolti ns. sisäpiirijuttuja, joita ulkopaikkakuntalaisen on vaikea ymmärtää. Kun vielä edellämäinittuun lisätään satakuntalainen hivenen itsekäs luonteenpiirre, ei tuo pureutuminen ole todellakaan helppoa.

Ehkä juuri pienuutensa takia Parkano on rauhallinen paikka asua. Täällä on tilaa hengittää sekä mahdollisuus päästä rentoutumaan puhtaaseen luontoon. Kesällä on ihanaa koti-ikkunasta ulos katsoessaan nähdä välkehtivä jär-

vi, talvella taas kimalteleva hanki pilkkijöineen ja hiihtäjäineen. Toisaalta tarpeelliset palvelut ovat lähellä ja useimmissa kaupoissa on ystävällinen henkilökunta. Melkein kuin ihmisten yleinen unelma ”asua rauhallisella paikalla, järven rannalla ja torin vieressä”.

Ensimmäistä kertaa Parkanossa kädessäni minulle oli ”järkytys” havaita rautatieaseman sijaitsevan kilometrien päässä keskustasta. Kyllä tuohon on jo jotenkin tottunut, mutta kuitenkin, joka kerta maksaessaan 40 mk taksille mieleen nousee ajatus; miksei järjestetä kuljetusta joka junalle. Tuo investointi ei olisi mitenkään mahdoton ja kiitollisia ihmisiä kyllä riittäisi.

Alkuaikoina minua oudoksutti julkisen liikenteen vähyys, olinhan kotikaupungissani tottunut pääsemään lähes paikkaan kuin paikkaan puolen

tunnin välein kulkevilla linja-autoilla. Täällä on pakko harrastaa kävelyä tai polkupyöräilyä — ainakin kunto pysyy hyvänä.

Nuorison vapaa-ajan vietto mahdollisuuksien vähyyden takia kortteliralli tulee räikeästi esiin näinkin pienessä kaupungissa ja vieläpä vain yhden kadun varrella. Enemmän nuorten omaehtoista toimintaa pitäisi olla, mielestäni kaksi kertaa viikossa oleva biljardi-ilta ei riitä. Kaikkia eivät kiinnosta ns. yhden asian kerhot eikä urheilu. Lapsille on toimintaa kunnan taholta järjestetty kiitettävästi. Vanhukset on nuorten ohella unohdettu ryhmä; vanhainkoti ja terveyskeskus ovat liika-kuormitettuja ja Rantakotokin on täynnä. Tuo vanhusten asia on tietysti joka kunnan ongelma, lähes kaikkien mielestä pitäisi jotain tehdä — vain harva tekee.

Parkano on ihan tavallinen pikkukaupunki, korkeine työttömyyslukuineen ja korkeine veroäyryineen. Hyvä paikka olla ja elää mikäli ei vaadi liikoja.

päin johdattellevan kertojan tärkeä tehtävä oli Ritva Vaintolalla. Historiamme taitekohtia havainnollistavia kohtauksia oli kaikkiaan kuusi. Ensimmäinen niistä korostaa suomalaisen kirjakielen syntymisen tärkeyttä. Siinä Mikael Agricola (Pentti Järvi) ojentaa Kustaa Vaasalle (Eero Siljamäki) suomenkielisen Uuden testamentin. Mukana on myös Ruotsin uskonpuhdistaja Olaus Petri (Veikko Viitasalo) ja lisäksi linnanvouti (Ossi Herrala). Kun 1500-luku oli päättynyt ja 1600-luvulla sivuutettu mm. 30-vuotinen sota, päästään vuoden 1640 suuren sivistyshistoriallisen tapahtuman todistajiksi. Läpi koulun juhlasalin etenee arvokas kulkue. Siinä on kreivi Pietari Brahe suurine seurueineen matkalla akatemiataloon Turun Yliopiston vihkiaisiin. "Ensin kulki Turun linnasta rummunlyöjä (Esa Chydenius), joka tehtävänsä somasti kaikella ahkeruudella toimitti", niin kuin yliopiston konsistorin pöytäkirja kertoo. Häntä seurasivat akatemian avainten kantaja ja notaari matrikkeli-kirjoineen ja sitten purppuranpunaiseen viittaan ja sulkahattuun pukeutunut Pietari Brahe (Tapio Ryttilä) itse. Häntä seurasivat peitsikirvein varustetut apulaiset, leijonalipun kantaja sekä Yliopiston rehtori, piispa, paljon mui-

ta korkea-arvoisia henkilöitä sekä yleisöä. Kertoja johdatteli tämän jälkeen tapahtumia läpi 1700-luvun.

Heikki Toimin puhaltama Porilais-ten marssi edelsi Venäjään liitetyn Suomen edustajien kokoontumista Porvoon valtiopäiville, jonne myös tsaari Aleksanteri I saapui. Tämä merkitsi Suomen valtio-oikeudellisen aseman järjestämistä Venäjän yhteydessä. Suomesta tuli sisäisesti itsenäinen autonominen valtio. Kohtauksessa Suomen säädöt vannovat uskollisuuden valan keisarille. Jokaisesta säädystä oli edustaja vaimoineen. Upea lavaste oli keisarin istuin, baldakiini tuoleineen. Kohtaukseen tarvittiin seuraavat esiintyjät: Keisari Aleksanteri I (Kari Ikonen), hänen kaksi seuralaistaan (Martti Humala ja Raimo Vesala), esittelijä (Kai-Juha Tammela), aatelismies (Ilkka Ikonen), piispa (Pentti Hiivala), kauppias (Heikki Mettomäki), talonpoika (Jorma Tolonen), aatelisrouva (Pirjo Paavilainen), piispatar (Marjut Sieppi), kauppiaan rouva (Riitta Repola) ja talonpojan vaimo (Tuulikki Rinne).

Mutta historian kulkuun tuli Suomelle epäedullinen käänne. Venäjällä katsottiin lopulta Suomen autonomian peruuttaminen suorastaan isänmaalliseksi teoksi. Varsinainen isku tuli tsaa-

ri Nikolai II:n aikana "helmikuun manifestin" muodossa. Tämä vuoden 1899 helmikuu merkitsi Suomen venäläistämisen eli ensimmäisen sortokauden alkua. Manifestin allekirjoitustilaisuutta kuvaavassa kohtauksessa olivat mukana Heikki Toimi (keisari Nikolai II), Veikko Viitasalo (kenraalikuvernööri Bobrikov), Markku Hupila (sotaministeri) ja Hannu Ylikoski (prokuraattori). Tähän ankeaan aikaan sijoittui Sibeliuksen juuri säveltämä Ateenalaisten laulu, jonka koulun poikakuoro oli nauhoittanut, ja Parkanon Mieskuoron äänittämä Finlandia-hymni. Oli herätty oikeustaisteluun. Toisenlaista heräämistä merkitsi työväen yhteiskunnallisen valvutuksen alkaminen. Suomi sai vuonna 1906 uuden valtiopäiväjärjestyksen ja sen mukaisesti valmistautuu ensimmäisiin vaaleihin vuonna 1907. Tähän aikaan sijoittuvasta Ilmari Kiannon "Punaisesta viivasta" oli seuraava kohtaus. Siinä Korpiloukon väki tuumaa tuota viivan vetoa vaatimattoman kahvipöydän ääressä. Mukana ovat talon väki (Satu Tammela ja Lauri Kiviniemi) sekä naapurimies (Jukka Niemensivu).

Sitten esitys eteni toisesta sortokaudesta itsenäisyysjulistukseen, vuoden 1918 tapahtumiin ja suurpolitiikan

Porvoon valtiopäivät.

"Tuntemattoman" sotamiehet kortin peluussa. Kuvassa vas. Juhani Yliruusi, Simo Seppälä, Tapio Pessi ja Jukka Niemensivu.

vaaralliseen kehitykseen kertojan ja äänitteiden avulla. Talvisota koettiin mm. Yrjö Jylhän runossa "Kaivo", jonka Esa Viitala lausui. Jatkosodan kirjailijan valinta kohdistui luonnollisesti Väinö Linnaan. Keskustelutuokion teltassa katkelmana "Tuntemattomasta sotilaasta" esittivät Osmo Herralala (luutnantti Lammio), Pentti Lepistö (väänrikki Koskela), Mikko Marja-aho (alikersantti Rokka) ja (sotamiehet) Jukka Niemensivu, Tapio Pessi, Simo Seppälä ja Juhani Yliruusi. Jälleen jatkettiin kertojan ja äänitteiden avulla historian kulun seuraamista. Todettiin Suomen onnistuneen irrottautumaan sodasta ja saamaan rauhan tunnetuin rauhanehdoin. Selvän lähtökohdan uudelle poliittiselle suuntaukselle puolueettomuustahdon ja YYA-sopimuksen mukaisessa hengessä antoi katkelma presidentti J.K. Paasikiven puheesta Uutena Vuotena 1950. Presidentti Urho Kekkosen todettiin olevan saman suunnan voimakas jatkaja.

Esitys päättyi nykypäivään. Maamme juhlapäivänä halusimme kertoa, ettei Suomi voi olla vain itselleen elävä ja omaan koloonsa vetäytynyt kansakunta, vaan sillä ovat myös omat tehtävänsä ja velvoitteensa maailman kansojen perheessä. Kansainvälisen yhteistyön senhetkiset kohteet havainnollistettiin yhdessä kertoja Ritva Vaintolan kanssa kiinnittämällä pienen siniristili-

pun jokaiseen toimintapisteeseen. Näin jakso kuvasi "Suomea maailmankartalla". — Juhlamme päättyi Maamme-lauluun.

"Suomen tie" innosti niin esiintyjä kuin avustajiakin. Harjoittelun avulla muokattiin esitys joustavaksi ja kohtaukset paikoilleen. Kulissien takanaakin maltettiin olla hiljaa, ja kaksi näkymättömissä pysytellyttä avustajaa hoiti kiitettävästi omat tekniset tehtävänsä.

Kun sekä lavasteet että puvut n. 30:lle esiintyjälle oli luotava tyhjistä omin käsin, saatiin innolla mukaan koko opettajakunta. Myös tyttöoppilaiden käsissä suihkivat neulat ja langat. Opettajista Elna Wuorio oli mallien piirtäjä, Toini Semberg valmisti vaikeimmat ompelutyöt ja Helvi Kaupilla oli kotiinsa rakennettuna "matemaattinen" lankaverkosto, josta hän muodosteli epolettien kierteiset hapset. Me muut teimme, mitä kukin osasi. Kun taiottiin kuningas Kustaa Vaasa, keisarit Aleksanteri I ja Nikolai II, kenraalikuvernööri Bobrikov ja monet muut henkilöt, oli pakko penkoa monen kodin vaatevarasto. Perusasun löydyttyä sitä täydennettiin oman kekseliäisyyden avulla. Vain "tuntemattomat" saivat sotilaallisen vaatepartensa lainatuksi Niinisalon varuskunnasta, jolloin mukana oli ankara takaisin palauttamisen ukaasi. Tammelan Huonekaluliikkeestä lainattiin Aleksanteri

I:lle hieno vanha tuoli ja siellä valmistettiin hänen baldakiininsa puurakenteet, jotka sitten koulussa päällystimmme. Ompelijat sanoivat oppineensa paljon epoleteista ja kunniamerkeistä, juhlavista viitoista, nauhoista, sulka-hatuista ym. Katselijat saivat puolestaan hämmästellä paitsi luotua eleganssia myös sen vastakohtana risaista parsimatonta villapaitaa ja Korpiloukon emännän kahvipannun mustaa kylkeä. Monet yksityiskohdatkin olivat oikean ajan luomisessa tärkeitä. Niinpä Nikolai II:lle oli varattava sulkakynä, sotaministerille oikea miekka ja Kustaa Vaasalle Uusi testamentti nimenomaan Mikael Agricolan suomen-noksena (faksimilepainos). Varsinkin varttuneet oppilaat kertoivat näkemästään ja kuulemastaan oppineensa koko joukon oman maansa historiaa.

Nyt kahden vuosikymmenen jälkeen esityksestämme on jäljellä vähän sanallista ja kuvallista aineistoa sekä voimakkaassa yhteishengessä toteutetun työn muisto. Sen parempaa palkkaa juhlan rakentajat eivät olisi voineet saada kuin mitä saivat heti tuoreeltaan eli varsinaisena juhlapäivänä 6.12. 1967 parkanolaiselta yleisöltä vilpittömän kiitoksen muodossa, kun "Suomen tie" oli esitetty kunnan järjestämässä itsenäisyysjuhlassa. Tämän juhlan täydensi ja päätti Parkanon Mieslaulajien vaikuttava konsertti.

Nym minä sitte rupeen kiriottaan siitä, kuinka kaksikymmentäluvun lopulla ja kolomenkymmenen alakupuolella, kum minä olin lapsi, vietettiin vapaa-aikaa — jos sitä ny sitte niin palio olikaan — eikä ainakaan sen kans ollu ongelmia, niin kun ny aina kuulee sanottavan. Kevät, suvi, syksy ja talavi jo tarios omat puitteensa, minkä mukaan elettiin, ja oli pula-aiat ja piti kovasti teherä töitä pikku talois ja tölleis joita Aurees minun lapsuuren ja nuoruuren aikaan oli, ja kai on vieläkin, mutta elinkeinok kyllä on muuttunu, niin kun jokahinen ymmärtää ja näkee kun kattoo ympärilleen.

Syksysi linnustettiin pauloilla, ja kai semmoneen poijille mukavaa oli, sen ny arvaa. Siitä sai sitte emäntä pataansa mettoo ja koppeloo ja pyytä, ja kyllä ei parempaa ole kun oli semmoneen lintupaisti tai lintusoppa! Talavisi pirettiin pyhisi joskus hiihtokilipailuja ja sitte oli semmoneen kiertolatu, jota mentiin niin että lumi pöllys. Oli sitte kans semmosia töyssyjä mäes, vaikka pernakuo-pan päältä, niin että lensi kun lensikin vaikkei ny ihan Nykäsen Matin luke-miin. Keväisi oli mukava seurata luon-too ja kirrellä hiihrellä vaikka metto-soitimia kattoon pitkin Sammalnevaa (joka ny on niin surkeen näkönen tur-vesuo, että ihan itkettää...). Sitte sammakonkutupaikat ojis oli semmosta, jotka aina seurattiin. Suvisi oli sitte juoksukilipailuja, kiven nostoo ja puu-jaloilla kävelyä. Se viime mainittu oli jopa kilipailtavaa lajia, ja kerran aina-kin Kaitajärven Matti meni puujaloil-laan meirän saunankin päällitte!

Suvisi kylän nuoret miehet urheili vielä kuulantyyönnös, pituushypys, juoksus, kolomiloikas ja seiväshypys. Mäet vaan kaiku kun sitä mentiin!

Uurenuorenpäivänä korissani oli tapana että kaikki mentiin pihalle pii-losille. Äiteekin kiusattiin, että tuleeko äitekin mukaan, mutta ei sunkaan se sinne keriinny, kun piti laittaa päivällis-tä isolle sakille. Mutta kaikki miehet ja muut ämmät ja me kakarat mentiin pii-loon, mikä minnekin, latoon, liiveriin, vintille... ja sitte oli mukavaa sille joka oli vuorollaan hakemas, että löysi jon-kun jostain oikein vaikeesta paikasta.

Talaviehtoisi kun ei tehty mitään pu-huretöitä otettiin sitte vaikka tammipe-li, ja pelattiin sitä ehtookaureet. Se jolla oli herroja söi niillä työmiehet ja voitti sitte pelin. Sitte aliettiin toista peliä... Tammipeli on vähä niin kun alakeis-muoto shakista, kai sen muistatte?

Talavisi voi sitte pirtin permannolla lykätä lesta, vetää kapulaa ja panna painiksi. Vielä oli semmonekin veheje kun vanginlukko, jota kans pelattiin. Siinoli semmosia pyöreitä metalliren-kaita kahares rivis puulauran päällä, ja sitte semmoneen metallinen käsiveheje,

AUNE LEHTISALO

ENTISAIAN VAPAA-AIAN KÄYTÖSTÄ

(kirjoitettu Aureen murteella)

jonka kans sitä lukkoo sitte avattiin. Ja joka sai lukon auki, niin se ilossaan nosti siitä aika metakan, em minä muuta siitä muista.

Sitte henkisistä harrastuksista pa-raasta päästä oli minun korossani luke-minen. Kirioja haettiin lainnakiriastos-ta koululta, omasta takaa niitä ei ollu kun virsikiria ja Uusi testamentti ja katkismus, ja alamanakka ostettiin ai-na joka vuosi. Lainnakiriat toi palio tietoo ja niitä tutkittiin hiki pääs.

Sitte lopuksi vähä siitä parhaasta vapaa-aian käytöstä oli se, että istuttiin

seurois ja kirkonmenois kuulemas Ju-malan sanaa. Niistä seuroista ja ko-kouksista minä olen aikasemminkin ki-rjoittanu, että kuluki palio saarnamie-hiä ja -naisia ja ne sitte kävi ittekin ky-län talois sanomas, että tulukaa ny eh-toolla kirkonmenoon. Ja ihmisiä istu-niis penkit täynnä. Usein annettiin kai-kille kahaveetakin nisun tai korpun kans ja siinä sitte vaihrettiin kuulumis-ia ja hoirettiin maallisiakin asioita, mutta pirtin yllä oli semmoneen pyhä vakavuus.

EINI HIETIKKO

JOULUPUUHAT

On jouluaatto. Kylän väki toisillensa toivottelee
joulurauhaa.
Vaan Korvatunturilla tuolla pukin muori tarmokkaana
heiluttelee puurokauhaa.

Puuroannostansa joulupukki ehtii lusikoida vielä
pienen, pienen tovin.
Sitten edessä on pitkä matka lasten luokse,
kohta alkaa kiire kovin.

Tonttunjoukko pajassansa paketteja kilvan
käärii sekä sulkee.
Kiireisenä joulupukki pajastaan jo ulos
porojensa luokse kulkee.

Ehdittävä ajallaan on Juhan, Marin sekä
pikku Matin luokse.
Pukki pulkkaansa jo istuu, poroansa komentaa
nyt juokse poro, juokse!

Monen, monen kodin oven pukki aaton
hämärissä avaa.
Tonttu Vikkelä paketeista kilttein lasten
nimet aivan oikein tavaa.

Tupasessa tähtein lailla lasten silmät
onnellisina loistaa.
Joulupukin lämmin katse pelon lapsosilta
poistaa.

Työ on tehty, takaisin jo pukki tonttuinensa
Korvatunturille palaa.
Innoissansa pukin muori väsynyttä
ukkoansa halaa.

Kohta muurin kädessä taas rivakasti heiluu
puurokauha.
Pukki tontuillensa myhäilee: Onpa Korvatunturille myös
vihdoin tullut joulurauha.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

PERTTI HEINO

KUKA VEI PORON

Eräänä aamuna kun
pukin piti lähteä lahjoja jakamaan lapsille niin poroa ei
ollut missään. Pukki huusi: Kaikki tontut etsimään poroa! Mutta
poroa ei löytynyt mistään. Mutta kun illalla tontut
menivät vajaan, niin poro olikin vajassa nukkumassa.
Poro oli tullut sinne yöllä, kun tallissa oli niin kylmä.

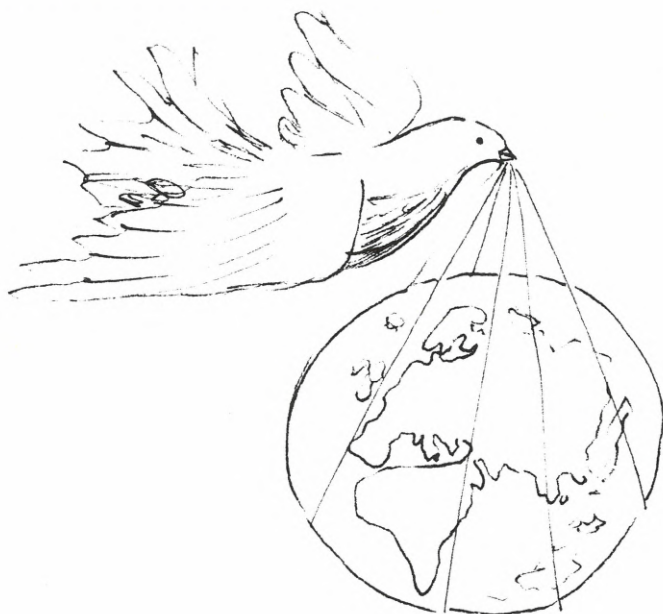
★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

EINI HIETIKKO

AJATUSTENI LINTU

Ajatusteni lintu
kohota minut siivillesi,
näytä minulle maailman ääret.
Silloin minä pienuudessaanikin
näkinsin kaiken suuruuden.

Elämäni kirjan sivut ovat täyttyneet
navettapolun varrella.
Monet sukupolvet ovat tallaneet
samaa polkua.
Menneisyyden jäljiltä on ponnisteltava
huomiseen —
uusin saappain kohti tulevaisuutta!

Sahalla työskennelleet vakituiset miehet. Kuvassa istumassa vasemmalta Nikolai Mänty, Emil Majuri sahanhoitaja, Väinö Virta, Toivo Lepistö. Seisomassa Kalle Koskela, Toivo Kuirinlahti, Matti Mäkelä, Kalevi Oja, Alekski Maja omistaja, Yrjö Ahoniemi.

RAIMO VIRTÄ

VESISAHAN AIKAAN

Puutahan Parkanossa on sahattu jo kauan. Kaikkihan olemme lukeneet lankkusa-hauksesta käsisahalla. Pitkästi toistasataa vuotta sitten Rosenlew perusti vesisahan Parkanon Kairokoskeen. Tästä sahasta ja sen tehosta on säilynyt runsaasti asiatietoa, mikä on hyvin mielenkiintoista ja kuvaavaa esimerkiksi metsien liikahakkuuta ajatellen. Jo silloin pelättiin metsien loppuvan paikkakunnalta, kun sahalla pystytettiin sahaamaan kymmenkunta tukkia vuorossa. Tosin tukit olivat isoja.

Vähän myöhemmin Rosenlew perusti toisenkin vesisahan silloiseen Kurun pitäjään, nykyisen Kurun ja Parkanon rajajokeen, Aurekoskeen.

Sen sahan asuntojen raunioilla leikin usein lapsena. Tänä päivänäkin asuinrakennusten kivijalat ovat vielä näkyvissä. Vieraspaiikkakuntalaisista meitä muistuttaa suuri lehmus, mitä muualla paikkakunnalla ei tavata. Sen ovat porilaiset herrat, tai rouvat, istuttaneet pihapiiriään kaunistamaan.

Rosenlewin sahasta minulla ei ole minikäänlaista tietoa. Raunioista päätellen sa-

han asutus on sijainnut nykyisen Kurun puolella, kun taas nykyiset rakennukset ovat Parkanon puolella. Itse saha on aina sijainnut Parkanon puoleisella rannalla.

En tiedä minkälaiset turbiinit tai vesirattaat ovat käyttäneet silloista sahaa. Vesimäärä kuitenkin on ollut sama joka käytti sahaa minun nuoruudessani.

Muistan puhutun, kuinka sahattu puutavara kuljetettiin hevosilla Poriin. Hevosia olikin siinä touhussa tarvittu paljon. Lisäksi vielä tukinajurit. Varmaan tämä pitkä ajomatka sai silloisen budjetin näyttämään miinusta.

Hevosmiehet olivat majoittuneet läheiseen Kankaan taloon, jossa oli kaksi suurta asuinrakennusta ja valtava kivinavetta. Kankaalla oli myös oma kauppa, miesten ja hevosten tarpeisiin. Hevosmiehet olivat pääasiassa Etelä-Pohjanmaalta. Tietysti mukana oli myös paikkakuntalaisia.

Rosenlewin saha lopetti aikanaan toimintansa ja saha purettiin ja koneet siirrettiin pois.

Tämän vuosisadan alussa koskeen raken-

si sahan ja myllyn Kalle Mäkelä. Kalle oli Mäkelän poikia Aureesta, ja Mäkelän maat ulottuivat koskeen. Myös asuinrakennukset rakennettiin nyt Mäkelän maalle ja ne tulivat nyt Parkanon puoleiselle rannalle.

Tämä saha oli toiminnassa minun lapsuusaikanani ja täällä minä opiskelin sahamieheksi.

Minun päästyäni kansakoulusta ja siirtyessäni sahalle töihin, ei saha enää ollut Mäkelöiden omistuksessa. He olivat molemmat kuolleet. Eri vaiheiden jälkeen sahan omisti nyt parkanolainen liikemies Alekski Maja.

Purupojaksi sahalle

Nyt ei kuitenkaan ole tarkoitukseni penkoa arkistoja, vaan muistoja omista sahakokemuksistani. Nykyisen sahateollisuuden nopean kehityksen huomioon ottaen osa minunkin kokemuksistani on hyvinkin vanhaa.

Muistelen aikaa noin kolmekymmentä-

viisi vuotta taaksepäin. Silloinkin Parkanossa sahattiin puuta vientiin. Melkein kaikki sahat saivat Parkanossa voimansa vesivoimasta.

Olin edellisessä vuonna päässyt kansakoulusta ja nyt neljäntoista vuotiaana pojankloppina pääsin sahalle töihin. Saha oli kotini vieressä, noin puolen kilometrin päässä.

Ensimmäinen työni oli purujen kärräys. Ammattinimitys oli purupoika.

Siirtyminen työelämään oli helppoa. Olin ihan pienestä pyörinyt sahan nurkissa, kun isä oli sahalla usein töissä. Milloin sahan puolella, milloin myllärinä.

Pari muutakin samanikäistä poikaa pääsi samoihin aikoihin sahalle töihin.

Muutama vuosi sitten oli perustettu tällainen purupojan vakanssi, kun oli rakennettu purukuljetin särmäsahalta ja raamilta sahan ulkopuolelle. Sinne maanpuolelle. Aikaisemmin purut oli kai päästetty veteen, ainakin särmäsahasta eli kantista, joka toimi vesirännin päällä. Arvelen vain siitä, kun kotilahdessani, joka on sahan alapuolella, oli noin puolen metrin kerros mutaan sekoittunutta purua, joka aina keväisin kävi ja kupli kuin entisen muorin piimä. Nyt siis purut kärrättiin järvenrannassa olevaan purupatteriin, josta vasta välillisesti, veden noustessa syksyin, kevään, se osittain huuhtoutui järveen.

Purun kärräys tapahtui kottikärryillä, joissa oli korotetut laidat.

Purua ei niin kauheasti tullut. Siinä oli vähän varastotilaakin kuljettimien alla, siitä pääsi aina vähän sahanpuolelle katselemaan. Sitten taas kiireesti juoksutettiin kottikärryjä ja ajettiin kassat pois.

Sahalla viisi turbiinia

Itse sahasta muistan seuraavaa.

Voimalähteinä oli viisi turbiinia. Yksi, yläjuoksulta ensimmäinen, käytti katkaisusirkkelä, pärehöylää ja tukkikarhua, joka nosti järvestä kettingin mutkaan tehdyn 6—8 tuikin nipun. Seuraava käytti särmäsahaa. Sitten olikin suurin turbiini, josta lähti valta-akseli poikki sahan. Se myös käytti raamia. Sitten oli sähkögeneraattorin turbiini. Sahalla oli oma tasavirta sähkögeneraattori, josta saatiin valo omaan tarpeeseen ja muutamaan naapurikiin, joilla oli koskeen vesioikeudet. Sitten olikin jo myllyn turbiini, joka käytti kahta kiviparia ja rynnien litistyskonetta. Viimeksi oli viljan kuorimakoneen turbiini.

Puun sahausvauhti ei nykyäikää ajatellen päättä huimannut. Kun sahattiin oikein isoja tukkeja, saattoi sahuri, pistettyään tukin raamiin, lähteä käymään noin sadan metrin päässä olevasta kaupasta ostamaan tupakkaa ja hyvin kerkesi takaisin siksi, kun tukki oli loppuun sahattu.

Olin sahalla käydessäni aina kokeilemassa eri työvaiheita, jos vain uskalsin. Kaikki vanhemmat miehet eivät hyväksyneet heidän työpaikalleen tuloa, vaikka he itse eivät olisi olleetkaan paikalla. Moni oli kuitenkin valmis neuvomaan ja antoi harjoitella. Työnjohtajakin näki minut usein tekemässä jotain muuta, kuin mihin oli määrätty. Koska ei hän kuitenkaan minua kieltänyt. Meni ohikin kuin ei olisi minua huomannutkaan. Olisiko se johtunut alaikäisyydestäni.

Pidin kuitenkin visusti huolen siitä, että minulle annettu tehtävä tuli suoritettua.

Mieleeni muistuu eräs vanhempi kanttari. Hän oli uskovaisuuteen taipuva rauhallinen mies. Kun vielä huomioidaan, että saha oli puoliksi avonainen katos, niin talvipakkasilla hänen käyttöksensä joskus kiinnitti huomiota. Kun sahan omistaja/johtaja tuli sahalla käymään, niin tämä kanttari otti hatun päästensä ja pyhkesi hihaansa otsatansa olematonta hikeä ja saattoi uusia sen jo muutaman minuutin kuluttua, jos johtaja viipyi paikalla.

Senhän tietää, että kun meitä oli nuoria miehiä samalla työmaalla useampia, niin siinä kujeet ja kiusanteot olivat jokapäiväisiä. Olihan sahalla myös nuoria naisia. Kesällä otimme joskus sankoruiskun ja konttasimme ahtaaseen alasahaan, ja sieltä jostain lattianraosta suuntasimme vesisuihkun yläpuolellemme työskenteleviin naisiin. Oli kyllä muuten sen jälkeen syytä olla katsottuna hyvät piilopaikat. No, niitähän kyllä löytyi.

Rullavaunurata kulki läpi sahan. Koivuja sahattaessa ne raamin takana lastattiin suoraan rullavaunuun, niitä kun ei kantattu. Katkaisusirkkelin kohdalla oli kiskojen välissä luukku, josta sirkkelinpurut voitiin nostaa suurella kopalla ylös. Minä tietysti purupoikana jouduin tyhjentämään tämän pari metriä syvän montun. Olin montussa lapioimassa puruja koppaan, kun siellä tuli äkkiä hämärää ja katsoessani ylös huomasi, että lautakuorma oli kulkemassa ylitse. Samassa minulle välähti mieleen, että sitä on työntämässä apusahuri. Onkohan hän huomannut, että luukku on auki? Virnistys levisi naamalleni ja siirryin sivumpaan. Vaunu meni yli ja kuului ”voi per...”. Käsiä ja jalkoja huiutomassa ilmassa ja koppa rysähti. Mies istui kopassa. Pää ja saappaat kopan ulkopuolella. Silmäys, joka minuutin luotiin, pyhkesi kaikki virnistykset naamaltani. Sitten alkoi tulla pitkä litanian voimasaanoja.

Koetin mennä mahdollisimman kauaksi kopasta, mutta eihän siellä montussa paljon tilaa ollut. Sahuri potki ja huiatoi, mutta koppa pysyi pystyssä. Pienen aikaa potkituaan hän alkoi rauhoittua ja sanoi, että tuus auttaan. Menin ja työnsin kopan kumoon jolloin hän itse pääsi kopasta pois. Minä olin turvallisuussyistä niin etäällä kuin monttu antoi myöden. Noustuaan pystyyn hän loi minuun mahtavia silmäyksiä, jotka hyytivät veret suonissani, mutta ei käynyt minuun käsiksi. Eihän vika minun ollutkaan. Pyrkinessäni pois montusta hän tahallisesti polki kopan pieniksi päreiksi ja kun hän pääsi ylös, niin minulla varmaan oli taas virnistys naamallani, koska ylhäältä kuului voimasaanoilla höystettynä, että jos ei se virnuilu lopu, niin se lopetetaan. No, loppuihan se.

Ahven sukassa

Vietimme kaunista loppukesän päivää, ja miehet lepäilivät ruokatuntia jokipenkalla. Joku oli ottanut kumiteräsaappaansa ja villasukkansa pois jaloistansa kuivumaan ja makaili vähän edempänä. Me pojathan ei tuhlattu aikaa lepäilemiseen, vaan juoksimme tukkisuusta ja kiertelimme jokivarsia. Tukkilautasta löysimme kookkaan kuol-

leen ahvenen. Sen mätänemistila oli jo niin pitkällä, että se oli paisunut hyvin pyöreäksi ja sitä peitti kauttaaltaan homerihmasto. Se muuten hiukan haisikin. Otimme sen tukevan lastun päälle ja toimme sahalle. Piiritimme nyt nämä kumisaappaat ja varsinkin sukat. Työnsimme kalan sukkaan ja pulistimme sukkaa, että kala meni aivan sukan kärkeen. Kukaan ei kiinnittänyt meihin huomiota. Moni taisi toisissaankin nukkua.

Hipsimme hiljalleen kukin työpaikallemme, kuitenkin niin, että näimme nämä mielenkiintoiset sukat. Ruokatunti päättyi ja joku karjaisi, että töihin poijat. Miehet nousivat ja oli jo kiirekin. Sukat vedettiin kiireellä jalkaan, ja toinen niistä ainakin yhtä kiireellä pois. Mies katsoi varpaisiinsa, joiden välistä pursui pehmoisen kalanliha, sekä ympärilleen. Ympäristössä ei ollut mitään mielenkiintoista. Kaikki olivat jo työntouhussa tai menossa työmaalleen.

Emme kuulleet sahaan, missä jo koneita käynnistettiin, kuinka paljon viljeltiin voimasaanoja, mutta arvatenkin niitäkin tuli. Pienenpäästä sahaan viuhdot vihainen mies. Toisessa jalassa oli saapas ja toinen oli paljasjalka. Vasemmassa kädessä oli toinen saapas ja oikeassa sukka, joka oli tiukasti suustansa puristettu nyrkinsilmään. Hän käveli miehen luota toisen luo ja katsoi jokaista. Oli siinä kylmä rinki supistajalihakseen ympärillä kun näin miehen tulevan kohti. Luultavasti minullakin oli vähän näyttelijänlahjoja, kun katsoin takaisin ja koetin näyttää hämmästyneeltä, kun mies kävelee vain toinen saapas jalassa työmaalla.

Ei hän puhunut mitään, mutta olisi siinä kalanlihaa sisältänyt sukka tanssinut halusta ympäri korvia, jos hän vain olisi tiennyt kuka sen teki. Kyllä hän vannoni ottavansa selväksi tekijän, eikä luvannut ottaa mitään lahjaksi, vaan maksavansa kaikki takaisin korkojen kanssa.

Hän häipyi sahasta en tiedä minne, mutta puolen tunnin kuluttua hän tuli takaisin töihin, eikä siitä enää puhuttu, mutta kyllä niitä tutkivia silmäyksiä luotiin vähän jorokseen.

Rahti- sahauksessa

Vaikka kujeitakin harrastettiin, niin eri työvaiheetkin siinä opittiin. Kuudentoista vanhana jo sahattiin toisen samanikäisen pojan kanssa rahtisahausta iltavuorossa, kun toiset sahasivat vientitavaraa päivävuorossa.

Rahtisahauksessa oli meitä kaksi poikaa sahan puolesta, ja kaksi miestä piti olla sahauttajan puolesta. Sahauttajan miehet hoitivat tukit sahaan ja valmiin sahatavaran sekä rimat pois sahasta. Valmis sahatavara siirrettiin rullavaunuilla tarhalle.

Sahauksessa oli pölkkykauppa. Hinta määrätty asetteen ja tukkiluvun mukaan. Tukkipappaleista pidettiin lukua seinään asetetun rei’itetyn laudan avulla, puutappia siirtämällä rei’issä. Reikiä oli kolme kymmenen reiän riviä. Ensimmäinen rivi oli yksösiä, toinen kymmeniä ja kolmas satoja.

Sahasimme kerran erään isännän tukkeja aika ison määrän, muistaakseni parikin vuoroa. Isäntä ei tainnut kiinnittää huomiota meidän tukinlaskujärjestelmäämme, koska sahuun loputtua, ja minun kirjoitettua paperille, paljonko oli sahattu ja

millä asetteella ja kuinka paljon yhteensä, isäntä alkoi väittämään, ettei hänellä niin paljon tukkeja ollutkaan. Hän sanoi sen tukkimäärän, joka hänellä oli ja se oli useampia kymmeniä tukkeja vähemmän, kuin mitä oli sahattu.

Minä väitin sahatus näin paljon ja pyysin isännältä nimeä paperiin, että sillä voisivat laskuttaa sahausrahdin. Isäntä kuitenkin yhä väitti, ettei tukkeja ollut niin paljon. Minua sieppasi kovasti, kun me olemmat pojat uskoimme, että meidän laskumme oli oikea. Tuli mieleemme olisiko sahattu jonkun toisen tukkeja. Mutta sahauttajan puolesta oli tuotu tukit sahaan, ja kyllä he varmaan omat tukkinsa tiesivät. Tuli siinä mieleen, että eihän ole vielä viety tarhalla pois valmista sahatavaraa ja jokaisesta tukista oli otettu kaksi lankkua keskeistä. Sivulaudoista ei ollut tietoa, mutta lankkuja olisi kaksinkertainen määrä kuin tukkeja. Sanoin isännälle, että me on nyt varmaan sahattu jonkun toisen tukkeja vahingossa nämä muutaman kymmenen pölliä. Sehän on helppoa, kun otamme siitä teidän kasasta pois aina kaksi lankkua ja sanotaan nyt viisi lautaa pölkkyä kohti. Tietysti me voimme laskea koko kasastakin lankut, mutta se on kai turhaa, kun te tiedätte paljonko teillä oli tukkeja ja me tiedämme varmasti paljonko me on sahattu.

Isäntä hieroi leukaansa ja alkoi muistella. — Kyllä se poika taisi ajaa niitä tukkeja vielä yhtenä päivänä, kun minä kävin Tampereella. Annas tänne se lappus, niin minä pistän nimeni.

Lokomobiili avuksi

Sahan omistajaa ei kauan tyydyttänyt se vauhti, minkä vesivoima pystyi kehittämään. Varsinkin talvisin ja kesäsydännä vesimäärä väheni niin, että sahausteho putosi ratkaisevasti. Siihen tautiin alettiin hankkia lääkkeeksi lisävoimaa.

Aurejärven rannassa oli höyrykone käytössä kiramoita, joka nosti tukkeja järvestä autoihin, kuljetettavaksi Kausen ja Haapasen sahoille. Tämä lokomobiili ostettiin nyt sahalle lisäkoneeksi. Se taisi olla Rosenlewini rakentama.

Valta-akseli jatkettiin ulottuvaksi sahan läpi maanpuolelle ja toiseen päähän kytkettiin lokomobiili ja toisessa päässä oli turbiini.

Lokomobiili tuotiin kovilla pakkasilla juuri ennen joulua, parihevosten vetämänä. Se asennettiin talvisydämenä paikoilleen ja lähdettiin sahaamaan kevättalvella.

En tunne paremmin syitä miksi se ei ollut sovelias lisävoima, mutta pian siitä luovuttiin ja palattiin takaisin vesivoimaan.

Seuraavana kesänä lokomobiili siirrettiin pois ja tilalle tuotiin kaksisylinterinen diesel. Toisen sylinterin halkaisija, noin päältäpäin katsellen, oli yli kolmekymmentä senttiä. Toinen taisi olla puolenverran pienempi. Puhuttiin korkea- ja matalapainesylinteriä. Käynnistys tapahtui paineilmapulloilla. Voitiin myös turbiineilla ajaa diesel käyntiin. Ympärille rakennettiin rakennus, jonka vintille asennettiin polttoainesäiliöt. Nafta säiliöihin kannettiin ämpärillä tikapuita myöten.

Koneenkäyttäjät olivat aina tumma naamaltaan naftasta ja öljystä. Kumiteräsaappaat

olivat levinneet, että ei jäljistä ihmiseksi tuntenut. Voimakas naftan haju oli ällöttävä. Trasselituppo taskussa oli musta ja öljyinen, mutta siihen sitä naamaa vain pyhjettiin, kun taas oli saatu naftat päin silmiä.

Nyt saatiin kierroksia raamiin. Sahan teho kaksinkertaistui kerralla. Pientä puuta sahattaessa sahureilla oli jopa kiirettä.

Vaseliinia ja paketteja

Nyt ei enää sahureille tullut taukoja, mutta särmäyslinjalle mahtui toistakymmenen pöllin kassa. Tätä välivarastoa hyväksikäyttäen saatiin syntymään särmäpuolelle pikku taukoja. Näillä tauoilla käytiin hyp-päämässä pituutta purukasaan, tai keksittiin pikku koiruoksia. Rasvailtiin mustalla liukulaakereista pursuavalla vaseliinilla koneiden kädensijoja.

Ollessani jo särmääjänä olin taas kerran käynyt tuhrimassa tukkivaunun kädensijat, ettei sahurin kämmenet pääsisi rohtumaan. Sahanhoitaja tuli sisälle sahaan ja kiskaisi tukkivaunun kädensijasta, koettaen oliko tukki tukevasti kiinni saksissa. Musta vaseliini prutkahti sormien välistä rystypuolelle.

Oli siinä särmäillä tärkeää särmättävää. Ei paljon ympärilleen vilkuiltu. Alkukulmien oli kuitenkin seurattava tilannetta. Sahanhoitaja ei ollut huomaavinaan koko tilannetta. Ei katsonut paljon käteensääkään, eikä yhtään ympärilleen, vaan jatkoi kulkuaan sahurin ohii, jolle vilautti kämmentään.

— Taisi olla sinulle tarkoitettu.

Silloisen elintarvikepuolan aikana huviteltiin tekemällä siistejä paketteja lankunpötkistä ja sahanpuruilla täytetyistä paperipusseista. Läheisestä kaupasta haimme käärepaperia ja tyhjiä paperipusseja ja kaupan liimanauhaa. Paketit veimme sahan edestä kulkevan kylätien varteen, kuin ne olisi esim. hevosenreestä pudonnut. Oli hyvin mielenkiintoista seurata kuinka kukin paketti otti. Ihmiset toimivat yllättävän eri tavoin. Jotkut ottivat paketin suoraan ylös, muutamat päylyivät ympärilleen ennen kuin ottivat. Jotkut huomattessaan pysähtyivät ja sitten kulkivat ohii ja palasivat ja nopeasti sieppasivat paketin. Pian alettiin kirjoitteleen kaikennäköisiä paperilappusia pakettiin sisään, kuten ”Yrititkö viedä sa-laa, kyllä me seurasimme”.

Samat ihmiset lankesivat ottamaan paketin useammankin kerran. Eihän sitä tiennyt mikä oli oikea paketti.

Sahausmäärien kasvaessa oli myös lautatarhaa laajennettava, koska kaikki sahatavara ulkokuivattiin ja vasta kesällä päästiin lastaamaan tavaraa pois tarhalla. Rullavau-nurataa jatkettiin ja puolipuhaita lautoja varten tehtiin sivuraide. Viimeiset vaunuun jäävät lautapinkat olivat näitä sivuraiteelle meneviä lautoja. Kärrärit olivat sopineet, että yksi mies vie laudat sivuraiteelle ja se ratkaistaan pitkäätikkua vetämällä. Asia alkoi kiinnostaa muitakin, kun Vilho oli aina se joka sai sivuraidekeikan. Sivusta katseltuna näytti väliin siltä, kuin pitkäntikun vedättäjällä olisi vilahnut kolmaskin tikku. Utterana sahamiehenä ja ehkä uhkapelurina Vilho oli aina valmis vetämään pitkäätikkua ja häviämään.

Kuljetukset junalla

Valmis sahatavara lastattiin junaan Parakanon asemalla (Kairoskoski) ja lähetettiin pääasiassa Mäntyluotoon. Oli myös jonkinverran kotimaanmyyntiä, mutta sekin lähetettiin pääasiassa junalla.

Tuleepä mieleen, kuinka pieniä ja voimattomia olivat autot silloin puukaasun aikaan. Sahalla oli lavakuorma-auto joka ajoi lankkuja asemalle. 50×100 mm soiroa autoon lastattiin 20 kpl päällekkäin ja 20 kpl rinnakkain. Siitä tuli noin 8—9 m³:n kuorma.

Silloin tarvitsi kahdessa isommassa mässä apumiehen istua lokasuojan päällä ja kaataa bensaa pullosta, jonka korkkiin oli lyöty naulalla reikä, suoraan moottorin ilmanpuhdistajaan. Nykyään puutavararekat kuljettavat 50—60 m³ sahatavaraa.

Niihin aikoihin alettiin myydä myös tällä sahalla omalla merkillä varustettua sahata-varaa. U/S laatuun tuli merkintä AURE.

Yhtenä lauontaina johtaja sanoi, että maanantaina lastataan lankkua, joka on leimattu sahan leimalla. Jonkun täytyy tehdä siksi leimasin. Paavo sai asian hoitaakseen. Sunnuntaiaamuna hän jo aikaisin haaskeli kumia, mistä voisi leimasimen veistellä. Vain vanha auton päällyysrengas löytyi. Ei mitään suoraa kumia. No, siitä vain palanen ja veistelemään suoraksi. Päivemällä minäkin olin jo mukana ja vään-tämässä tahkoa jolla kumia lopullisesti oiottiin. Siitä vain veistämään kumiin pölkkykirjaimilla sanaa AURE. Siinä vielä tuli yksi hama. Oli jo vähän kirjainten väliä poistettu, kun vasta huomattiin, että sana pitääkin kirjoittaa takaperin. Yllättävän hyviä leimoja sillä vain tuli, kun sitä joka suuntaan lankunpäässä keikutti.

Lankkuja taaplatessa sattui kerran tapaturma. Taaplarin käsistä luiskahti lankku ja putosi painajan päähän. Painaja tuosta suistui polvillensa ja siitä istumaan noustessaan otti lakin päästensä sanoen, että ota tuonkin päästäni nyt kun sen vielä saa.

— Siinä oli pojat henki lähellä, tuumi taaplar.

Montaa vuotta ei se dieselkään käyttänyt sahaa. Eräänä kesäpäivänä se räjähti. Se taisi olla onni, että se räjähti kesällä. Talvisin siellä konehuoneessa oli usein ihmisiä lämmittelemässä. Oli myllykalun tuojia ja muitakin. Nyt konehuone oli tyhjä. Koneenhoitaja seisoi ovella, joka oli purumontun kohdalla. Räjähdyksen sattuessa paine pauskasi koneenkäyttäjän suulleen purumonttuun, eikä hänen käynyt kuinka. Valurautaisia sylinterin kappaleita oli pitkin seinä. Olipa isompia kappaleita tul-lut lautaseinän lävitsekin.

Pian tämän jälkeen saha vaihtoi omistajaa. Sahattiin vielä vesivoimalla vanhat kaupat täyteen ja uudessa sahassa tarvittavat rakennustarvikkeet. Kaupan kunniaksi käytiin lahjoittamassa Kurun kirkon edessä olevaan vaivaispoikaan huomattava summa.

Uusi saha tuli höyrysaheksi ja muutenkin ajanmukaiseksi yhdenlinjan saheksi. Paikkakin muuttui pois koskenrannalta. Myllykin hävitettiin. Taas tulivat jo toisen sahan rauniot koskenrannalle.

Siihen loppui vesisahan historia Aurekoskessa.

”SITÄKÖ SE OLIKIN, SITÄKÖ KAIKKI...”

Mikään ei viime käynnistä ollut muuttunut; samat, pienistä kivistä rakennetut siistit käytävät rapisivat jalkojen alla, ja paljon hiljaista, äänetöntä kulkua katselleet koivut huojumassa äkkiä nousseessa tulessa.

Paljon olivat jo tuuheaoksaiset koivut nähneet; iloa ei sen jälkeen kun kenttä oli uuteen tarkoitukseensa vihitetty. Kaikki oli liian siistiä, kuin kuollutta, yksinäisenä asteleva mies ajatteli; silti, tänne sitä oli tultava, joka kerta kun sattui asiaa kirkonkylään, ja joskus asiaa oli keksitty tyhjästä, että pääsisi näkemään kaiken jäljellä olevan.

Syksy oli tullut, taas kerran. Korkeissa, leveäoksaisissa koivuissa jo keltaista. Yhtäkkiä puhjennut myrsky repi keltaiset lehdet irti vartaloistaan, ne juoksivat hetki sitten siisteillä käytävillä, vielä vihreillä nurmikkoriveillä.

Kaikki kertoi tulevasta, kylmästä, pitkästä talvesta.

Tuttu kivi löytyi. Kaikki siinä oleva jo moneen kertaan luettuna.

”Sillä pojalla on aina vauhti päällä”, joku kylällä oli sanonut.

Ja järki, jolla olisi malttanut jarrutella, mies nyt hiljaisena mietti, odottamassa, vuosien päässä edessä. Kuka sitä siinä iässä olisi jaksanut odottaa, mies tänäänkin poikaansa puolusti.

Rinnassa pisti kuin siellä olisi ollut joitain joka halusi ulos ja ulostyöntäminen teki kipeää.

Sitä samaa, mies itselleen puhui, sitä samaa jo pian kaksi vuotta. Aamut, samaa harmaata ylösnousua, kuin olisi koko elämänsä tarpeettomuutta koko huoneen leveydeltä syleillyt, ja päivät; ne menivät kun oli pakko mennä. Olla niissä kuin olisi mukana entisellä tavalla ollut. Ja yöt sitten. Kun sitä veti peitettä päälleen, tunne kuin olisi jälkeensä arkun kantta sulkenut.

Olihan vaimokin yrittänyt auttaa, alussa. Mutta sekin jo väsynyt, kuin olisi luopumassa.

Mies ymmärsi vaimoaan. Ei ole helppoa, naisihmisen, tunkeutua miehen kaiken kattavan hiljaisuuteen mykistäneen tuskan panssaroiman mielen läpi.

Mies seisoi äänetönnä, oikeassa kädessään ruskeata, vuosien pehmentämää nahkasalkkua kannatellen. Salkku oli täytetty ja niistä ostoksista ei kotiin jäänyt vaimo ollut näiden vajaan kahden vuoden aikana kertaakaan iloiseksi tullut.

Viikon päästä tulisi puoli kylää onnittelemaan viisikymmentä vuotta täyttävää miestä. Satavuotias minä jo olen, valmis, mies mykkänä seisten itselleen kertoi.

Kaksi viimeistä vuotta painoivat alas enemmän kuin kaikki sitä ennen eleyt, sota ja kaikki, ihan kaikki mukaan otettuna.

Innokas se oli aina kaikkeen; poika, talon ainoa lapsi. Oliko se sitä, että itsekin aikoinaan talon ainoa lapsi ollut, ettei hänellekään ollut enempää ilmaantunut. Ajatteliko sitä, mies mietti, ajatteliko sitä taloa niin paljon, ettei halunnut aikoinaan edessä olevaa talonsa luovuttamista uudelle polvelle ajatellessaan, sen heikkenemistä, jaksamista paloihin, tai osan arvosta kulkutumista muiden lasten mukana kaupunkiin.

Mies puristi salkkunsaa kahvaa niin että teki kipeää koko käden mitalta.

Sitäkö se olikin, sitäkö kaikki, mies jo kuluneet kasvonsa jäykkänä kuin graniitti, ajatteli.

Miehen silmiin tarttui kosteutta. Hän katsoi ympärilleen, että tietäisi lopettaa, jos joku tulisi liian lähelle.

Sitäkö se oli, koko elämä ollut? Taloa, sen kaikkia rakennuksia, pelloja, metsää, kylän laajinta, parasta metsää. Pelkkää taloa kaikki.

Miten nuorena se jo halusikaan traktorin rattiin, poika! Ja ajoi kuorman latoon kuin mies! Miten se olikaan tuntunut hyvältä, isästä silloin, pojan, tulevan isännän, voitonriemua täynnä olevien kasvojen ilmeitä seurattessa!

Silloin sitä jo nukkumaan mennessä oli ajatellut uutta aamua. Että saisi herätä aikaisin. Ja iltaisin ei malttanut koskaan ajoissa sänkyyn. Löytyi aina jotain tähdelliseltä tuntuva askarta, pojan kanssa, kun se oli jo pahimman lapsena olonsa traktorin myötä unohdannut.

”Komea isäntä siitä taloon kasvaa”, naapurit aina tavatessa sanoivat, ja mikäpä sitä oli tämmöistä taloa asua, pitäjän suurinta ja vaurainta, olivat vielä muistaneet lisätä.

Ja sitten oli tullut se päivä, yö ja seuraava aamu, joka kulkisi matkassa vielä kuolinvuoteellekin.

Mies katsoi edessään, jalkojensa juuressa lepäävää mustaa graniittia, sen pintaan isettyä tietoa, sitä samaa, mitä öisin oli uissaan pian kaksi vuotta katsellut.

Mies itki jo täysillä, sivuilleen, taakseen vilkuilematta, ja miehen kasvot vääristyivät tuskasta, mitä eivät mitkään maailman pelot, talot, metsät pystyisi enää koskaan sileäksi saattamaan.

Poika oli kuollut ensimmäistä autoaan ensimmäistä viikkoa ajaessaan. Poika olisi aina poissa, hänen ja talon ainoa, ja mies itki kasvonsa graniitin läpi.

Pellot, rakennukset, metsät olivat jäljellä, vain elämä oli poissa.

Kaikki muu olisi pois joutanut, miehen huulilta pursui, poika ei.

Sitäkö se vain oli ollutkin, mies valitti, sitä koko elämä; taloa, pelloja, metsää.

Ja edessä joulukuu ja sen kaikki pitkät yöt.

EMME UNOHDA SUOMEA

Toukokuussa 1987 tuli kuluneeksi 15 vuotta tulostani Sveitsiin. En tosiaankaan osannut kuvitella olevani lähdössä tulevaan kotimaahani, kun päätin käväistä, ehkä pari kuukautta, Keski-Euroopassa. Kesä oli kuuma, maiset lumoavia, ruoka hyvää ja kukkia joka ikkunalla, ja kun kirsikat, vadelmat, aprikoosit, luumut ja viinirypäleet alkoivat pikkuhiljaa kypsyä, tuntui houkutus jäädä tänne vähän pidemmäksi aikaa kovin suurelta.

Aika kului, avioiduin ja minusta tuli tämän maan kansalainen. Alkuvuosina ei aika riittänyt harrastuksille. Opín kuitenkin tuntemaan muutamia suomalaisia, joiden kanssa kävimme toisinaan keilaamassa, tai paistimme yhdessä karjalanpiirakoita. Lasten kasvaessa ja "näkökenttäni" jotenkin laajentuessa aloin kiinnostua suomalaisten toiminnasta. Liityin suomalaiseen kuoroon. Vuonna 1980 esitimme tanhuryhmän ja lukuisten harrastelijanäyttelijöiden kanssa kohtauksia Kale-

valasta Zürichissä ja Bernissä. Tässä vaiheessa havahtuin huomaamaan, että olen suomalainen ja edustan isänmaatani täällä kaukana. Liityin suomalaiseen kansantanssiryhmään, joka on toiminut vuodesta 1975. Kuorotoiminta jäi taka-alalle ja tanhuamisesta tuli tärkein harrastukseni.

Kokoonnumme viikottain harjoittelemaan Zürichin luterilaisen seurakunnan tiloihin. Yhteisestä päätöksestä me on opetuskieli suomi. Olemme nais- (tyttö-) ryhmä ja asume kaikki Sveitsissä, noin 30 km säteellä Zürichistä. Aktiivisia on tällä hetkellä noin 18. Meille usein esitettävään kysymykseen, miksi olemme ilman miehiä, on vastaus aina valmiina: "Aviomiehemme paimentavat lapsia ja suomalaisia miehiä ei löydy".

Esiinnymme vuosittain juhannusjuhlassa, joka vanhan tavan mukaan pidetään Zürichin järven Au-niemellä. Koska luterilaisen seurakunnan pappina Zürichissä toimii suomalainen Pek-

ka Vihma, esitämme tanhuja myös kirkon kesäretkellä ja -myyjäisissä.

Jokasyksyisen kohokohdan ohjelmassamme muodostavat kuitenkin kansainväliset kansantanssijuhlat Zürichissä. Tämän nelipäiväisen tanssitapahtuman tarkoituksena on kannustaa Sveitsissä asuvien eri kansallisuuksien yhteistä harrastusta ja esitellä yleisölle, miten eri puolilta maailmaa tulevat ihmiset hoitavat kulttuuriaan ja tapojaan. Edustajia on vuosittain 12 eri maasta, kuten esim. Boliviasta, Filippiineiltä, Kreikasta, Turkista, Unkarista, Jugoslaviasta, Puolasta, Liettuasta ja muutamista Euroopan maista. Tähän mennessä olemme me suomalaiset olleet ainoita Skandinavian edustajia.

Olemme näyttäneet suomalaisia tanhuja Suomi-viikkojen puitteissa, matkatoimistojen Suomi-aiheisissa illoissa sekä tilaisuuden tullen vanhainkodeissa ja joskus jopa pikkukyläen illanvietoissa.

Viime vuosien aikana olemme käy-

Tanhuryhmä Wenlat. Jutun kirjoittaja eturivissä kolmas oikealta.

Lasten tanhuryhmä Zürichin kevätkulkueessa huhtikuussa 1987.

neet muutamia kertoja esiintymässä Saksassa. Vuosi 1986 oli meille aktiivista aikaa, tanssiesityksiä yleisön edessä kertyi yli tusina.

Niin kuin muissakin seuroissa, jäsenlukumme heilahtelee. "Wenloja" (nimen saimme muutama vuosi sitten) on ollut vuosien kuluessa yli viisikymmentä. Yhdet menevät ja toiset tulevat, uusia ihmisiä muuttaa Sveitsiin ja toiset lähtevät "lapsensaantiin".

Eräs meistä on pysynyt uskollisena alusta alkaen, nimittäin ohjaajamme Riitta Frey-Juvonen. Jos ei tällaista koossapitäjää olisi, en tiedä, vieläkö Wenlat jaksaisivat. Tanhutaitejamme kertyämme tavallisesti kesäloman aikana Suomessa järjestettävillä tanhuohjaajien kursseilla. Vieraanamme Sveitsissä ovat olleet jo kaksi kertaa Kauko Pynnönen "Pispalan pelimaneista" ja Seija Santanen, tanhun opettaja Urjalasta.

Vierailujen aikana järjestämme tanhuviikonloppuja kaikille halukkaille. Näin voivat myös perheemme osallistua harrastukseemme. Elävän musiikin puuttuminen on kovin valitettavaa, mutta yritämme hankkia Suomesta mahdollisuuksien mukaan säestäjää tärkeisiin esiintymisiin. Ongelmana

ovat kuitenkin pitkä välimatka ja kallis lentolippu.

Vieraanamme on ollut myös muutamia tanhuryhmiä Suomesta. Tänä syksynä -87 odotamme Parkanon "Kalevan nuoria" Sveitsin television kutsutuna esiintymään eräässä suosituksa "folklore"-ohjelmassa.

Haluan mainita vielä lasten tanhuryhmän, jota olen ohjannut toista vuotta. Emme harjoittele vakituisesti. Jos on esiintyminen tiedossa, esim. Zürichin kansainvälinen tanhutapahtuma, kokoonnumme ehkä kuukauden ajan intensiivisesti. Olemme myös mukana Zürichin kevätkulkueessa (2000 lasta), ja pikkujoulussa leikimme tonttuleikkejä. Lapsien opetuskielenä on saksa ja he tanssivat tyttö-poika pareissa. Jälkikasvussa löytyy kyllä innokkaita nuoriamiehiä, onhan kolme jo omasta takaa. Toivon täten voivani antaa lapsillekin jotain aitoa ja pysyvää Suomesta. Vahvana yhdyssiteenä Suomen ja Sveitsin välillä on "Suomen ystävät Sveitsissä" -yhdistys ja vastaava sisaryhdistys Suomessa.

Sen alaosastona toimii mm. kulttuurikomissio, joka järjestää suomalaiset elokuvaviikot, konsertteja, esitelmiä ym. Aikaisemmin mainitsemani kuoro

toimii edelleen Zürichissä. Baselissa on myös kuoro sekä teatteriryhmä. Erilaiset voimistelu- ja muut seurat yhdistävät suomalaisia eri puolilla Sveitsiä. Meillä on oma lehti, joka ilmestyy osaksi suomeksi osaksi saksaksi. Tämän vuoden aikana on "Finnland-Magazin" levinnyt Saksaan ja Itävaltaan.

Seuramme järjestää joka vuosi vappu- ja juhannusjuhlat, pikkujoulun, joulupäivälliset sekä joulun ja pääsiäisjumalanpalvelukset. Itsenäisyyspäivänä on kirkossa ensin pastori Vihman pitämä jumalanpalvelus ja sen jälkeen Suomen konsulin vastaanotto seurakuntasalissa. Seura järjestää myös jouluna ja kesällä Charterlentoja Suomeen.

Olen toisinaan keskustellut ystäväni kanssa suomalaisen kulttuurin merkityksestä meille ulkomailta asuville, ja olemme kaikki samaa mieltä siitä, että mitä pitempään on poissa kotoa, sitä tärkeämmäksi, kalliimmaksi ja rakkaammaksi meille muuttuu kaikki, mikä on aitoa suomalaista.

REINO LEHTISALO

PÄÄSKYSEN LIITO

Korkealla se liiti, pääskynen,
kesän kaunein hetki, vasten
sinistä taivasta se kulki
kuin olisi silittänyt ihmisen ihoa.

Se syöksyi alas, kohosi ylös
kaikki siinä oli kaunista,
kaunista kuin ihmiselo,
herkkää kuin lapsen syntymä'
julmaa kuin nopea kuolema.
Se nousi ja laski, kohosi ja
vaipui alas, kulki kuin olisi
sitä varten syntynyt ja keskellä
kaunista vapaata liitoa se pysähtyi.

Kaikki hetken kuin kuollutta,
väräjävät siivet vasten sinitaivasta,
kuolleet iskut nopeissa siivissä,
kaikki kuin eilistä ei enää olisi.

Hiljaisuus, loputtomalta tuntuva
rauha, metsä ei liiku, ruoho on hiljaa,
puut seisovat odottavat.

Korkealla se liiti, pääskynen,
kesän kaunein hetki, vasten sinistä taivasta,
kuin olisi silittänyt ihmisen ihoa.

Julmaa kuin nopea kuolema se
vaipui alas, kulki kuin olisi
sitä varten syntynyt ja metsä
ei liikkunut, mikään ei enää
eilstä ollut.

Se kulki ja sen mukana
kaikki mitä joskus oli ollut.

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

REINO LEHTISALO

MINÄ KULJEN

Minä kuljen hiljaa talven katua,
kuin pelkäisin pakkasen kovettaman
kadun sortuvan jalkojeni alla,
askeleeni ovat varovaisia, lyhyitä;
hitaita kuin odottaisin sortumaa.

Katu on pitkä, ihmisistä autio;
kello on jo lyönyt paljon, aikaa
huomiseen tuskin enää on olemassa;
huomista en odota, siksi poljen
talven kovettamaa kylmää katua.

Ympärilläni pimeitä taloja, joku
yksinäinen auto ohittaa minut
eksynyt eksyneen ohi kulkee,
kylmän synnyttämä valkoinen huuru
ainoa merkki olemassaolosta.

Lisää sammutettuja taloja, yhä
enemmän pimeyttä, valot korkealla
kuin ne olisivat jääneet vahingossa
sammuttamatta, ne näyttävät reittini,
tietä, jota ei enää ole olemassa.

Kuljen valaistua ympyrää, kuljen
kuin olisin palkattu yön särkejä,
ostettu nukkumattoman yön vartija,
vapaasta halusta kulkeva koskaan
tavoittamatonta janoava palanen
särkynyttä maailmaa.

Katu on pitkä, minua voimakkaampi,
kuljen, kunnes en enää jaksa;
katson ylös ja siellä loistaa
yön sammumaton kirkas valo.

Ojennan käteni sitä kohti ja mitä
korkeammalle jaksan kurkoittaa,
sitä kauempaa kaikkea katselen;
tässä, tässä ja nyt, itselleni kerron,
tässä oli koko tarinani, kaikki.

DYNAMIITTI-LAINE PARKANOSSA

Pankkiryöstöt ovat todennäköisesti viime vuosina huomattavasti lisääntyneet, koska uutisia niistä on ollut luettavissa päivälehdissä tuon tuostakin. Milloin missäkin päin Suomea on hupupäinen mies astunut pistooli ojossa pankkisaliin ja vaatinut rahaa kassiin. Useimmiten on sitä saanutkin, milloin enemmän ja milloin vähemmän. Kiireesti on sitten poistunut saaliinsa kanssa pankista, useasti nurkan takana odottavaan autoon, jolla jatkanut pakokaan yksin tai kaverin kanssa.

Näitä uutisia lukiessani on usein mieleeni tullut vuosikymmenien takainen, Parkanossa tapahtunut pankkivarkaan kiinniotto, jossa olin mukana ”vihreänä” poliisimiehenä.

Siihen aikaan pankkeihin murtauduttiin salaa öiseen aikaan ja kassakaappi avattiin räjäyttämällä dynamiittia sopiva annos sopivassa paikassa.

Mutta palaanpa tuohon kiinniotto-operaatioon. Se oli muistaakseni syyskuussa vuonna 1946. Eräänä päivänä puolenpäivän tienoilla silloinen piirin ylikonstaapeli Aarne Pietilä otti puhelimitse yhteyden samanaikaisesti kolmeen alaiseensa poliisimieheen, Matti Puputtiin, Väinö Hirvikoskeen ja tämän kirjoittajaan ja määräsi meidät viipymättä saapumaan asunnolleen varustautuneena henkilökohtaisilla aseilla, paitsi Hirvikosken, jonka määräsi ottamaan aseekseen hallussaan olevan konepistoolin.

Olimme viidentoista minuutin kuluttua Pietilän asunnolla uteliaina ja tietysti palveluhalukkaina.

Pietilä kertoi meille heti, että nyt lähдемme ottamaan kiinni maan kuulua pankkirosvoa — Dynamiitti-Lainetta — joka saadun tiedon mukaan majaillee eräässä torpassa Sydänmaan kylässä. Tieto tästä Laineen oleskelusta piirimme alueella on mahdollisimman luotettava, sillä siitä oli samana päivänä aikaisemmin ilmoittanut puhelimitse Turun ja Porin läänin poliisitarkastaja Fjalar Jarva Parkanon piirin nimismiehelle Sulo Vuoriolle ja hän edelleen Pietilälle.

Ennen lähtöämme kertosimme vielä tietojamme Laineesta, jonka etunimeä en enää muista. Hän oli sen vuoden aikana murtautunut kolmeen tai neljään pankkiin eri paikkakunnilla ja saanut lehtitietojen mukaan suuria summia rahaa. Murtopaikkakunnista muistan vain Karkkilan ja Huittisen. Tutkimuk-

set murroista oli keskitetty Keskusrikospoliisin hoidettavaksi. Edelleen tiesimme, että pari kolme kuukautta sitten Laine oli jo ollut pidätettynä Huittisten kunnan Lauttakylässä, mutta päässyt karkaamaan sieltä vanginvarti-japoliisin omakotitalon kellarikerroksessa sijainneesta pidätettyjen sellistä. Samassa yhteydessä hän oli anastanut poliisipistoolin. Hänen kiinniottamiseksi johtavista tiedoista oli luvattu 250.000 markan palkkio. Vertailun vuoksi mainittakoon, että poliisien kuukausipalkat tuohon aikaan liikkuvat välillä 3000—4000 mk. Lainetta pidettiin myös vaarallisena, jota pistoolia hallussaanpitävä aina on.

Sen enempää viivyttelystä lähdimme sitten matkaan Pietilän omalla ”kantti kertaa kantti plus lippa” 1930-vuosimallia olevalla Chevroletillä eli ”Letukalla” emmekä piirin poliisiautolla, ”koska se tunnetaan pitäjällä jo kaukaa poliisiautoksi ja me pyrimme operaatiossamme yllätykseen”, kuten Pietilä asian ilmaisi.

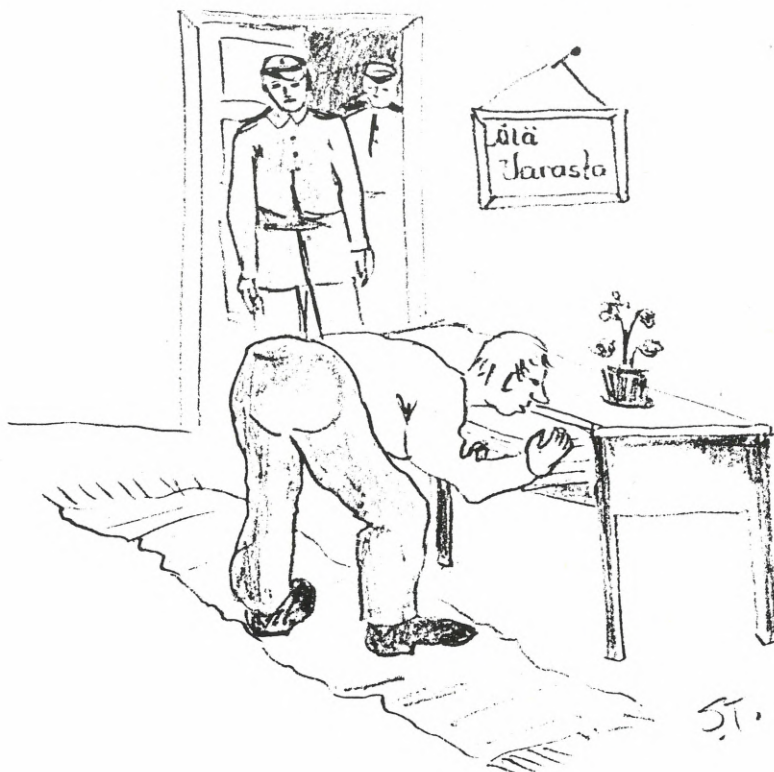
Kun sitten olimme körötelleet kohteemme lähelle, totesin, että kyseinen torppa sijaitsi yksinäisellä paikalla pikkutien varressa metsän keskellä. Asuinrakennus oli lähes tien reunassa ja ulkorakennus sekä peltotilkku sen taka-

na. Torpasta 30—40 metriä tulosuuntaamme aivan tien reunassa oli miehenkorkuinen mahtava kivenjärkele. Sen taakse Pietilä pysäytti autonsa niin, että torpan ikkunasta sitä ei voinut nähdä.

Tässä Pietilä määräsi Puputin ja tämän kirjoittajan menemään torppaan sisälle tutkimaan, onko siellä vierasta miestä. Hirvikosken hän määräsi jäämään kiven taakse konepistoolin kanssa varmistamaan ja tarkkailemaan tilannetta.

Kävelimme Puputin kanssa torpan pihalle ja edelleen sisälle. Eteisessä edellä kävellyt Puputti kohotti jo käntensä oveen koputtaakseen, mutta laski sen alas ja kuiskasi lähinnä itselleen: ”Enpä koputa” ja vetikin välittömästi oven auki ja astui sisälle, minä perässä. Pirtissä oli yksinään mies, joka seisoviltaan penkoi avonaisen pöytälaatikon sisustaa. Hän vastasi tervehdyksemme ja jatkoi penkomistaan sekä samalla selitti: ”Naiset on pyykillä ja niiltä on punkantappi hukassa, tässä sitä etsiskelen”. Minä kävelin heti aivan miehen lähelle, kun samalla Puputti ilmoitti, että olemme poliiseja sekä kysyi: ”Kuka te olette?” johon mies vastasi: ”Olen Pakkala Jalasjärveltä.” Tämän jälkeen Puputti sanoi, että teidän on lähdeävä kanssamme ulos selvittämään siellä olevalle päälliköllemme henkilöllisyytenne. Mies noudatti kehotusta mitään puhumatta ja minä seurasin häntä kuin varjo, ettei mitään yllätyksiä pääsisi tapahtumaan.

Pihalla Pietilä miehen nähtyään totesi heti, että tämä on etsimämme murtomies, pannaan heti käsiraudat ranteisiin sekä tyhjennetään taskut. Näin

tehtiin ja siinä yhteydessä Laineen taskaskusta paksun lompakon takaa löytyi Lauttakylästä anastettu poliisipistooli, joka oli ladattu ja lipas täynnä patruunoita. Taskujen tyhjennyksen aikana Laine tiedusteli katkeran tuntuksena: ”Luulitteko paistin saaneenne kun minut pidätitte?”, johon Pietilä vastasi: ”Emme paistia, mutta kyllä suurrikollisen.” Muuten Laine oli hyvin vaitelias.

Ennen kuin lähdimme kotimatalle saapui torpan naisväki, ilmeisesti äiti ja tytär, saunalta pihalle. Siinä keskusteltaessa kävi ilmi muun muassa, että tytär oli Laineen kihlattu morsian tai ainakin tyttöystävä. Morsian olisi lähtenyt Laineen mukaan, mutta Pietilä ei suostunut ottamaan häntä autoonsa.

Kuljetimme sitten Laineen Parkanon piirin vanginvartijan hoiviin, jota tointa tuohon aikaan hoiti konstaapeli Lauri Leponiemi. Kun nimismies sai

tiedon Laineen pidätyksestä, hän määräsi tämän erikoisvartiointiin, mikä tarkoitti sitä, että yhden poliisimiehen on aina oltava Laineen sellin ulkopuolella vartiossa niin kauan kuin häntä täällä säilytetään. Aluksi sovimme vartiovuorojen pituudeksi kaksi tuntia ja minä aloitin vartioinnin.

Onneksemme vartioitava henkilö oli Krp:lle, joka oli hänet etsintäkuuluttanut, niin tärkeä henkilö, että he hakivat viipymättä omansa pois. Ennen kuin ensimmäinen kaksituntinen vartiovuoroni oli umpeutunut, oli Tampereelta saapunut kaksi Krp:n tutkijaa mustalla henkilöautolla noutamaan Lainetta.

Laineen taru murtomiehenä päättyi siihen vuoteen. Useita vuosia myöhemmin sain Krp:n miehiltä kuulla, että Laine oli muutaman vuoden vankilassa oltuaan kokenut hermoromahduksen ja kuollut huumeiden yliannostukseen vahingossa tai tahallaan.

Tulkoon vielä kerrotuksi, että Laine oli tuolloin oleskellut Parkanossa parisens viikkoa ja oli käynyt muun muassa hammaslääkäri Antti Virran vastaanotolla useamman kerran. Myös hän oli käynyt Ripattilan valokuvaamossa, jossa oli otattanut itsestään kuvia silmälasien kera. Niitä hän ei tarvinnut nähdäkseen, vaan näön vuoksi, sillä ilmeisesti hän suunnitteli itselleen uutta henkilöroolia.

Vielä pienenä yksityiskohtana mainittakoon, että Ripattila käytti mainoksessaan hyödyksi Laineesta silmälasipäisenä ottamaansa kuvaa. Hän suurensi sen muita mainoskaapissaan olevia valokuvia huomattavasti suuremmaksi ja varusti tekstillä: ”Ei mikään sijaiskärsijä, vaan suurrikollinen Dynamiitti-Laine”. Tuona vuonnahan tuomittiin sotasylliset ja siitä tuo sijaiskärsijä.

EINI HIETIKKO

VUODENAJAT

*Elettiinpä marraskuuta, pellot virkeät vitterjoi,
syksy vettä maahan vihmoi!
Sade pärski pyörtänöillä, vesi lammella lotisi.
Ylpeänä syksy ilkkui: Ei ole talvella tuloa
näille maille mahtailemaan
pysy Pohjolan perillä, paukuttele pakkasias.*

*Tuosta suuttui pakkasherra. Pisti posket pullollensa,
puhalsi viiman kylmän hyisen
ennätti sen etelään asti, syksy kohmeessa kopisi
pyörtänöt jääkiteinä kimalsi, lammen laineet vangittihin.
Paljaana maaemo palelsi hallan huuru hartioilla.*

*Syksy maan alle pujahti, pakeni pois pakkasherraa.
Yhä pakkanen puhalsi, viima viils veitsen lailla.
Syvemmälle syksyn matka, viluansa vingahteli.
Uhosi voittoisa pakkasherra: Ei ole sieltä tulemista
palaamista pakolaisen.*

*Vihmoi viimein lumen maahan, peitti pellot vaipallansa.
Syksy unehen uupui — tainoksihin taisteli.
Ei ole syksyllä tuloa, ilman auringon apua
kevään uuden koittamista,
suven lämmön läikähdyttä.*

Parkanon 120-vuotisjuhlan yleisöä.

SAKARI MOISIO

PARKANO 120 VUOTTA

Parkanon kaupunginvaltuuston puheenjohtajan Sakari Moision juhlapuhe Parkanon 120-vuotisjuhlassa.

Parkano itsenäisenä kuntana ja seurakuntana on saavuttanut 1. 5. 120 vuoden iän. Kevään ja alkukesän aikana on jo vietetty muutamia juhlavuoteen liittyviä tilaisuuksia, tänään on kuitenkin juhlien huipennus, joka alkoi päiväjumalanpalveluksena Parkanon kirkossa ja jatkuu päiväjuhlaa täällä urheilukentällä. Lausun kaikki sydämellisesti tervetulleeksi Parkanon 120-vuotisjuhlaan!

Parkanon historia ei suinkaan rajoitu tuohon 120:een vuoteen, mutta se on kuitenkin Parkanon kehityksen kannalta kaikkein merkityksellisintä aikaa. Muutokset tuona aikana niin täällä Parkanossa kuin kaikkialla muuallakin ovat valtavimmat juuri tuona aikana.

Millaista Parkanossa oli sitten ennen?

Täältä on löydetty muutamia kivi-

kauden esineitä, jotka osoittavat, että ihmisiä on ollut täällä jo kivikauden aikana. Pirkkalaiset kulkivat vesireitejämme myöten pohjoiseen. Monet Lappiin liittyvät nimet viittaavat alueen lappalaisasutukseen. Asutus on joka tapauksessa vuosisatoja pysynyt hyvin harvana. V. 1540 mainitaan Parkanossa olleen kylän, jossa oli 9 taloa. Kysymyksessä oli nykyinen keskustalualue lähiympäristöineen.

Asutus laajeni 1660-luvulla

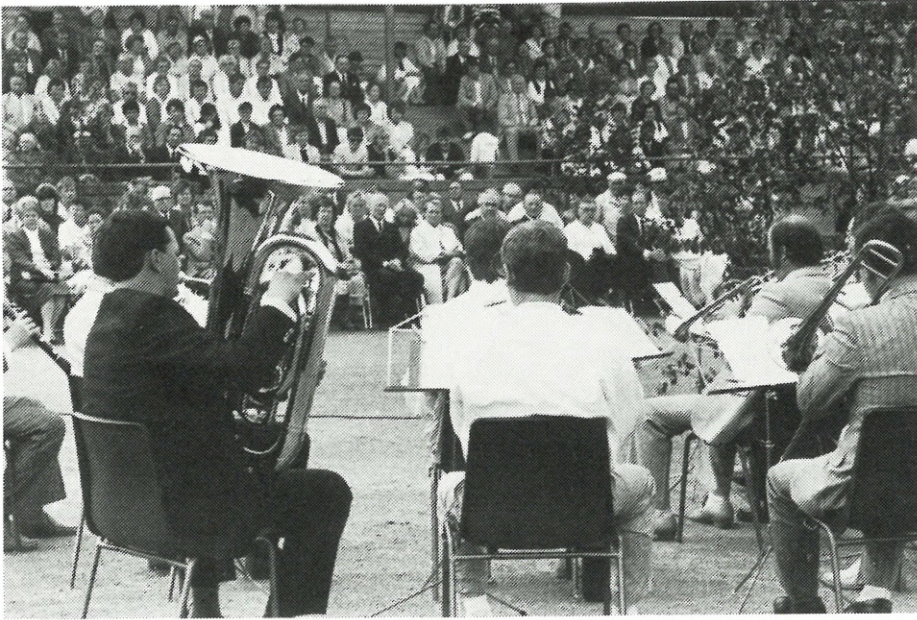
Huomattavampi väestönkasvu Parkanon-Kihnion alueella alkoi 1600-luvun puolivälin seutuvilla, jolloin asutus alkoi levitä ympäri nykyistä Parkanaa.

Väestökehitykseen teki takaiskun vuosien 1696–97 katovuodet, jotka olivat pahimmat, mitä maassamme on koskaan ollut. Asukkaat saivat toi-

meentulonsa vuosisatoja lähinnä kasikiviljelyksestä.

1700-luvulla tervanpoltto tuli tärkeäksi tulolähteeksi. Samoihin aikoihin alkoivat myös ”plankkusahurit” käsisahoilla sahata puutavaraa myyntiä varten. Ensimmäinen koskivoimala käyvä saha eli ”vesisaha” Parkanon rakennettiin 1830-luvulla Kairokoskeen ja vähän myöhemmin mm. Aurekoskeen. Kun samaan aikaan valmistui Pori-Parkano-maantie, merkitsi se parempia kauppayhteyksiä, ”plankkuajurit” hevospeleillä kuljettivat täältä sahatavaraa Poriin. Noista ajoista lähtien Parkano on ollut tärkeä puuteollisuuspaikkakunta ja on sitä edelleenkin.

Kun tarkastelemme alueemme halintohistoriaa, voimme ensiksikin todeta, että kirkko huolehti pitkään myös yhteiskunnallisten asioiden hoidosta. Alkuaan nämä alueet kuuluivat laajaan Sastamalan seurakuntaan, jonka vanha kirkko on Karkussa.

Pääjuhlan avausfanfaarin puhalsivat Parkanon Soittajat.

Suur-Sastamala hajosi vähitellen pienempiin ja pienempiin osiin. 1300-luvulta näitten alueitten asioita hoidettiin Kyröstä (nyk. Hämeenkyrö). Pietari Brahen toimesta muodostettiin v. 1641 Ikaalisten pastoraatti, johon Parkanon tilat määrättiin kuulumaan.

Omaksi saarna-huonekunnaksi

Ensimmäinen Parkanon itsenäistämiseen tähtäävä aloite tehtiin v. 1792, kun tehtiin ehdotus Parkanon saarna-huonekunnan perustamisesta, joka toteutuikin 4 vuotta myöhemmin eli v. 1796. Oma saarnahuonekunta mahdollisti mm. oman kirkon rakentamisen.

Uusien kuntien syntymiseen vaikutti merkittävästi kaksi vuotta ennen Parkanon itsenäistymistä, eli v. 1865, annettu kunnallisasetus eli "Asetus kunnallishallituksesta maalla". Se merkitsi kunnan ja seurakunnan hallinnollista erottamista. Parkano siirtyi uuteen asetuksenmukaiseen järjestelmään jo seuraavana vuonna toisena kuntana koko Turun ja Porin läänissä Ulvilan jälkeen. On huomattava, että omaa paikallista hallintoa alettiin toteuttaa vuotta ennen itsenäistymistä.

1. 5. 1867 Parkanon seurakunta siten erotettiin omaksi seurakunnaksi. Samalla muodostettiin myös saman alueen käsittävä Parkanon kunta.

Elämä Parkanossa kunnan ja seurakunnan itsenäistyttyä ei alkanut suotuisissa merkeissä. Tuohon aikaan satuivat suuret katovuodet. Toukokuun alussa 1867 oli kovia pakkasia, jäätkin lähtivät vasta kesäkuulla. Syysviljan hävitti halla. Seuraava talvikin oli vielä

erittäin kylmä ja runsasluminen, niin ettei polttopuitakaan tahtonut saada. Pettuleipään oli turvauduttava, joutui pa moni lähtemään mieron tielle. Kuolleisuus nousi hyvin suureksi. Kuvaavaa ajalle on, että kunnan ensimmäisessä talousarviossa, joka määrättiin oli 1100 mk, peräti 75 % oli köyhäinhoitoon.

Päätökset kuntakokouksessa

Kuntaa koskevat päätökset tehtiin kuntakokouksessa, johon jokaisella hyvämaineisella kunnan jäsenellä, jo-

ka maksoi veroa, oli oikeus osallistua. Tätä kuntakokousmenettelyä käytettiin aina vuoteen 1919 asti, jolloin astui voimaan uusi kunnallislaki, jonka mukaan kaikkiin kuntiin oli valittava kunnanvaltuusto. Ensimmäiset kunnallisvaalit Parkanossa pidettiin tammi-kuun 15 p:nä 1919, jolloin valtuustoon valittiin 27 jäsentä. Ensimmäiseksi valtuuston puheenjohtajaksi valittiin lääninrovasti Fredrik Tommila, joka toimi tehtävässä peräti 20 vuotta.

Sotavuosien jälkeen alkoi Parkanossa, kuten muuallakin, ripeä kehittyminen. Suoritettiin laajamittainen sähköistys, rakennettiin uutta tiestöä ja kunnallistekniikkaa, elinkeinoelämä alkoi monipuolistua. V. 1971 valtuusto teki Parkanon tulevaisuutta ajatellen merkittävän päätöksen, se päätti anoa kuntamuodon muutosta kauppalaksi, jonka valtioneuvosto hyväksyikin astuvaksi voimaan seuraavan vuoden alusta. Viisi vuotta myöhemmin lainmuutoksen johdosta kauppalasta tuli kaupunki. Samalla, kun nyt juhlimme kunnan 120-vuotisjuhlaa, voimme viettää myös kaupunkimme 10-vuotisjuhlaa.

Mitä Parkano on tänään?

Siitä on kehittynyt vireä kaupunki, Pohjois-Satakunnan kaupallinen keskus. Meillä on erinomaiset liikenneyhteydet, monipuolinen elinkeinoelämä ja hyvät koulutusmahdollisuudet, terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut. Yleisesti ottaen kaikki on hyvin. Tosin hyvinvoinnin keskellä meillä on omat puutteetkin.

Pahimpia viimevuosien epäkohtia on sekä täällä Parkanossa että koko

Parkanon historiaa kuvattiin kavalkadissa, joka kulki keskustan halki juhlapaikalle. Sinne saapumassa kuvassa pirkkalaisia.

Parkano-Seura oli järjestänyt vanhojen työtapojen työnäytöksiä. Tässä seppä takomassa.

Pohjois-Satakunnassa ollut jatkuva korkea työttömyys, joka tuo omat ongelmat paitsi työttömälle itselleen ja hänen perheelleen, myös kunnalliselämäänkin. Pohjois-Satakunnan karu luontoa asettaa omat vaikeudet, mutta samalla se myös kasvattaa sitkeyteen ja yritteliäisyyteen. Omat haitat tuottaa myös raja-alueena oleminen. Jostain syystä Parkano on aina rajalla, on kysymys sitten läänistä, maakunnasta, hiippakunnasta tai jostain muusta hallinnollisesta alueesta. Kaikesta huolimatta voimme todeta, että nykypäivien vaikeudet ovat pieniä verrattuna siihen, mitä kuntamme alkuaikoina on ollut.

Arvoisat kuulijat! Tänään olemme hyvin kiitollisia monille. Olemme kii-

tollisia niille raivaajille, jotka ovat vuosisatojen aikana raivanneet ja asuttaneet nämä alueet. Olemme kiitollisia niille kunnallisille päättäjille ja virkamiehille, jotka ennakkoluulottomasti ovat edistäneet alueemme kehittymistä. Olemme kiitollisia niille opettajille ja kasvattajille, jotka ovat vaikuttaneet asukkaittemme sivistys- ja koulutustason kehittymiseen ajan vaatimusten mukaisesti. Olemme kiitollisia sotavuosina itsenäisyyttämme puolustaneille veteraaneille, sekä rintamamiehille että lotille, unohtamatta myöskään ns. kotijoukkoja, joitten uupumaton työ auttoi osaltaan kestämään raskaat sotavuodet. Olemme tänään kiitollisia kaikille, ketään unohtamatta, jotka työllään ja toiminnallaan ovat edistäneet kotipitäjämme Parkanon kehittymistä.

Arvoisat kutsuvieraat! Te edustatte eri yhteisöjä ja hallintoelimia. Kunta tarvitsee monenlaisia yhteistoimintaa eri alojen kanssa. Olemme sidoksissa

valtionhallintoon, lääninhallintoon, kuntainliittoihin, naapurikuntiin ja moniin muihin. Lausun parhaat kiitokset osallistumisestanne tähän juhlaan, mutta ennenkaikkea siitä hyvästä yhteistoiminnasta, mitä Parkanon ja edustamanne hallintoaaran tai laitoksen välillä on ollut. Toivon hyvän yhteistyön edelleen jatkuvan.

120 vuotta ei historiassa ole pitkä aika, mutta sinä aikana Parkanonkin kohdalla on ehtinyt tapahtua paljon. Harvaan asutusta maaseutukunnasta on tullut vireä kaupunkikeskus. Vastoinikäymisiäkin on ollut, vaikeuksista on kuitenkin selvitty. Meidän velvollisuutenamme on turvata ne saavutukset, mitä edelliset sukupolvet ovat luoneet ja edelleen kehittää niitä. Pyrkikäämme kaikki yhdessä luomaan kotikaupungistamme viihtyisän asuinpaikan, jossa on hyvät työ- ja harrastusmahdollisuudet, jossa meidän ja seuraavien sukupolvienkin on hyvä elää ja asua!

Parkka-Teatterin näytelmää Iso-Niilo, Pikku-Niilo esitettiin juhluvoden merkeissä. Kuvassa arkuun kurkistavat Lauri Jaakkola ja Juho Jaskari, taustalla Sirpa Juupajärvi.

Pankin hallitus kokouksessa 1930-luvun lopulla. Vasemmalta Albert Sahromaa, Martti Tuisku, J.F. Käenmäki, Kaarle Pentti (puhj.), Vilhelm Mäntylä ja Arvid Virranhaara.

ANNA-LIISA SEILO

SATA TOIMINNAN VUOTTA PARKANON SÄÄSTÖPANKILLA

Kun Parkanon Säästöpankki tammiukuun 23. päivänä 1887 aloitti toimintansa, oli Suomen ensimmäinen säästöpankki toiminut Turussa jo 64 vuotta. Satakunnan lähipitäjistä Hämeenkyrö, Ikaalinen ja Kankaanpää olivat saaneet kukin säästöpankkinsa runsaat kymmenen vuotta aikaisemmin kuin Parkano. Vuonna 1887 perustettiin Parkanon Säästöpankin lisäksi kaksi muuta säästöpankkia. Täällä oli säästöpankkiasian hyväksi toimittu runsaat kolme vuotta.

Ensimmäisen kerran puhuttiin säästöpankin perustamisesta kuntakokouksessa vuoden 1883 lopulla. Silloin valittiin tulevalle pankille johtokunta, johon tuli yhdeksän jäsentä. Varat saatiin seurakunnan jyvävarastolta. Johtokunta sai tehtäväkseen laatia säännöt tulevan säästöpankin toiminnalle. Keisarillisen Suomen Senaatin

talousosasto ei aivan sellaisenaan hyväksynyt johtokunnan laatimia sääntöjä, vaan niiden 3. § oli muutettu siten, että ”kaikki pankkia koskevat kokoukset pidetään vastedes asianomaiselta johtokunnalta tahi osakkailta eikä kuntakokoukselta...”

Jo ennen virallista avajaispäivää johtokunta kokoontui kaksikin kertaa tarkastamaan sille jätettyjä velkakirjoja. Pankin perustajaksi mainitaan metsänhoitaja Adam Pulkkinen. Pankin ensimmäinen toimipaikka oli Kaupin talossa noin kuuden kilometrin etäisyydellä keskustasta. Pankin isännistön puheenjohtaja, joka oli myös pankin hallituksen puheenjohtaja, metsänhoitaja Evald Moring tarjosi siellä kotinsa pankin toimipaikaksi.

Pankin ensimmäisten sääntöjen mukaan pankki palveli asiakkaitaan joka kuukauden toisena lauantaina klo 4

jälkeen puolen päivän. Pankin ensimmäinen tallettaja oli Kaupin talon trenki Johan Penttönen, joka talletti 5 mk pienen poikansa Antonin nimiin. Pankkipäivät olivat yleensä hiljaisia, jopa niin hiljaisia, että ”rahoja ei tuotu pankkiin eikä niitä lainattu”.

Metsänhoitaja Moringin jälkeen kamreerina toimi opettaja Emanuel Haimila, joka niinikään tarjosi pankille toimipaikan kodissaan Riihimäen kansakoululla. Kun opettaja Haimila erosi vuonna 1910, pankki pystyi jo vuokraamaan toimitilan Suomalaisen Seuran talosta Päivölästä. Pankin omasta talosta haaveiltiin jo vuodesta 1906 lähtien, mutta Päivölästäkin pankki muutti vielä vuonna 1923 Lehtolan liiketaloön vuokralle. Silloin jo hyvä liikepaikka oli tärkeä. —>

Palvelua joka arkipäivä

Samaan aikaan pankki alkoi palvella asiakkaitaan joka päivä. Tuolloin pankille palkattiin päätoimiseksi kamreeriksi konstaapeli Arvo Kuivasto. Kun tämä jätti paikkansa, tuli vuoden 1925 lopussa hänen sijaansa Martti Tuisku, joka toimi Parkanon Säästöpankissa yli 40 vuotta. Nykyisin pankkia palvelee kolmas päätoiminen toimitusjohtaja metsänhoitaja Matti Laiho.

Oman talon hankinta-asiaan palattiin vasta vuonna 1927, jolloin pankin hallitus sai tehtäväkseen etsiä sopivaa tonttia. Tämä saatiin ostaa maanviljelijä Arvid Virranhaaraalta. Rakennustyö käynnistyi seuraavana vuonna ja talo valmistui vuoden 1929 lopussa. Mutta pankki kasvoi, palvelut lisääntyivät ja isommat toimitilat tulivat tarpeellisiksi. Jo vuonna 1956 keskusteltiin pankin talon laajentamisesta. Lopulta päädyttiin uuden talon rakentamiseen. Virranhaaran perikunalta saatiin ostaa tontti, johon uusi talo valmistui vuonna 1962. Tämä riitti vajaan kymmeneksi vuodeksi. Vuon-

na 1971 alettiin talon laajentaminen ja rakennus valmistui seuraavana vuonna. Viisi vuotta myöhemmin pankkisasi saneerattiin ajanmukaiseksi. Sisätilat kalustettiin uudistettiin täydellisesti elokuussa 1982.

Kihniölle konttori

Kihniön kunta on hallinnollisesti kuulunut Parkanoon vuoteen 1920 asti. Näiden kahden kunnan välinen yhteistyö on jatkunut mm. siten, että Parkanon Säästöpankki perusti Kihniöön säästöpankin konttorin vuonna 1937 palvelemaan kihniöläisiä. Kihniön konttori seuraa pankkitoiminnassaan ja -tekniikassa pääkonttoria.

Sataan vuoteen mahtuu monenlaisia tapahtumia koko maailman ja oman maan kannalta katsoen. Siihen ovat mahtuneet molemmat maailmansodat, sortokaudet, maamme itsenäistyminen, taloudellisia lama- ja nousukausia sekä paljon muuta. Kaikki tällaiset asiat ovat tuntuneet myös pankin toiminnassa. Mutta aina Parkanon Säästöpankki on pyrkinyt toimimaan paikkakuntansa parhaaksi.

Koska se on ”kunnan pankki” t.s. kunnan perustama, on luonnollista, että kunnalla ja pankilla on aina ollut ja on yhä edelleen läheiset suhteet. Varsinkin viime vuosien suurissa investoinneissaan kunta on tarvinnut niin säästöpankin kuin muidenkin rahalaitosten tukea. Parkanon Säästöpankki on ollut omalta osaltaan tukemassa niin yksityisiä kuin yhteisöjäkin näiden pyrkimyksissä. Parkanon maa- ja metsätalous, teollisuus, asuntotuotanto ja kauppa ovat saaneet huomattavaa tukea säästöpankilta. Paikkakunnan monet sivistysriennot ovat niinkään olleet säästöpankin tuen tuntumassa, samoin urheilu.

Palveluissa edelläkävijä

Palveluissaan Parkanon Säästöpankki on ollut jopa edelläkävijä koko maata ajatellen joissakin asioissa. Täällä aloitettiin koulusäästötoiminta noin 10 vuotta aikaisemmin kuin muualla. Suomen maaseudun ensimmäinen pankkiauto palveli aikanaan parkano-

Parkanon Sp:n päätoimiset toimitusjohtajat mielenkiintoisessa keskustelussa. Oikealta Arvo Kuivasto, Matti Laiho ja Martti Tuisku. Pankilla on ollut vain kolme täystoimista johtajaa.

JALMARI VALLI VÄSYMÄTÖN JA USKOLLINEN TYÖNTEKIJÄ

Uskollisuus on jaloimpia hyveitä, mitä ihmisten keskinäisissä suhteissa voidaan löytää. Pitkän, saman työnantajan palveluksessa suoritettua työpäivän tehneitä henkilöitä on pidettävä todellisuudessa työn sankareina. Tällainen työn sankari on ollut metsäpiiri-esimies Jalmari Valli. Hän palveli Oy Kyro Ab:tä nelisenkymmentä vuotta. Valli oli uskollinen, väsymätön ja aina hyväntuulinen työntekijä. Parkanon alueella hän oli tuttu ja tunnettu jokaisessa talossa ja torpassa.

Parkanon Lamminkoskella vuonna 1884 syntynyt Jalmari Valli meni jo nuorukaisena, vähän yli parinkymmenen vuoden ikäisenä Kyron (silloisen Hammaren & Co:n) palvelukseen metsätyönjohtajaksi. Vähitellen hän siirtyi metsien ostajaksi hoitaen ostot ja hakkuut yhtiön laajalla hankinta-alueella. Yhtiön puunhankinnan laajennuttua moninkertaiseksi Jalmari Valli siirrettiin yksinomaan pohjoisen Parkanon piirin piiriesimieheksi.

Piiriesimiehen tehtävissä Jalmari Valli joutui liikkumaan laajalla alueella pohjoisemmassa Satakunnassa. Hän liikkui ahkerasti

polkupyörällä polkien päivittäin useita kymmeniäkin kilometrejä. Koskaan hän ei väsymystänsä valittanut ja oli aina iloinen ja hyväntuulinen, eikä häneltä huumori koskaan loppunut. Kerta kaikkiaan mukava mies ja kaikki hänestä pitivät.

Jalmari Valli, polkupyörä ja pyörän rungossa kiinni suuri nahkasalkku olivat tuttu näky kaikille ihmisille näillä seuduilla. Salkussa oli monien asiakirjojen lisäksi rahaa, joskus hyvinkin runsaasti. Mutta koskaan ei sattunut minkäänlaista haaveria: rahoja ei yritetty ryöstää, eikä tehdä muutakaan ilkiävaltaa. Monia miljoonia markkoja kulkeutui Vallin käsien kautta kauppahintoina sekä hakkuu- ja ajotileinä kansan käteen.

Varsinainen asuinpaikka Jalmari Vallilla oli pitkään Mäntylän talossa Linnankylässä, mutta hyvin paljon hän yöpyi muun muassa Korpelassa ja Luojumäessä sekä myös ostomatkailuilla taloissa. Luojumäessä Valli pistäytyi usein, kun Kalle Luojumäki oli metsätyönjohtajana samalla yhtiöllä. Luojumäki oli myös pitkäaikainen, uskollinen ja uuttera työntekijä palvelleen samaa isäntää runsaan neljäkymmentä vuotta.

Kaikissa toiminnoissaan Jalmari Valli piti uskollisesti yhtiönsä etua silmällä. Reippaana, iloisena ja ahkerana hän liikkui usein vaivanloisilla ja väsyttävilläkin matkoillaan, mutta ei hän koskaan väsymystään näyttänyt.

laisia yli 20 vuotta. Harvalla pankilla lienee oma lehti kuten Parkanon Säästöpankilli Kukkaromme. Markkinoinnissaan pankki ottaa ihmiset huomioon vastasyntyneestä parkanolaisesta varttuneeseen asti.

Parkanon Säästöpankilli on ollut onni saada luottamus- ja toimihenkilöikseen ihmisiä, jotka ovat tehneet työllään mahdolliseksi pankin kannattavan toiminnan ja kasvun. Vaikeaa aikaa oli 1930-luku, jolloin työttömyys, konkurssit ja pakkohuutokaupat olivat täälläkin jokapäiväistä elämää. Pankki osti monia tiloja pakkohuutokaupoista. Näin saatiin pankin tappioita takaisin.

Tämä aika erikoisine ilmiöineen vaati säästöpankin hallintoelimitä erittäin suurta valppautta, mutta silloin saatiin myös arvokkaita kokemuksia vastaisen varalle. Viime sotien jälkeisestä vaikeasta ajasta pankki selvisi hyvin. Se oli vuosikymmenten saatossa paikkakuntalaisten tietoisuudessa ja käytössä muodostunut välineeksi, jonka avulla voidaan taloudelliset asiat pitää järjestyksessä ja voidaan pitää voimien mukaista kehityksen vauhtia

yllä ja päästä eteenpäin.

Kansantaloutemme selviytyi kuitenkin sodanjälkeisistä vaikeuksista ja päästiin nousukauteen, jonka huippu sivuutettiin vuonna 1973, jolloin tuotannon kasvu alkoi hidastua. Vuonna 1976 taloudellinen kehitys kääntyi laskuun. Parkanon Säästöpankissa selvitettiin hyvin. Talletuskehitys oli täällä parempi kuin rahalaitoksissa yleensä.

Markkinajohtaja alueellaan

Parkanon Säästöpankki on kaikkien parkanolaiden ja kihniölaiden pankki. Nykyisin kaikki väestöryhmät pankin asiakkaina ovat tasavertaisia. Säästöpankista on tullut kasvavan asiakasjoukon myötä suuri kotiseutunsa ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjä. Parkanon Säästöpankki tekee luottamushenkilöittensä viitoittamien periaatteiden mukaisesti päätökset itsenäisenä oman toimialueensa ja asiakaskuntansa parhaaksi. Luonnollisesti se edistää kotiseutunsa hyvinvointia ensisijaisesti omien voimavarojensa mu-

kaan, mutta sillä on samalla koko säästöpankkiryhmän tuki ja voimavarat apunaan.

Vuosisadan aikana Parkanon Säästöpankista on kehittynyt voimakas keskisuuri pankki. Jos otetaan huomioon alueen taloudelliset mahdollisuudet, voidaan pankkia perustellusti sanoa suureksi. Se on ehdoton markkinajohtaja alueellaan. Kehityksen on tehnyt mahdolliseksi asiakkaitten osoittama luottamus pankkia kohtaan. Pankin tuella on voitu toteuttaa tuhansia hankkeita, toivomuksia ja unelmia.

Parkanon Säästöpankki katsoo tulevaisuuteen luottavaisin mielin. Sillä on aihetta kiittolisin mielin muistaa ja kunnioittaa niitä henkilöitä, jotka loivat perustan pankin toiminnalle, sekä niitä luottamushenkilöitä, jotka ovat epäitsekästä työtä tehden jatkaneet vuosikymmenten aikana toimintaa. Pankilla on aihetta kiittää toimihenkilöitään asiantuntemuksella ja ahkeruudella pankin hyväksi tehdystä työstä. Ja ennen kaikkea pankilla on aihetta kiittää asiakkaitaan luottamuksesta ja yhteistyöstä.

Oma talo Nerkoolta

Omaan taloon Jalmari Valli muutti vasta avioon mentyään. Sota-aikana hän solmi avioliiton Hilda Markkolan kanssa, mutta avioliittoa edelsi runsaan parinkymmenen vuoden seurustelu. Valli osti 1930-luvulla pakkohuutokaupasta Soisenlahden talon Kihniön Nerkoolta ja sinne hän muutti yhdessä puolisonsa kanssa.

— Yhteistä taivalta kesti vain kymmenisen vuotta, sillä Jalmari kuoli vuonna 1949 vähän alle 66-vuotiaana. Eläkkeelle hän jäi neljä vuotta aikaisemmin. Olen asustanut talossa yksin pian neljä vuosikymmentä ja suhteellisen hyvin olen viihtynyt, vaikka joskus etenkin talviaikana tuntuu yksinäiseltä. Terveyttä on sen verran jäljellä, että tulen yksin toimeen ja pystyn huolehtimaan ”huushollistani”, kertoo 88-vuotias Hilda Valli.

Jalmari joutui olemaan paljon poissa kotoa. Polkupyörä oli hänelle rakas liikkumisen väline. Yhtiö olisi antanut autonkin Jalmarin käyttöön, mutta se ei hänelle kelvannut, muistelee Hilda. Jalmari oli kotonakin aina iloinen ja hyväntuulinen, huumori oli herkässä. Kaikki hänestä pitivät ja hänellä olikin runsaasti hyviä ystäviä. Hän ystävyysty helposti ihmisten kanssa.

Ei yhtään ollenkaan...

Jalmari Valli oli reilu mies, se täytyy sanoa. Hän oli kaikin puolin asiallinen ja työssään väsymätön, muistelee pirteä 88-vuotias Elli Luoma. Meille tullessaan hän ensitöikseen kysäisi, että saisiko talosta yösijan ja olisiko sinulla Elli jotakin suuhun pantavaa. Ei ole mitään väliä mitä pöytään tuot, kunhan on silakkaa ja perunaa. Vähään oli tyytyväinen.

— Kun työnjohtajat olivat metsät lukeneet ja leimanneet, kävi Jalmari Valli talosta taloon tekemässä puukaupat. Monet yöt hän meilläkin laski puumäärät leimausluetteloista, ei siinä ollut laskukoneita apuna. Kynällä laskettiin ja pöytä oli papereita pullollaan. Aamulla varhain hän hyppäsi pyöränsä selkään ja lähti taipaleelle. Talviaikana hän käytti pääasiassa hevoskyytiä. Useimmiten kyytimiehenä oli Matti Mäntylä Linnankylästä.

Jalmari Vallilla oli kuuluisaksi tullut sanontatapa: ei yhtään ollenkaan millään. Sitä hän käytti useasti eri yhteyksissä. Jos esimerkiksi uitossa ei kaikki sujunut nuottien mukaan, saattoi Valli sanoa: ettei tästä yhtään ollenkaan millään mitään tule. Valli valvoi myös puutavaran uiton Kyröskoskelle saakka ja uittoaikana hänellä oli käytössä auto kuljettajineen. Mutta lukuisat ovat ne kerat, jolloin hän pyörällä polki Parkanosta Kyröskoskellekin.

Lukuisat ovat ne askeleet, jotka Jalmari Valli metsissä ja uittoväylillä astui työnsä eteen. Mahtava pino kertyisi niistä kauppa- kirjoista, jotka hän kirjoitti ja monen monissa puunluovutuksissa hän oli mukana. Ahkerasti Valli käytti polkupyöräänsä polkien suunnattoman määrän kilometrejä talvaltaessaan puukaupoilla talosta taloon. Jalmari Vallin elämäntaivalta viitoittivat työn kunnioitus, ahkeruus ja uskollisuus sekä hyvä kunto.

88-vuotias Hilda Valli on kohta neljäkymmentä vuotta asustanut yksin talossaan Nerkoonjärven rantamilla. Terveyttä on niin paljon jäljellä, että hän tulee yksin toimeen.

REINO LEHTISALO

MYRSKY KÄY YLI JÄRVEN

*Myrsky käy yli sinisen järven, aallot
käyvät, veneet, nuo vapaat ja vallattomat
kulkevat myrskyn läpi kohti rantaa,
sataa, sataa kylmää; kuin ei koskaan olisi
oltu samassa mukana.*

*Puut rannoilla valittavat, vartalonsa taipuvat,
kuin kaikki olisi voimatonta heinää; heikkoa
jo huomenna sortumaan valmista; ei, ei se
saisi sitä olla, ei, olisi oltava jotain, löy-
dettävä hetken tyven, ostettava viiden sekun-
nin lepo.*

*Ruoho nojaa yhtenä viivana tuulen suuntaan,
sekin, niin kaunista kuin onkin, on valmis
kastelemaan kaikkensa, taipumaan ilman
kapinaa; tietysti, heti auringon tavattuun,
se seisoo suorana kuin olisi valloittanut
puoli maailmaa, ollut lähes syntymänsä
arvoinen.*

*Minä kuljen kuin omistaisin osoitteen,
kuin olisi paikka missä levätä, istua hetki
ja katsella eteenpäin, kuin olisin valmis
jotain saavuttamaan; petosta, silkkaa naurua
kaikki. Minä olen kaikki saavutukseni voit-
tanut, juhlini juhlinut, tappioni niellyt.*

*Minä olen kohtalon oikku, koekappale, kaiken
niellyt harhailija, ihminen, hän, jolle on
annettu paljon nähdä, kokea ja olla mukana,
maksajana olemattomasta ilosta, todistajana
kaiken nielaisevasta surusta, todisteena
elämästä, joka antaa palan tänään, harhan,
unelman, joka valloittaa huomisen loputtomalla
hinnalla.*

PETRA KAUNISTO

POLKU VANHALLE SAUNALLE

Polku —
edessäni on polku:
kapea, kivinen polku,
joka vie vanhalle saunalle.

Astun askeleen...pysähdyn,
aamu-usva laskeutuu,
en halua seurata polkua,
en halua — mutta teen sen.

Polku on kapea:
kompastun, kaadun...
männyn juuret töröttävät
tielläni.

Kohotan pääni,
näen —
vanha sauna
piirtyy usvan läpi.

Nousen ylös,
juoksen, juoksen ... kunnes näen —
vanha sauna edessäni.

Kyyneleet tulvahtavat
silmiini,
muistot vievät minua
ajassa taaksepäin — taaksepäin.

Olen lapsi, pieni lapsi,
nauran, ääneni
kaikuu metsikössä,
hyppelehdin ... kapeaa polkua,
polkua vanhalle saunalle.

Voi, kunpa olisin
vieläkin
tuo pieni tyttönen,
juoksisin iloisesti nauraen —
vapaana ... voi kunpa...

Muistot hälvenevät,
näen jälleen...
tuon vanhan saunan,
mustuneen, loppuunkäytetyn
saunan.

Käänny hitaasti...
en ole enää tuo pieni tyttönen
— olen kasvamassa aikuiseksi,
aikuisten maailmaan,
se kasvu on vaikeaa:
muistot vetävät takaisin —
mutta on pakko jatkaa.

Astun askeleen,
vilkaisten taakseni,
epäröiden jatkan matkaani,
polku — se on kuin tie — tie elämään.

Polun päässä pysähdyn,
käänny katsomaan:
saunaa ei näy enää,
mutta tiedän:
tämä on polku vanhalle saunalle.

VANGITTUINA V, O JA I

Näyttämö: Luokkahuone: opettajan pöytä ja kolme oppilaiden pöytää. Seillä kirjoitustaulu ja sen reunalla liituja.

Henkilöt: **Ope**, siis opettaja sekä kolme oppilasta: **Hellä**, **Janne** ja **Niilo** ja **Hellän** ja **Jannen** äidit.

Ope istuu pöytänsä takana kirjoittelien pöytäkirjaansa. **Hellä**, **Janne** ja **Niilo** istuvat pulpeteissaan. **Niilo** kopistelee jaloillaan. **Janne** naputtelee pulpetin kantta ja **Hellä** nyyhkyttää ja niistä näänsä.

Janne: Ei toi ole oikee opettaja, kun ei komenna meitä olemaan hiljaa.

Ope: (katsoo Jannea ja sulkee hymyillen päiväkirjan ja huokaa) Vasta kolmas päivä tässä ensimmäisessä opettajapaikassani ja nyt jo kolme ensi luokan oppilasta jälki-istunnossa. **Hellä**, sano jo. Mihin olet hävittänyt koulusta annetun aapisen ensimmäiset lehdet!

Hellä: En minä sano, kun se on niin kamala juttu.

Ope: Kuuleppas, **Hellä**, sinun on sanottava nyt, että välttyisit pahemmilta seurauksilta. Aloita selityksesi heti!

Hellä: (nyyhkyttäen) Se pikkuveli ne lehdet söi.

Janne ja Niilo nauraa hohottavat.

Ope: Älkää naurako, että **Hellä** voi kertoa, miten tämä ikävä asia on tapahtunut.

Hellä: No kun se pikkuveli on oppinut jo kävelemään ja eilen se oli pystynyt kiipeämään tuolille ja ottanut pöydältä minun aapiseni ja mennyt sen kanssa pöydän alle, eikä kukaan sen touhuja huomannut, ennenkuin minun piti lukea läksyä. En löytänyt aapista pöydältä, jonka alta kuulin maiskutusta ja syljeskelyä. Kun katsoin pöydän alle, näin, että pikkuveli tunki aapisen lehteä suuhunsa ja märkiä aapisen lehdistä tehtyjä palloja oli sen ympärillä. Onkohan aapisen kuvissa värit myrkylisiä?

Hellän äiti: (tulee kiivaana ovesta) Mitäs opettaja meinaa, kun jo näin koulun alussa jättää meidän kiltin **Hellän** arestiin!

Ope: **Hellän** oli jäätävä selittämään aapisensa alkulehtien katoaminen. Miksi ette lähettänyt tytön mukana kirjettä selitykseksi?

Hellä: Ei äiti tästä tiennyt.

Äiti: Mitähän sinä, tyttö, olet minulta salannut?

Ope: **Hellä** kertokoon kotimatalla asian. (**Hellä** ja äiti lähtevät.)

Janne: Oletko sinä oikea opettaja, kun minun mielestäni et siltä näytä.

Olet niinkuin 20-vuotias Maija-siskoni.

Ope: Minä olen jo 24-vuotias ja kylä minä olen opettaja ja nyt on puhuttava aakkosista. Ottakaa aapisenne! (Pojat tottelevat.)

Janne: Olispa minullakin pikkuveli! Se sais syödä koko aapisen. Minä en tommosta kirjaa vahtaa, enkä sen koukeroista piittaa! (Heittää aapisensa pulpetin alle.)

Niilo: Sama tuuminki täällä. (Läiskäyttää kirjansa lattialle.)

Ope: Kuulkaas, pikku kaverukset, minullekin oli aakkoskoukeroiden oppiminen vaikeaa; niiden nimet aina unohtuivat ja näytti, että ne hyppivät silmiltäni pakoon ja usein ne sukelisivat piiloon ja aapisen kuvat jäivät silmilleni aakkosten mentyä piiloon.

Niilo: Aakkoset muka menivät piiloon. Et ole opettaja, kun noin hurjia valheita päästelet.

Ope: Kai tämä vaikuttaa ihan aapisen valtakunnan tarinalta, mutta totta on, että aakkoset löysivät piilopaikan. Ne painuivat minun aivokammioihini, eivätkä enää nousseet sieltä pois. Ne olivat vankeina aivokammioissani.

Janne: Höpö-höpö! Aivokammioissaka muka!

Niilo: Missä ne semmoset kammiot ovat?

Ope: Tukan alla tai kaljunkin pääkuoren alla. Ne ovat korvien välillä kaikilla elollisilla olennoilla, myös opella ja teilläkin. Kun pään kammioihin menee vaikka aapiskoukeroita, niin siellä ne pysyvät. Minulla oli harmia aakkosista ja voivottelin, kun eivät tahtoneet tulla tuttavikseni. Kymmenet kerrat voivottelin, että voi-voi-voi. Se oli surkeata voivottelua. Kuinkahan komealta kuuluisi, kun voivoteltaisiin yhdessä. Huudetaanpa oikein kovaa voi-voi-voi! Aloitetaan nyt! (voivottelua)

Janne: Ei se hääviltä kuulunut.

Niilo: Mutta mukavalta tuntui ylähampaan kosketus alahuuleen.

Ope: Väänne tekee sen. Kirjoitan vmerkin taululle. Kirjoitetaan se nyt sormella ilmaan ja sanotaan V!

Ope: Aapisessakin näitä kirjaimia on. Kumpika sen ensimmäisenä löytää! (Pojat ottavat aapisensa.)

Niilo: Minä-poika löysin jo monta.

Janne: Minä löysin varmasti enemmän kuin sinä.

Ope: Onnittelen, kun löysitte niitä. Sanotaan voi-sana nyt niin, että v:n jälkeinen äänne venytetään ja katsokaa, kuinka kumppain huulet sillä kohdalla menevät! Sanotaan vooi! (Pojat sanovat.)

Ope: Millaisilta huulet näyttivät. (Pojat piirtävät ympyröitä ilmaan ja ope kirjoittaa taululle O:n. O etsitään aapisesta.)

Pojat etsivät aapisesta hokien: O,o,o...

Ope: Annetaan vielä voi-sanan viimeisen äänteen kuulua pitkään.

Pojat: (huutavat) Voiinii. (Ope kirjoittaa taululle pojat ilmaan ja etsivät i:n myös aapisesta.)

Ope: Tulkaa nyt tekstaamaan aapisesta löytynyt aakkoset taululle!

Pojat: (Tekevät käskyn mukaan ja lukevat) V, O, I.

Ope: Muistaisitteko näiden koukeroiden nimet, jos tulisivat tiellä vastaan.

Niilo: Kaikkea kanssa ope puhuu! Ei aakkosia tiellä kävele.

Janne: Satumaan valtakunnassa voitulla kaikki aakkoset vastaan ja kyllä minä jo tunnen V:n, O:n ja I:n.

Niilo: Ei ope meille satumaasta puhunut, vaan aapisen valtakunnasta.

Janne: Puhui kummasta hyvänsä, mutta kolme aakkosta opittiin ja se oli niin mukavaa ja helppoa kuin terävällä puukolla lastujen veistelemine.

Jannen äiti: (tulee) Hyvää päivää, opettaja! Olen tulossa kaupasta ostoksilta ja kun kulkuni oli koulun ohi, niin poikkesin opettajaa tervehtimään ja täälläkö tuo meidän Jannekin vielä on.

Janne: Äiti, älä vaan luule, että oilaan laiskalla! Ahkeroinnassa on oltu. Vangittiin aivokammioihimme Aakkosvaltakunnasta V, O ja I. Se oli hauskaa puuhaa. Voiinii, miten hauskaa!

Niilo: Kyllä vielä muutkin aakkoset vangitaan.

Jannen äiti: Kiitän teitä, opettaja, kun olette innostanut pojat tuohon puuhaan, jota Janne eilen illalla vastusteli. Mennään isälle kertomaan tämä mieluisa uutinen! Opettaja, olkaa hyvä ja käykää kyläilemässä meillä. Tulkaa vaikka jo huomenna Jannen kanssa!

Niilo: Kai opettaja lähtee minun kanssa meille. Äidillä on tarjottavana hyvää ruokaa. Sitä on valmiina aina, kun palaan koulusta.

Ope: Kiitoksia kutsuistanne! Tulen mielelläni.

Jannen äiti: Kiitokset lupauksestanne ja näkemiin!

Ope: Näkemiin! (Jää ikkunasta katselemaan lähteneitä.) Vooooi. Miten hauskaa! Taidanpa viihtyä tässä kylässä.

SEPPO KAUNISTO

PARKANON NUORISOSEURAN HOLLANNINMATKA

Tiistai 21. 7. Aikainen herätys huonosti nukutun yön jälkeen — matkajännitystä niin kuin monella muullakin. Svealla aika menee mukavasti, mutta kansitilaa harjoittelua varten ei löydy. Harjoittelupaikka saadaan monien neuvottelujen jälkeen aurinkokannen baarista vähän ennen laivan satamaan saapumista, ehdolla, että emme häiritse asiakkaita = myyntiä. Harjoituksissa Martta yrittää koota uutta yhdistelmää, lähinnä perjantain hääesiintymistä varten. Ei mene perille. Aloitetaan, keskeytetään, aloitetaan, keskeytetään. Nuoritamme painokelvotonta tekstiä. Mutta, siten systeemi selviää — aplodeja baariyleisöltä. Baarissa palveleva tumma, kaunis tyttö toteaa: ”No, lähtihän se lopulta käyntiin.” Paljastuu, että hän opiskelee tanssitaidetta Tukholmassa.

Tiistain ja keskiviikon välinen yö. Ajeetaan läpi Etelä-Ruotsin. Yritetään nukkua — istuimella, lattialla (ne onnelliset). Ei löydy sopivaa asentoa. Selkään sattuu. Mukaan otettu tyyny on tarpeen. Harmittaa, kun toinen oli joutunut matkatavaroiden mukana bussin alaosaan.

Keskiviikko

Väsyneinä aamulla Trelleborgiin. Vuoden vanhalla loistolaivalla Tarvemundeen. Takakannella on hienot harjoittelutilat, mutta sataa. Kansi on märkä ja liukas. Pitkän purnauksen jälkeen harjoitellaan muutamia aloituksia sisällä aulassa. Koko hommastaa jää paha maku. Eivätkö nuoret ymmärrä, että perillä on niin tiukka ohjelma, että harjoitteluun ei enää paljon aikaa jää.

Saksassa yritetään löytää ruokapaikka autobaanan varrelta. Lopulta löytyy. Kysyn: ”Miten pian saatte ruoka-annokset 34:lle?” Vastaus: ”Viidessätoista minuutissa.” Ja toden totta viidessätoista minuutissa kaikilla on edessään porsaankyljys ja ranskalaiset. Myöhään illalla saavumme hotelliin, eikä unta tarvitse odotella.

Torstai

Kiireetön lähtö. Kello 13 olemme Ruorlossa — ja sitten se alkaa. Seuraavien päivien ohjelmien tarkennukset, kiireesti lounaalle, lyhyet harjoitukset 1000 hengen juhlateltassa, pikapukeutuminen kaupungin vastaanottoa ja kulkueta varten, ohjelma myöhässä, hätäisesti syömään, kiireesti takaisin juhlatelttaan, pari tuntia odotusta, on kuuma, hiki valuu, väsyttää. Lopultakin parkanolaisten vuoro. Esiintyminen menee hyvin. Tilaisuus päättyy keskiyöllä. Sovimme, että kaikki tulevat majapaikkaan klo 01.15 mennessä. Kansallispuvut käytiin vaihtamassa kevyempään heti esityksen jälkeen.

Majapaikka on oma tarinansa. Se on vanha kappeli. Lattialle on levitetty 32 ar-

meijan patjaa. Mahtuvat juuri ja juuri seinänvierille. Eteisessä on kaksi vessaa. Keittiössä on vesiallas, johon tulee lämmin vesi. Siinä pestään niin hampaat kuin hiuksetkin. Ei puhuttakaan suihkuista tai muista mukavuuksista. Toinen mahdollisuus olisi suuri urheiluhalli, joka on parin metrin korkuisilla muoveilla jaettu pilttuisiin erivierailijaryhmille. Meidän pilttuomme olisi samalla kulkuväylänä suihkuhuoneeseen. Ratkaisu oli helppo — kappeli. Siellä meillä on oma 32 hengen yksityisyytemme ja rauhamme. Hannu ja Seppo O. yöpyvät hotellissa. Suurin ongelma ovat kylmät yöt ja vetoisuus, mikä sitten aiheuttaakin lähes kaikille kurkun käheytymistä ja nuhaa. Lopujen lopuksi kuitenkin olemme hyvin tyytyväisiä kappeliimme.

Perjantai

Aamupala klo 8—9 läheisessä ravintolassa, ostoksilla, harjoitukset ennen lounasta, klo 14.00 maalaishäät ja kulkue, esiintyminen, ohjelma myöhässä. Kiireesti vaihtamaan harjoitusasusteet. Harjoitukset teltassa. Ravintolan isäntä tiukkana. Päivällinen on syötävä normaalia aikaisemmin. Hänellä on suuri iltatilaisuus. Totean, että harjoitusten vuoksi voimme tinkiä enintään 15 minuuttia. Kovat harjoitukset, pikavauhtia urheiluhallin suihkuihin, bussiralli, syömään kahdessa erässä, osa vielä suihkussa.

Jokin on jäänyt kaiheartamaan nuorten mieltä. Kaikki ohjelmassa ei ollut vielä kohdallaan. ”Katsotaan Martta vielä.” Sataa, mutta kappelin pihalla joukko suorittaa viimehionnan — purnauksen aika tältä

matkalta on lopullisesti ohi.

Menemme teltaan vähän ohjelman aloittamisen jälkeen. Englantilaiset eivät olekaan vielä tulleet. Ryhmämme joutuu lähes välittömästi lavalle. Esiintymislavan takana, ryhmän jo ollessa valmistautumassa yksi järjestäjäistä ryntää luokseni. ”Teillä on aikaa esiintymistänne varten 12 minuuttia, ei yhtään enempää.” Talvella oli kirjallisesti ilmoitettu 15—20 minuuttia. Sisällä kuohtahtaa: ”Tämä ei ole ammattilaisryhmä, joka kykenisi hetkessä muuttamaan ohjelmansa. Joko me esitämme valmistellun ohjelman tai lähdemme.” Ryhmä esiintyi — ja millä tavalla, kuviot taidokkaasti nappiin ja eläytyen tavalla, jota ei ennen ole tapahtunut. Esityksen päätyttyä nuoret tulevat lavalta ilon kyyneleet silmissä — pojatkin. Sanoinkuvaamaton onnistumisen tunne. Jotakin ennenkokematonta on tapahtunut.

Lauantai

Aamupäivällä on pari tuntia vapaata, harjoitukset ennen lounasta, uusi ohjelman kokoonpano. Klo 14.00 on pääjuhlan juhla-kulkue, illalla viimeinen esiintyminen. Tänäkin esitys onnistuu hyvin. Lopuksi laulamme hollantilaisen kansanlaulun — ensin suomeksi, sitten hollanniksi. Yleisö liittyy mukaan. Lopulta on sama, millä kielellä laulamme. Tunnelma on korkealla. Nuoret ovat jälleen kokeneet jotakin, mitä itsekukin vielä pitkään mielessään muistelee.

Tänään, kuten aikaisempinakin iltoina, esitykset ovat korkeatasoisia. Mukana on sekä harrastajia (Tanska, Norja, Hollanti,

Hollantilaisia isäntiämme.

Englanti, Ranska sekä kaksi ryhmää Saksasta) että ammattilaisia (Jugoslavia, Puola ja Espanja). Huippu tulee illan lopussa. Jugoslaviaalaisten ryhmä esittää sellaista tanssiakrobatiaa, että on vaikea uskoa silmiään. Raivoisat suosionosoitukset. Jugoslaviaalaiset taputetaan kolmasti uusimaan esityksensä.

Juhla kestää klo 2:een yöllä. Nuoret haluavat valvoa pitempään. On viimeinen yö — olkoon menneeksi. Puoli kolmelta palailen majapaikkaan. Sataa. On kylmää ja koleaa. Muutamia poikia tulee vastaan. "Tulkaa jo ihmeessä nukkumaan. Mitä te täällä sateessa teette." "Me niin tykätään kulkea sateessa." Mitäs teet, lupa on annettu.

Sunnuntai

Loppuseremoniat ja jäähyväiset. Lahjojen vaihtoa. Ruurlosta lähtiessä bussissa: "Miksi nyt jo lähdetään pois? Täällä olisi viihtynyt vaikka kuinka pitkään."

Ajamme moottoritietä Saksan puolella. Äkkiä Martta kysyy: "Miten kaukana Scheessel mahtaa olla? Olisi mukava poiketa." Scheesselissä sama ryhmä kävi kaksi vuotta sitten. "Mentiin juuri ohi", vastaan. Mutta sittenkin, sehän on todella lähellä. Löytyisikö toista mahdollisuutta. Kartta esiin. Tarkkailemme tienviittoja. "Hei, tuo paikkakunta on lähellä Scheesseliä." Lähdemme autobaanalta kertomatta nuorille mitään. "Mitä me tällaista pikkutietä ajamme", joku kysyy. Vastaus: "Meillä on hyvää aikaa, ei viitsi koko aikaa autobaanaakaan ajaa. Nähdään vaihtelevampia maisemia." Aivan lähellä Scheesseliä yksi pojista käy kysymässä: "Missä se Scheessel on, kun tuolla aikaisemmin näkyi viitta 15 km Scheesseliin." Vastaus pokkana: "Mentiin jo ohi" — niin kuin mentiinkin. Melkein kaupungin keskustassa otan mikrofonin. "Hyvät nuorisoseuralaiset, tervetuloa Scheesseliin." Mikä meteli! Kuinka ollaan, pienessä kaupungissa sana kiertää nopeasti. Menemme paikallisten nuorisoseuralaisten kokoontumispaikkaan. Vietämme pari rattoisaa tuntia lähes parinkymmenen scheesseliläisen seurassa.

Sunnuntain ja maanantain välinen yö. Bussilla matkan tekoa. Onneksi olin ottanut matkatavaroistani toisenkin tyydyni. Yksi tyyny selän, toinen pään alle, jalat koukussa ikkunaa vasten — tuntuu ihan kohtuulliselta — kaikkeen tottuu.

Maanantai

Jälleen ajo Etelä-Ruotsin halki. Ei haittaa, uni maittaa pitkin päivää. Yölaivalla Tukholma-Turku. Taas ovat nuoret vauhdissa. Varoituksen sanoja: Kannelle ei kellään asiaa klo 22.00 jälkeen. Olkaa ryhmissä omilla porukoissa. Pitäkää huolta itsestänne ja ottakaa vastuu toinen toisistanne. Näköetäisyydellä kulkee Viking Linen laiva, jossa sinä yönä surmataan saksalainen nuorukainen. Saamme kuulla tapahtumasta vasta kotona.

Harjoitukset majapaikan ulkopuolella.

Tiistai 28.8.

Aamulla kysyn muutamalta tytöltä: "Kuinka uni maittoi?" "Ei me nukkuttu ollenkaan." "No, mitä te sitten teitte?" "Me juteltiin hytissä." Ei ihme, että kotona nukkutti — parhaita kuulemma 17 tuntia, ja maistui se uni vähemmänkin valvoneille.

Lausumia matkan varrelta: Kysymys basisti-Mikolle: "Miksi sulla on teippiä

sormissa?" Vastaus: "Ei satu ollenkaan niin kovaa, kun soittaa." Martta muutamien nuorten Hollannista ostamista tosi leveistä farkuista: "Ai jaa, sitä on ostettu kahdenmaattavat." Hannu tulomatkalla: "Nyt on puukenkiä vaikka saunan lämmitäis." Viisitoistavuotiaan huokaus laivalla tulomatkalla: "Discoon liian nuori, pallomereen liian vanha."

Tulomatkalla Tukholmassa laivaa odottelemassa.

KUIN SILLOIN ENNEN...

Jaa että eikö silloin ennen, vanhaan hyvään aikaan ollut tiedotusvälineitä syrjäkylissä? Olipa hyvinkin. Ei suinkaan eletty kuin pakanat, ei.

No, sanomalehti kyllä oli harvinaisen, mutta se ei ollut mikään puute. Tuskin vaikeaselkoiset ulkomaanuutiset juuri kiinnostivat heitäkään, joille lehti tuli.

Eikä se ollut lukutaitokaan kaksinen jokaisella. Ja aikaako sellaiseen kun lukemiseen olisi riittänyt, johan nyt. Mutta TIETÄMISEN tarve oli jokaisella. Ja se tuli tyydytettyä varsin hyvin.

Silloiset tiedonvälittäjät olivat syystä tai toisesta kulkevia ihmisiä. Uutiset kiersivät heidän mukanaan. Jos ne eivät olleet aina niin uunituoreita, ei se uutisarvoa alentanut. Vaikka kertoja väritti kuulumisia oman näkemyksensä ja kulloisenkin mielialansa mukaan, mitäs se haittasi. Kaikki kerrottu lanke- si otolliseen maaperään.

xxx

Kulkukauppiat olivat eräs tärkeä ammattikunta. Heitä oli monen alan edustajia. Kaikki olivat kovin tarpeellisia. He kiersivät pitkin pitäjiä. Kuka hevosella, kuka kelkkaa vetäen talvisai- kaan. Uutiset kulkiivat siinä kaupan- päällisinä sopivasti.

Rihkamakauppias oli kaikkein mie- luisin tulija. Hän olisi kerännyt suu- rimman pistemäärän, jos sellaista sanontaa olisi käytetty. Kun tämä liike- mies levitti suurielaisesti kapsäkkinsä pirtin lattialle, kaikki kerääntyivät ympärille.

Se ”myymälä” oli värikylläinen nä- ky. Ja suuri kiusaus kansalle, nuorille varsinkin. Siinä oli silmäähivelevän kaunista huivia, silkkinauhaa, esili- naa. Oli sormuksia ja helminauhaa. Toki oli harmaata tuikitarpeellista suk- karemmiäkin.

Lapsillekin on pastilleja tarjolla. Se vasta oli juhlahetki, ihan Tapaus arki- päivien lomassa. Ihmisen rinnassa syki outo huumo. Mieli teki niin kovasti saada tuota ja tuota kaunista. Mutta turhuuteen ei sopinut tuhlata, sellainen ei tullut kuuloonkaan. Ammattinsa taitava kauppias puhua pälpätti. Kehui laveasti tavaraansa ja samalla taloakin. Ja kuinka ollakaan, aivan kuin huo- maamatta tuli kuin tulikin tuhlattua muutama kolikko kirjavaan turhuu- teen.

xxx

Kauppias sai samalla murkinaa, ai- nahan talossa oli antaa kulkijalle syö- tävää. Emäntä sai siitä hyvästä jonkun neulan ja napinkin kiitosten lisäksi. Asukkaitten mielissä eli pitkään ih- meellinen tuulahdus oudosta maail- masta, joka oli jossakin...

Elämisen laatuun liittyi myös monia käsityötaidon omaavia ammatti-ihmi- siä. Suutari oli heistä eräs. Kun sellai- nen mies saapui taloon ja sijoittui ovea lähinnä olevan ikkunan eteen nahkaka- san viereen kirstuineen, oli varmaa että kaikilla oli tuliterät kengät ennenkuin mestari vaihtoi taloa. Ja monet tähdel- liset tiedon jyvät saatiin taas...

Sitten oli se emäntä, se tuhattaituri, ikiliikkuja, järjestänyt omalla taidol- laan vaatevärkkiä, kangasta. Sopi vain kraatarin astua mittanauhoineen ja lii- tuineen. Kelpasi siinä miesten ja poi- kakloppien antaa mittaa itsestään.

Silloin olivat vain miehet oikeaoppi- sesti kaksilahkeisia. Järjestys se toki pi- ti olla. Kraatari oli paremmin sellainen vähäpuheinen yleensä. No, poikkeuk- sia kai aina on pitänyt olla.

xxx

Päinvastoin, taatusti ilman poi- keusta, oli naisväen vaatettaja liukas- kielineen. Ompelija hoiti sen uutispuo- lenkin täydellisesti, kuten asiaan kuu- luikin. Samalla kun juttu luisti ja oli hauskaa, sormet ujuttivat somaa kruu- sausta hameeseen. Mitä kun vaimoväki on aina ollut sen turhan koreuden pe- rään...

Oikein malliakin siinä piti hakea. Kiireiselle emännälle oli juuri sellainen ihminen suurenmoinen lahja, oikein sielun lääke. Hän kun ei päässyt töil- tään pihapiiriä kauemmaksi.

Eivätkä ne uutisankkurit siinä kaikki olleet. Hierojat sekä kupparit edustivat terveydenhoitoa ja samalla sairaitten- kin. Kun ihminen selvisi hierojan hyp- pysistä, oli hän kuin uusi luomus.

Kuppari taas omasi taidon päästellä pahat veret suonista tarpeen niin vaa- tiessa.

Näissä toimituksissa oli aina muka- na hiven mystiikkaa, joka antoi elä- mään sen tarpeellisen ripauksen suola...

xxx

Entäs ne omatekoiset kellosepät. Jos miehellä housut oli, piti olla kellokin. Ja ne kellot nyt eivät tainneet paljon käymisestä tietää, mutta oli miehekästä käydä korjauttamassa kelloa, kun ker- ran kellon omisti ja sitä varten seppä- kin oli... Eikä puheenaihetta puuttu- nut, missä kaksi tai kolme kellonomis- taja osui yhteen...

Talvi-illat tehtiin ahkerasti puhdetöi- tä pirtissä. Öljylamppu antoi unettavaa valoaan. Oli lämmintä, kotoista ja tur- vallista.

Talvi loppui aina ajallaan, ja kesään liittyi se yksi valloittava ihanuus: va- paus. Ei valitettu lomanpuutteesta. Oli suurta päästä käymään kirkossa.

Vanhempi väki körötteli hevosella ja hoijakkakärriillä rippikirkossa aina- kin kerran kesässä. Nuoret naiset taas ajelivat polkupyörillä joukolla kirkossa silloin tällöin.

xxx

Se olikin moni-ilmeinen huvireissu. Kirkossa kyllä oli pysyttävä hiljaa ja jäykkänä kuin vaivaisukko, mutta sil- miään toki piti käyttää katselemiseen. Joskus oli pakko supattaa toiselleen kun huomattiin erikoinen vaate jolla- kin naisihmisellä. Papin saarna ja muut toimitukset jäivät useinkin kuun- telematta. Oli kuitenkin käyty kir- kossa.

Kirkonkylän asukkaat taas olivat jo- tenkin outoja syrjäkylän ihmisistä. Lienevät olleet ylpeitä. Heiltä puuttui sitä jotakin, mikä antoi syrjäkylän elä- mään sille ominaisen yhteenkuuluvuu- den hengen. Olihan siellä kirkonkyläs- sä hienoja tapoja ja keksintöjäkin. Oli kuulemma sanomalankojakin joita pit- kin kuului oikein ihmisen puhe. No, sellaisia nyt ei tavallinen ihminen tar- vinnut.

Oli siellä apteekki, josta sai ostaa kylmyydentippoja ja tulikukkaa. Ja semmoisia herroja, joille isäntien piti käydä suorittamassa ulostekoja vuosit- tain.

Mukavahan siellä oli joskus kesällä käydä. Oli puhumista naapureitten kanssa, että silloin kun kävin kir- kolla...

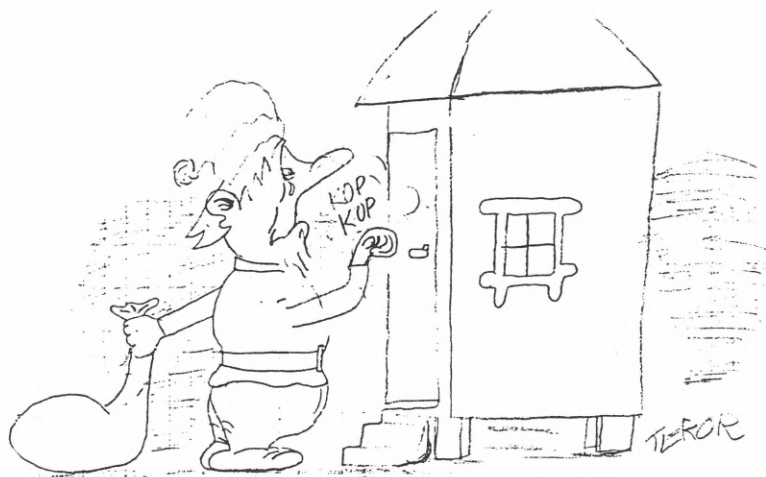
Hyvin pärjättiin syrjäkylissä joka ta- valla. Ei eletty millään tavalla alapau- lalla.

LAPSET KIRJOITTAVAT JOULUSTA

JOULURUNO

Jouluruno on kuin pieni puro.
Kun puro solisee, niin joulupukin kontissa kolisee.
Jouluaattona kuuluu ovesta kop kop, joulupukki,
tule jo, hop hop. Kiltit lapset lahjat saa.
Pahoille pukki pajunvitsan lahjoittaa.

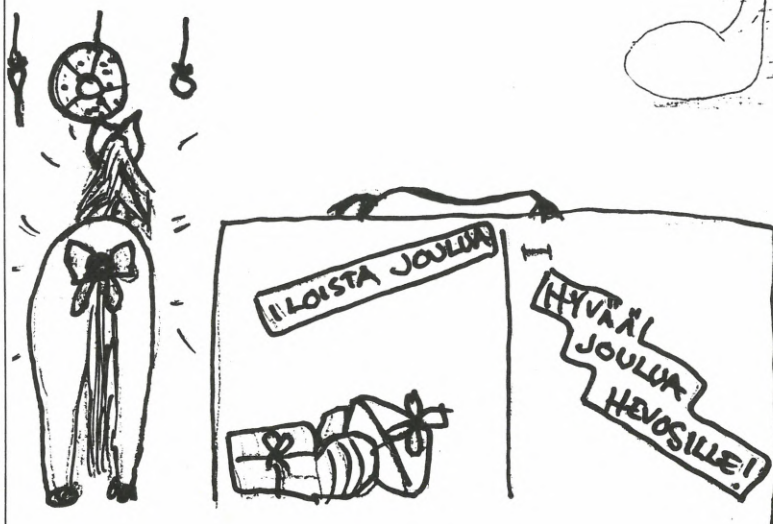
TERO RANTANEN
Keskustan ala-aste, 6 a

JOULUAATTO TALLISSA

Kun astun talliin näen vilaukselta punaista.
Mikä se oli? Se oli tallitonttu. Kun menen
peremmälle, niin näen: hevoset on harjattu kiil-
täviksi, pilttuiden yläpuolella roikkuu ruisleipiä,
omenia, porkkanoita ja havunoksia. Karsinoiden oviin
on kiinnitetty iloisia joulutervehdyksiä. Katson
tallin perimmäiseen nurkkaan, siellä on laatikko,
ja se on täynnä lahjoja. Joulupukki on muistanut
hevosiakin!

SANNUKKA NIEMINEN, 6 a

JOULURUNOJA

Pukki tekee, tontut auttaa. Kaikille lahjojen teko nyt
maittaa. Sitten tontut lahjat jakaa. Lasten mielet
iloisiksi saa.

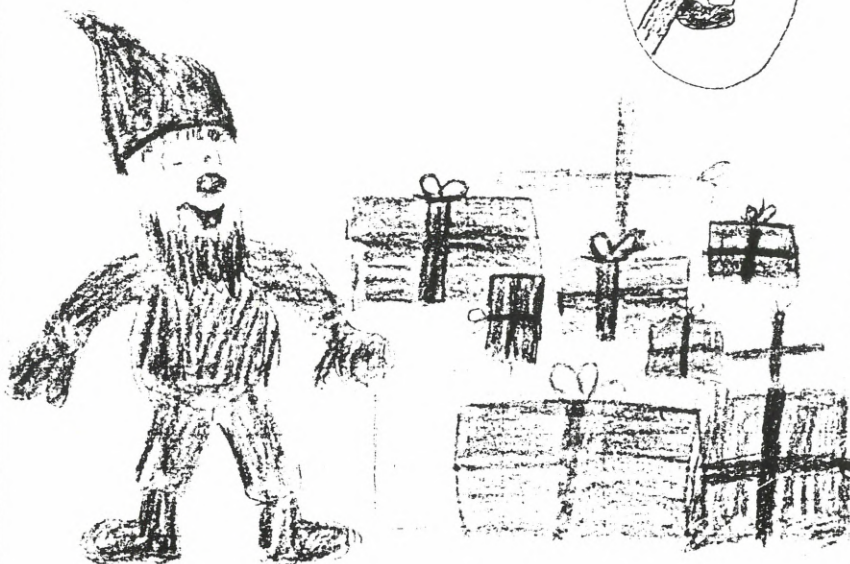
JUSSI WRIGHT, 6 a

TONTUT JA JOULUPUKKI

Tontut vilkkaita veitikoita on, pikkuiset
taatat jouluna tarkkaa, lapset onks
kilttejä vain. Tontut jouluna pukkia
auttaa, mutta heille myös puuro maittaa.
Joulupukki, vanha vaari, nyt re-
keensä lahjoja ahtaa ja tontut häntä
auttaa. Jo pukki rekeensä nousee, ja
valjaisiin tarttuu, hän lahjoja maailman
lapsille antaa ja joulumielen kaikille
jakaa.

SAMI PALONEN, 6 a

LAPSET KIRJOITTAVAT

JOULU

Tonttu hiipi kerran salaa
Joulupukin salaiseen majaan.
Siellä tonttu pukin näki
ja katossa lenteli pikkuinen käki.
Lahjat kiinni sievästi taittoi
ja sitten ne punaiseen säkkiin laittoi.

Sisällä tuvassa Joulumuori puuroa keitti,
välillä tontuille karkit heitti.
Toiset tontut pihassa leikki,
tuvassa lahjat Joulumuori peitti.

JOHANNA PESSI 6 a

RUNO UUESTAVUODESTA

Minä olen Eino, toinen nimi on Reino.
Eino Reino ampui raketin, ja lähetti paketin.
Paketti lensi kuuuhun, putosi sen jälkeen puuhun.
Paketti meni rikki, ja Eino itki.
Eino sanoi: "Nyt ei oo kivaa, kun ei saa tinaa".

JANNE LEHTISAARI, 6 a

JOULUN ODOTUS

Joulun odotuksen aikaa,
kynttilöiden taikaa.
Punaisia omenoita
makua ei niiden voita
mikään.

Piparkakut ihanat
lasten suussa sulavat,
sekä karamellit
joita maistaa pikku Ellit.
Kaikki tämä ihana
on vain kerran vuodessa.

KRISTIINA MÄKYNEN, 6 a

JOULUTARINA

Kun joulupukki ovelta jo kolkuttaa
niin lapset joulumieleen purskahtaa.
On joulupukilla olo ihana kun lapset
hälle laulelevat. Nyt lahjat jaetaan ja
joulupukki pihalle saatetaan. Nyt on
joulupukin aika lapsille vilkuttaa.

Kun joulupukki löylyä heitti
niin joulumuori puuroa keitti
ja lapset pihalla hyöri ja vauvva-
tonttu oljissa pyöri.

MIRA KIVISTÖ, 6 a

Jouluna ei saa
huolta kantaa, sillä
lunta on niin paljon,
ettei näy santaa.

JUHA KYRÖNVIITA, 3 b

JOULURUNO

Nyt tonttu hiipii ikkunan taa,
jo lumessa on maa.
Tontun jäljet lumeen jää,
niitä jänö säikähtää.
Hirvi jänölle selittää,
miksi tontun jäljet lumeen jää.

ANNIKA AHO, 3 b

Joulukuusi loistaa,
se surut poistaa.
Latvassa on tähti,
joulupukki lähti.

TANJA LAATU, 3 b

JUHA KYRÖNVIITA, 3 b

JOULURUNO

Taivaalla paistaa kuu, joulupukki siihen ihastuu.
Kuu menee pilveen, pukki myrtyneen saa ilmeen.
Pukki pilvet alas kiskoo, yli vuorten ne viskoo.
Kuu kirkkaana taas loistaa, pukin myrtyisen ilmeen
poistaa.

TONI RAKENNUS, 6 a

JOULUAATON TAPATURMA

Oli eräs todella kiireinen jouluaatto, kun joulupukki
oli lähdössä. Joulupukki pakkasi lahjat ja lähti
tavalliseen tapaan apulaisten kanssa. Joulupukin
muori lähti laittamaan tupaa kuntoon, kun tonttu
tuli ja huusi: "Pukki ajoi päin vuorensinämää"! Ei
siinä muu auttanut kuin joulupukin muorin
lähteä paketteja jakamaan. Tontut lastasivat
paketit toiseen rekeen, ja sitten joulupukin muori
lähti. Tontut veivät pukin lepäämään ja
lähtivät saunaan lämmittämään. Myöhään
illalla muori palasi ja koko Korvatunturin väki
pääsi saunaan pukki mukaan lukien.

TONI RAKENNUS, 6 a

JOULUSTA

JOULURUNO

Joulupukki taivaltaa pitkän matkan vuorten taa. Joulumuori huokailee, pikku-tontut muovailee. Tonttu katsoo videoo, muori kuuntelee radioo. Koska vuosi vaihtunut on, pukki alkaa kevään viettohon.

JANI SUOMILAMMI, 6 a

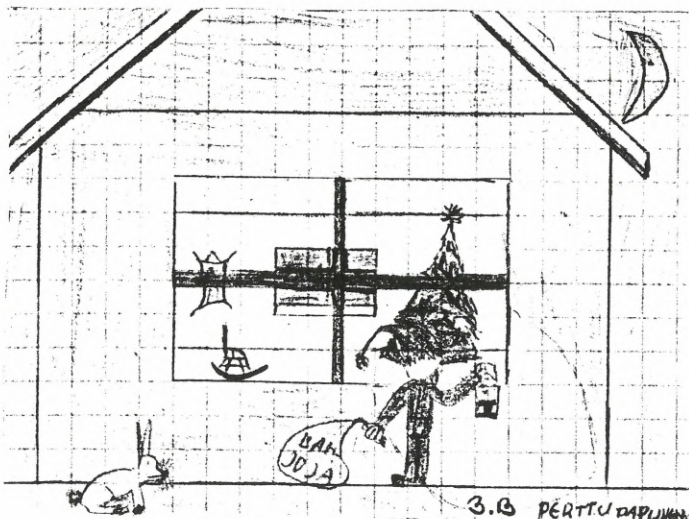
- Joulupukki tuli helikopterissa, auton toi lahjapaketissa.
- Helikopterilla pihasta lähti, taivaalta putosi tähti.
- Työpajan katolle laskeusi, ja savupiippuun putosi.
- Joulupukki takkaan tupsahti, joulumuori istua hupsahti.

JARNO KANTOLA, 6 a

JOULURUNO

Nyt tuhmat pojat saa joulupukilta vittaa.
Mut kiltit pojat siit viis veisaa.
Nyt äiti joulupöydän kattaa,
niin joulupukki tulla saa.

PERTTU PAPUNEN, 3 b

JOULURUNO

Nyt joulukynttilät loistaa,
ja joulu surut poistaa.
Pian joulupukki oveen kolkuttaa,
sitten lapsia naurattaa.
Kun joulupukkia parrasta vetää,
niin ei se itketä ketään.

JOHANNA UUSITALO, 3 b

JOULURUNO

Lunta tuiskuttaa, kun tontut pajois-
saan tekee lahjojaan. Pauke kuuluu,
kun tontut touhuaa. Kun valmiina
lahjat on, käy tontut joulun viettohon.
Kun pukki lahjat jakaa, hän tekee sen
salaa. Lapset lahjat saa, vaan pukki
matkaa jatkaa.

VIRPI SALOMÄKI, 6 a

JOULURUNO

Joulupukki jouluna lahjat jakaa, joulun jälkeen
sohvalla makaa. Tontut syö puuroa, joulupukki
leikkii kuuroa. Kesäksi joulupukki verkkoja pau-
laa, tontut ne silloin laulaa.

RIKU ESKELINEN, 6 a

JOULURUNO

Kaksi tonttua istui puussa;
he ajattelivat: oispa tutti vielä suussa!
Kun töitä täytyy ahertaa
ja vielä syödä puhertaa.

Nuo kaksi tonttua tuli puusta
heillä tossut tehty oli luusta.
Joulupukki paikalle juoksi ja huusi:
Töihin koko konkka ronkka!
Muuten joulu menee honkka konkka.

Nyt tontut nuo työssä ahertaa
ja välillä juustoa nakertaa.
Toiset luvan ovat saaneet lähteä
heillä silmät loistaa kuin kaksi tähteä.

Jouluaatto koittaa
ja pukin reki luistaa.
Kaks pikkuisia pukin rekeen hyppää salaa,
ja vasta kaukana asian paljastaa.
Pukki pelästyy aivan
hänelle asia tuottaa vaivan.
Pikkuiset saavat lahjoja jakaa
kun joulupukki reellä hiljaa ajaa.

KATJA PÖYHÖLÄ, 6 a

JOULUKERTOMUS

Eräänä iltana, kun Joulupukki oli kirjoittamassa kirjeitä lapsille, kuuli hän ulkoa pientä nyyhkytystä. Joulupukki nousi tuolistaan ja talsi narisevilla toiveleilla ulko-ovelle. Hän otti naulakossa olevan lyhdyn mukaansa, ja lähti kävelemään kohti synkkää metsää. Kun hän oli kävellyt vähän matkaa huomasi hän pienen tonttutyön, jonka kyyneleet valuivat pitkin poskia. Joulupukki kysyi: "Miksi sinä itket?" Tonttutyttö vastasi: "Minulla ei ole ketään ystävää." "Tule minun kanssani tonttujen työpajaan. Sieltä saat kyllä ystävän", sanoi Joulupukki. Ja niin lähti Joulupukki ja tonttutyttö tonttujen työpajaan, josta heti löytyi yksi ystävä tonttutyttölle. Tonttutyttöstä tuli hyvin onnellinen.

ELISA KORHONEN, 6 a

MATKA JOULUPUKIN MAAHAN

Hei, taas on joului!
Ei häiritse koulu.
Pian sana kulkee talosta taloon,
katsomme Pohjantähden valoon.

Kuuluu kilkutusta —
näämme vilkutusta.
Pukki tulee joka taloon,
lahjat antaa
lentää synkkään saloon.

Ilo on kodissa vertaansa vailla,
ei tarvitse pukkia kaipailla.
Mutta missä onpi pikku-Lassi?
Ei kai vienyt pukin kassi?

Joulupukki kotiin ajaa
pikku-Lassi mukana,
halki ilmojen matkustaa
kauas kohti Pohjolaa.

Pukin pajasta kuuluu:
ryskis, ryskis, ryskis vaan,
tietää kyllä minne saavutaan,
kun ruoan tuoksu lemahtaa.

Lassi nousee säkistä
kuin pienestä häkistä.
Kun pukki pojan huomaa
hän tarjoaa joulujuomaa.

Joulumuori onpi riemuissaan:
"Tervetuloa meidän taloon
tänne joulupukin majaan!"
Syödään, juodaan, lauletaan
kotimatkaa ootetaan.

Lassi melkein pillittää,
kun potee koti-ikävä.
Mutta oma sänky alla on
kun Lassi herää jouluaaton aamuhun.

PIIA YLINEN, 6 a

AILI SIROLA

NELIVUOTIAS PIKKU-MATTI — MIES

'Viime jouluna mentiin isän kanssa
 joulukirkkoon',
muistelee Pikku-Matti ja sanoo:
'Nyt täällä matkalla poikettiin tänne
 isän haudalle.'
Äiti puhuu kyöneleet silmissä:
'kynttilän sydämessä täällä on elävä,
 liehuva liekki,
mutta meillä on murhe. Isän sydän sammui.
Ei hän nähnyt tätä joulua — on poissa.'

'Älä itke, äiti! Isä on taivaassa
ja siellä on suuri joulu,
jossa isä laulaa jouluvirttä ja harppu soi',
lohduttaa Pikku-Matti ja huomauttaa:
'On jatkettava kirkkomatkaa.
Olen jo mies. Jaksan kävellä koko matkan.
Viime jouluna väsyin ja loppumatkalla
 isä kantoi.'

Kirkon ovelle tultaessa Matti sanoo:
'Minä, mies, avaan oven!'
Kirkossa huomataan penkkien olevan täynnä.
Matti ilmoittaa kuuluvalla äänellä:
'Kyllä tämä mies paikan löytää! Tässä se on,
 saarnatuolin luona.
Miksei Jeesukselle löytynyt muuta paikkaa
kuin härkien talli silloin, kun Hän syntyi?'
Äiti kuiskaa: "Matti, ole hiljaa!"
Matti ei kuullut ja hän jatkaa:
'Ei pelännyt härkiä taivaan isän poika;
 enkelit varjelivat,
Isona miehenä Jeesus otti lapsia syliinsä.
Kai ottaisi minutkin, jos vielä...'
Matti vaikenee. Kuuluu jouluvirren preludi.
Pieni poika kuuntelee soittoa hiljaa.
Virttä veisattaessa hän laulaa säveltä
lapsen kirkkain äänin ilman sanoja.

AIRI TEKOKOSKI

AJATUKSIA MATKUSTAMISESTA JA KOMENNUSTYÖSTÄ NEUVOSTOLIITTOSSA

Vologda, Norilsk, Leningrad, Moskova, Togliatti, Nadvornaja, Apšeronsk, Volgodonsk, siinä itäisen naapurimaamme kaupunkeja ja paikkakuntia, jotka ovat tulleet tutuiksi perheellemme niiden yhdeksän vuoden aikana, joina perheenpäämme on ollut työkomennuksilla Neuvostoliitossa.

Työskentely, asuminen ja eläminen vieraassa maassa vaatii, paitsi sopeutumista uusiin, erilaisiin oloihin, myös erilaisen elintason, tapojen, kulttuurin ja ihmisten hyväksymistä ja ymmärtämystä sellaisena kuin ne ovat, yrittämättä tyrkyttää heille omia mallejamme tai väittämällä heidän tapojaan vääriksi. Tämä tahtoo meiltä suomalaisilta välillä unohtua. Siis: "Maassa maan tavalla."

Lisäksi tarvitaan hyvää fyysistä terveyttä, rautaisia hermoja, kärsivällisyyttä ja huumorintajua. Tuskin kenelläkään näitä ominaisuuksia on valmiina, mutta niitä voi ja on pakko itsessään kehittää jos joutuu ulkomailla asumaan ja työskentelemään ja haluaa myös tulla siellä toimeen parhaalla mahdollisella tavalla. Näitä samoja ominaisuuksia vaaditaan myös kotona olevilta perheenjäseniltä, jotta yhteiselämä perheen hajallaanolosta huolimatta sujuisi mahdollisimman hyvin. Tilannetta auttaa paljon se, jos perheellä on mahdollisuus tutustua maahan, jossa perheenisä työskentelee. Työ- ja asuinympäristöön tutustuminen vieraassa maassa lähentää ja yhdistää perheenjäseniä ja tekee työnteosta ulkomailla yhteisen asian. Etäännyminen ja vieraantuminen perheenjäsenten välillä häviää, kun olosuhteet ja asuminen "siellä kaukana" tulevat tutuiksi jokaiselle.

Perheellemme on ollut mahdollisuus tutustua muutamiiin työkohteena olleisiin paikkakuntiin Neuvostoliitossa. Norilskin kaupunki Pohjois-Siperiassa tuli meille tutuksi, kuten monille muillekin parkanolaisille, asuttuamme siellä runsaat kaksi vuotta. Loma-aikoja olemme viettäneet paitsi Moskovassa, myös perheenpäämme nykyisessä työkohteessa Volgodonskissa, joka sijaitsee Don-joen varrella, lähellä Mustaa merta.

Työkohteet sijaitsevat useimmiten

paikkakunnilla, jotka eivät ole turistikohhteita, joten niihin tuskin olisi muuten mahdollisuutta matkustaa.

Välimatkat tuossa suuressa maassa ovat toista luokkaa mihin täällä pienes-

sä kotimaassamme olemme tottuneet. Lentoverkosto on tiheä ja lentäen tuhannet kilometrit taittuvat nopeasti. Kuitenkin matkustaminen on melko monivaiheista. Esim. matka Volgo-

Kosmonauttien muistomerkki Moskovassa.

donskiin voi olla seuraavanlainen: Juna-
matka Helsingistä Moskovaan kes-
tää n. 17 tuntia, Moskovassa yöpy-
minen ja lento seuraavana päivänä Rosto-
viin, kesto 2 tuntia. Mahdollinen yöpy-
minen Rostovissa ja sitten 12 tuntia ju-
nassa tai puoli tuntia lentokoneessa,
niin ollaan perillä Volgodonskissa. Tä-
män lisäksi matkalla voi sattua viivy-
tyksiä, odotteluja, myöhästymisiä ja
muuta yllätyksiä, jotka ovat hyvin ta-
vallisia Neuvostoliitossa matkustet-
taessa.

Suomalainen otetaan Neuvostoliit-
tossa vastaan ystävänä oltiinpa sitten
Siperiassa tai Kaukasuksella. Ihmiset
ovat välittömiä, ystävällisiä, huolehti-
vaisia ja heitä kiinnostavat Suomen
olot, asuminen, ilmasto, ihmiset, kou-
luolot, ym. Kiinnostus kohdistuu ihmisi-
in, perheeseen, ympäristöön, luon-
toon, erot talousjärjestelmissä, politi-
kassa, uskonnossa, ym. laajemmissa
kuvioissa eivät keskusteluissa tule
esiin.

Kanssakäyminen erilaisten ihmisten
kanssa, olivat he sitten minkä maalai-
sia hyvänsä on aina antoisaa ja maail-
mankatsomusta avartavaa, parasta
kansainvälisyyskasvatusta niin lapsille
kuin aikuisillekin. Matkustaminen li-
sää tietoa maapallon ilmasto- ja kasvil-
lisuusvyöhykkeistä, korkeuseroista ja
maaperästä. Neuvostoliiton matkoilla
voi tutustua tundraan, taigaan, vuoris-
toihin, aroihin, valtaviin viljelysaluei-
siin, metsiin, meriin ja jokiin. Voi ri-
kastuttaa tietojaan niin maantieteessä
kuin historiassakin jos niin haluaa. En-
nakkoluulot ja väärät asenteet saatta-
vat estää sen, että matkustamisesta ei
osaa ottaa irti sen parasta mahdollista
antia, jolloin ilo ja hyöty jäävät vähäi-
siksi.

Matkustamisen paras puoli taitaa
kuitenkin olla siinä kotiintulossa, mut-
ta sitäkään ei pääse kokemaan, ellei
joskus ole poissa kotoa riittävän kau-
an, silloin kotiintulon hetkeä ei voi sa-
noin kuvata. "Oma maa mansikka,
muu maa mustikka", siinä vanha suo-
malainen viisaus, joka tällä matkusta-
misen aikakaudellakin vielä pätee.

Kuva Karpaateilta.

Kaupunkikuva Volgodonskista. Kuvassa jutun kirjoittaja lapsineen.

MARJATTA KUIVASTO

ENSI-ILTA

Jutun kirjoittaja Marjatta Kuivasto toimii lavastajana Seinäjoen kaupunginteatterissa.

Lavastaja Marjatta Kuivasto työssään Seinäjoen kaupunginteatterissa.

On ensi-ilta teatterissa, katsomo täynnä ihmisiä — puheensorinaa, tuolien narinaa, hajuveden tuoksua. Valot sammuvat, esirippu aukeaa ja, katsomo hiljenee; katsojien eteen paljastuu teatterintekijöiden kuukausien uurastuksen tulos. Katsojasta se on hyvä tai huono; joku pitää, toinen ei — arvostelijat arvostelevat. Teatterintekijälle tulos on aina yhtä rakas, kuin lapsi jota on hellitty kauan, kauan. Ja miten tähän on päästy?

Ensin on teksti; näytelmä tai romaani. Sen valitsee yleensä ohjaaja oman intohimon mukaan. He lukevat tekstejä kasoittain, romaaneja hyllyriveittäin. Ja löytävät sen, jonka juuri nyt haluavat toteuttaa. Jos kyseessä on romaani, kuluu vielä kauan aikaa ennenkuin se on valmis näytelmä; teksti on ensin dramatisoitava, muutettava vuoropuheluksi, tapahtumiksi, kokonaisuudeksi, joka voidaan siirtää näyttämölle. Ja ennenkuin näytelmän harjoitukset pääsevät alkamaan, on tehty paljon työtä; miettimistä, suunnittelua ohjaajan, pukusuunnittelijan, lavastajan, valaistustemestarin ja kapellimestarin kesken.

Minä olen lavastaja; skenografi, kuten ammattinimike hienommin kuuluu. Näytelmän valmistamisprosessiin lähdän mukaan heti, kun teksti on löytynyt. Ensin tietysti luen sen, joko romaanina tai valmiina näytelmänä. Mitä pidempi aika ehtii kulua ensimmäisestä lukemisesta ensimmäisiin harjoituksiin, sen parempi. Kypsyttelyaika jää pidemmäksi.

Kun ohjaaja luovuttaa tekstin minulle, antaa hän myös evästyksiä — vihjeitä siitä, miten aikoo näytelmän toteuttaa, mitä lavastukselta vaaditaan. Joskus vie todella kauan aikaa kunnes ratkaisu löytyy — toisinaan se tulee helposti, kuin itsestään.

Luonnoksista pienoismalliin

Joka tapauksessa on istuttu lukemattomia palavereja, käyty käytävä- ja kahvila-keskusteluja, satunnaisia sananvaihtoja, vaihdeltu ideoita, ennenkuin ollaan vaiheessa, jolloin alan olla valmis oman suunnitelmani kanssa. Koko suunnitteluajan olen piirtänyt luonnoksia, erilaisia vaihto-

ehtoja, joita on mietitty; samoin on tehnyt pukusuunnittelija. Kun suunnitelmat sitten on yhdessä hyväksi todettu, päätetty onko lavastus realistinen, naturalistinen, abstraktinen, kertova, vieraannuttava, tai mitä?, alan rakentaa pienoismallia.

Lavastus rakennetaan pienoiskoossa mahdollisimman hyvin lopullisen muotonsa näköiseksi, esineineen, väreineen. Kun on paljon aikaa (usein ei ole), rakennan mallin hyvin tarkkaan pienine yksityiskohdineen ja valmiina se on kuin lapsen leikki — mukana myös savinuket, jotka osoittavat näyttelijän koon suhteessa lavastukseen.

Kun malli on valmis, alkaa toteutus. Ensin se toki hyväksytään, pidetään tuotantopalaveri, jossa se esitellään toteuttajille; puusepille, metallimiehille, näyttämömiehille, valaistustemiehille ja naisille, tarpeistonvalmistajille. Samoin tietysti lasketaan mitä se maksaa ja talousjohto päättää, mitä se saa maksaa.

Mallin valmistamisen jälkeen teen myös tarvittavat työpiirustukset ja -selitykset sekä pohjapiirrokset. Niiden kanssa painun sitten lavastamoon, jossa aloitetaan työt. Ensin haetaan materiaaleja, mietitään mistä mikin vempale tehdään, lasketaan moneksi ja juostaan kaupungilla, joskus kauempanakin. Kun työ on tässä vaiheessa eli toteutus on käynnissä, ovat yleensä myös näyttämöharjoitukset alkaneet. Ohjaaja on kutsunut kokoon tarvitsemansa näyttelijät ja on alkanut tekstiin tutustuminen.

Alkuvaiheessa — ensimmäisessä lukuharjoituksessa, esittelen pienoismallin näyttelijöille, samoin pukusuunnittelija esittelee luonnoksensa. Ja kun työ on näin alkanut edetä, on se kuin juna, joka kulkee vääjäämättä kohti määräasemaa. Kaikki tähtäävät samaan päämäärään — näyttelijät, ohjaajat, ompelijat, lavastamon työntekijät, valomiehet, tarpeistonhoitajat, markkinointi, siivoajat — kaikki uurastavat päämääränään valmis, hyvin tehty esitys.

Yritystä ja erehdystä

Työn edetessä suunnitelmat monasti muuttuvat. Kun ohjaaja vie näyttelijät

näyttämölle, huomataan ettei lavastus joiltain osiltaan toimikaan — silloin pannaan uusiksi. Toisinaan rakennetaan esine, lava tms. monta kertaa, ennenkuin se on valmis, — näyttämölle hyvä.

Rakennettavat elementit, oliot ovat usein ennen kokeilemattomia; siksi voi rakentaminen sisältää valtavan määrän kokeiluja, yritystä ja erehdystä ennenkuin se on valmis. Koska aikataulu on laadittu ja sen on pidettävä, on tässä vaiheessa aina kiire. Näyttämöharjoitusten välillä sovitellaan lavastuksen osia paikoilleen, pukuja pruvvataan, tarpeistoa etsitään ja kokeillaan, näyttelijät puurtavat näyttämöllä kahdeksan tuntia päivässä.

Kun ennalta määrätty tekniset harjoitukset alkavat, tulee lavastuksen olla lähes valmis. Silloin tekniikka valtaa näyttämön kahdeksi päiväksi ja lavastus saa lopullisen muotonsa, vaihdot harjoitellaan ja valomiehet aloittavat heitinten suuntausurakansa. Tämä tapahtuu noin kaksi viikkoa ennen ensi-iltaa, kiire on silloin kuumimmillaan. Joskus kuumenevat myös tunteet, ihmiset räiskähtelevät, itkevätkin.

Näin päästään aloittamaan viimeiset harjoitukset; kolme valmistavaa ja kolme kenraalia, välissä vielä tarkentavia harjoituksia. Edelleen työryhmä joka vaiheessa neuvottelee — mitä vielä tarvitaan, muutetaan ko jotain, tehdäänkö tuo sittenkään noin! Yleensä kenraalit ovat kuin esityksiä; viimeistään I kenraalissa on lavastuksen oltava täysin valmis, samoin pukujen ja tarpeiston. Tästä vaiheesta edelleen työn tekevät ennen kaikkea näyttelijät, mutta myös valomiehet ja näyttämön henkilökunta.

Lavastajan työhön sisältyy paljon; suunnittelua, piirtämistä, käsityötä, töiden valvontaa, maalausta, ompeluakin. Viimeisin työvaihe eli lavastuselementtien viimeistely on useimmiten minun tehtäväni ja se se vastaa on mukavaa. Ja kun näytelmä on ensi-illassa, olen jo pitkään suunnitellut seuraavaa juttua; pienoismalli ja piirustukset odottavat toteuttamista. Ja taas aletaan alusta sama prosessi, mutta aina erilaisena. Koskaan ei vastaani tule kahta samanlaista päivää.

TUIJATIINA KUJALA

PARKANON KAUPUNGIN RAITTIUSTOIMESTA

Kunnallisella raittiustyöllä on maasamme pitkät ja ”kuivat” perinteet. Jo vuonna -66 kiellettiin valtion lainsäädännössä viinapannuja keittämästä ja juomameininkejä pitämästä. Vuoden 1919 kieltolain mukaan saivat Suomen kunnat jo oman raittiuslautakuntansaakin, mikäli kunnissa tunnettiin vähintään 3 raittiuden valvojaa.

Parkanon ensimmäisessä raittiuslautakunnassa 40-luvulla toimi puheenjohtajana lääninrovasti Yrjö Koivukoski, varapuheenjohtajana Iisak Kärki, jäsenenä opettajattaret Martta Poussa ja Aili Sirola ja asioitsija Mauno Ekman. Vuonna -49 sai lautakunta ensimmäisen väliaikaisen sihteerinsä luutnantti Eino Paavosen 5000 mk:n silloisella kuukausipalkalla. Tuolloisen sihteerin kelpoisuusperusteluina oli hänen olevan esitys- ja järjestelykykyisin ehdottoman raittiuden mies.

Toiminnassaan tuolloin raittiuslautakunta käytti paljon samoja toimintoja kuin nykyisinkin eli raittiuskilpailuja, henkisiä kilpailuja, koulutus- ja kurssitoimintaa, elokuvailtoja yms. Vanhoista pöytäkirjoista käy esiin myös raittiuslautakunnan voimakas valistustoiminta paikallista sahtikulttuurista ja salapolttota vastaan.

Tämänpäiväisyys

Tämän päivän raittiustyötä kuvaa ennen kaikkea elämänmyönteisyys, on tultu lähemmäs ihmistä. Nykyään raittius ymmärretään terveeksi ja luonnolliseksi elämäntavaksi, yhdeksi vaihtoehdoksi. Tällä hetkellä Parkanon raittiuslautakunnassa on viisi jäsentä, jotka kaupunginvaltuusto on valinnut neljävuotiseksi toimikaudeksi. Lautakunnan puheenjohtajana toimii Seija Lahti Yliskylästä. Lautakunnan alaisina työntekijöinä toimivat raittiussihteerit Tuijatiina Kujala ja alkoholitarastaja Tapani Häkkinen. Lautakunnan toimintaa säätelevät erilaiset lait ja asetukset. Lakimääräistä yhteistoimintaa suoritetaan terveys-, koulu- ja sosiaalitoimien kanssa.

Käytännössä sihteerin toiminnot ja kautuvat hallinnollisiin tehtäviin ja kenttätöihin. Hallinnolliset työt tarkoittavat kaikkea sitä vastuullista paperin pyörittelystä edestakaisin, lautakuntien ja toimikuntien kokouksia, kuntasuunnitelmien laadintaa ja talousarvion toteuttamista. Tämän lisäksi tehdään vuosittain myös toimintakertomukset vuoden tekemisistä tai tekemättä jättämisistä. Virka-ajasta on

varattu hallinnollisiin tehtäviin 60 %.

Kenttätöihin saa siis kuluu 40 %. Kouluissa kierretään ala- ja yläasteet, ammattikoulu ja lukio. Pidetään aamunavauksia, oppitunteja, järjestetään perinteisiä raittiuskilpailuja ja näytellään elokuvia. Työikäisille järjestetään erilaisia teemapäiviä ja kursseja; esimerkiksi järjestysmiesten kurssi, terveyden- ja kauneudenhoidon kurssi, tanssikursseja. Tämän lisäksi on koko kylän terveysiltamia ja elokuvailtoja, luontopolkuja.

Eläkeläisille pyrimme järjestämään retkiä kuntoutumiskeskukseen ja erilaisia kampanjoita kuten esim. kävelykeppikampanja. Tämän lisäksi raittiuslautakunnalla on tyttökerho, joka koostuu kerran viikossa. Työ siis muuttuu paljon sihteerin resurssien mukaan. Suunnitelmia on paljon, aikaa ja rahaa ei. Tämän vuoksi onkin tärkeää käytännön yhteistyö eri järjestöjen ja toimikuntien kesken. On siis käynyt toteen vanha sanonta: yhteistyö on poikaa.

Epävarmana tulevaisuuteen

Tällä hetkellä Parkanon kaupungissa on raittiussihteerit vuoden 1988 loppuun. Myös vuoden 1988 aikana eduskunta päättää mitä tehdään raittiuslautakunnille, mitä tehdään raittiussihtee-

reille, mitä yleensäkin koko raittius-työlle.

Tämän hetken kaavailujen mukaan raittiuspuoli ollaan siirtämässä joko terveys- tai sosiaalipuolelle. Käytännössä tämä tarkoittaa, että raittiussihteereistä tulisi eräänlaisia terveyskasvattajia terveyskeskuksiin tai sitten sosiaalipuolelle valistussihteereitä. Yhtenä mahdollisuutena on kuitenkin, että raittius toimii säilytetään edelleen kunnanhallinnossa entisellä paikallaan. Arvailuja siis löytyy. Me odotamme ja toivomme, mitään ei ole vielä tähtiin kirjoitettu. Nyt olisi raittiuslautakunnalla näytön paikka.

Kun suvituuli muistuttaa
minua jostakin,
mitä en oikein enää muista.
Elämän kauneudesta.
Olla onnellinen
tässä kauniissa maailmassa.
Oppia näkemään
ja rakastamaan näkemäänsä.
Siinä läksyni ja
matkakertomukseni.
Minulla on vapaus.
Ja vastuu.

Parkanon raittiuslautakunta toimikaudella 1984—88: Takana vas. Marjatta Kanarisalo, Kaarina Vienola ja Seija Lahti (puheenjohtaja). Edessä Osmo Peltonen ja raittiussihteerit Tuijatiina Kujala. Kuvasta puuttuu lautakunnan varapuheenjohtaja Ella Hakala.

RAILI JA SIMO RÖNNILLE TUOTTAJAPALKINTO PARKANOSSA

□ Vuoden 1986 yrittäjäpalkinnon saajiksi maa- ja metsätalouden alalta nimesi Parkanon maatalouslautakunta maanviljelijät Raili ja Simo Rönin Parkanon Alaskylästä.

Rönnit viljelevät Luoma-nimistä tilaa ja ovat erikoistuneet lihotussikojen kasvatukseen. Palkitsemisperusteissaan maatalouslautakunta toteaa mm. että Rönnit ovat kehittäneet tilastaan ilman suuria alkupääomia nykyaikaisen, tehokkaasti toimivan tuotantoyksikön. He ovat hyvä esimerkki siitä, mitä taitavalla talonpidolla ja kovalla työllä voi aikaansaada.

Tila on Simon kotitila, johon hän osti vuonna -59 naapuritilasta lisämaata. Avioituttuaan pariskunta osti tilan omakseen ja ryhtyi pikkuhiljaa kunnostamaan sen rakennuksia. Nyt kokonaispinta-ala on 47 hehtaaria, josta salaajitettua peltoa on 24,5 hehtaaria. Lisäksi viljelyssä on vuokratiloja 13 hehtaaria.

— Ensimmäinen me pidimme nautakarjaa ja emakoita. Vuonna -69 rakennettiin uusi sikala ja vanhaa navettaa ryhdyttiin perus-

korjaamaan sikalaksi, Rönnit kertovat.

Parin vuoden ajan sikalassa on ollut automaattiruokinta. — Tuotantolaitoksen automatisointi on helpottanut töitä suuresti. Pääasiassa teemme töitä tilalla kahdestaan, ja automaattiset laitteet antavat hiukan aikaa muuhunkin ei vain sikalaan, Rönnit sanovat. Lihotussiat ostetaan 25-kiloisina ja ne kasvatetaan sikalassa täyteen painoonsa. Porsastuotantoa sikalassa ei ole.

Tilan maat ovat viljalla. Viljelyskasveina ovat ohra ja kaura. Vilja menee sikojen ruokintaan, mutta osa ruokintaan tarvittavasta viljasta ostetaan ja jauhetaan kotona.

Rönnit sanovat, että sikalan pitäjillä ovat asiat suhteellisen hyvin. — Sianlihan tuotanto on saatu tasapainoon, ylituotanto ei ole kovin suuri. Lihan hinnasta tuottaja saa melko hyvän katteen kuluille. Markkinointimaksujen kanssa aletaan jo päästä tasapainoon. Myös rehujen hintataso on vakioitunut siitä mitä kaikkein kiivain nousuvauhti oli, kun yleinen hintojen nousu on pysähtynyt.

Kesä ja syksy ovat Rönnin tilalla työntäyteistä aikaa. Sadonkorjuun lisäksi työllistää lämmitykseen tarvittava puunhankinta. Sikala tarvitsee lämpöä runsaasti. Sikalan

päähän on rakennettu lämpökeskus, joka toimii hakkeella. Lämpökeskuksesta johtaa taloon kanava, ja asuinrakennus lämpenee samasta lämpölaitoksesta.

— Lämmitykseen menee haketta 60—70 kuutiota lämmityskauden aikana. Osan hakepuusta joudumme ostamaan, koska metsäpinta-ala tilallamme on pieni kokonaisuutenaan verrattuna, Simo Rönni sanoo.

Töissä Raili ja Simo Rönillä on apua myös perheen lapsista. Vanhempi tytär on maatilateknikko, jolta käy myös konehommat.

Maatalousammattin hyvinä puolina Rönnit pitävät työn itsenäisyyttä ja vapautta. — Maatalous saa aika ajoin suhteettoman kovaa arvostelua osakseen. Kun leivän hinta on riitakapulana, pitäisi muistaa, että tuottajalle hinnasta jää hyvin kapea soiro. Keskustelussa pitäisi huomioida enemmän myös tuotantokustannukset, jotka Suomessa ovat korkeat, Rönnit toteavat.

Tilan töiden ohella isännältä on liiennyt aikaa myös luottamustehtäviin. Hän toimii tuottajayhdistyksen johtokunnassa, osuusteurastamon edustajistossa sekä pankin johtokunnassa.

TAISTO NUMMI

PARKANON VUODEN -86 YRITYKSELLÄ KORUPEILI OY:LLÄ KIIREINEN VUOSI

— Tämä vuosi on ollut kiireisempi kuin ikinä tähän asti, sanoo Korupeili Oy:n toimitusjohtaja Erkki Reko. Hän ja hänen vaimonsa Kaija palkittiin viime vuonna Parkanon vuoden yrittäjinä.

Kiirettä ovat Rekon mukaan aiheuttaneet yleinen talouselämän vilkastuminen, tällä alueella tapahtunut varsin runsas rakentaminen ja se, että yritys sai suurelta rautakauppaketjulta merkittävän peilikaappitalauksen. Tälle ketjulle on valmistettu tänä

vuonna jo yli puoli tuhatta peilikaappia.

Lasitustöitä yritys on tehnyt runsaasti Parkanon ulkopuolella, mm. Kyröskoskella. Vaikkakaan itse Parkanossa rakentaminen ei kovin vilkasta ole ollutkaan, ovat täälläkin peruskorjaukset tarjonneet työtä yritykselle.

Tänä syksynä yhdeksän henkilöä työllistävässä yrityksessä on paiskittu ylitöitä ja tilapäistyövoimaakin on otettu ruuhkahuippujen tasaamiseksi.

Yrityksen toimialana ovat peilikaappien, palapeilien ja puukehyspeilien valmistus sekä erilaiset lasituspalvelut.

Peilien ja peilikaappien asiakaskuntana on koko maanlaajuinen huonekalu- ja rautakauppaverkosto, lasituspalveluissa taas

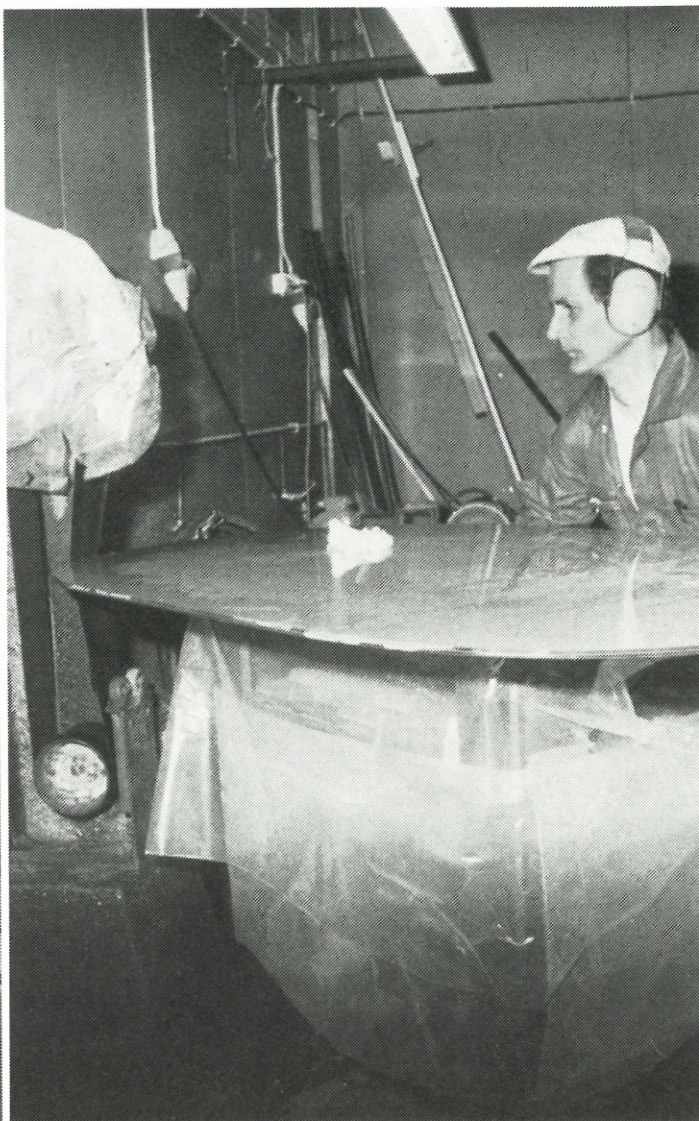
Parkanon ja sen lähikuntien rakennusliikkeitä sekä yksityiset rakennus- ja korjauskohteet.

Yrityksen liikevaihdosta lasituspalvelut kattavat noin 50 %, peilikaapit noin 30 % ja palapeilit noin 10 %. Loppuosan eli noin 10 % muodostavat puukehyspeilit.

Yritys on perustettu Mouhijärvellä v. 1974, jolloin osakkaina olivat Kalle Ilonen, Aarni Kivelä, Raine Tyrväinen ja Reijo Lempinen. Yritys siirtyi Karttiperän koululle vuonna 1975 ja vuonna 1977 Erkki ja Kaija Reko ostivat yhtiön koko osakepääoman. Vuodesta 1984 yritys on toiminut omissa teollisuushallissaan, joka sijaitsee Vaasankadun varrella.

— Kiirettä on pitänyt, Erkki Reko sanoo.

Lasia hiomassa lasittaja Einar Westerlund.

**PARKANON
KOPIO JA KONTTORITARVIKE OY**

- * Valokopiot * Monisteet * Piirustusjäljennökset * Laskimet
- * Kirjoituskoneet * Leimasimet * Konttoritarvikkeet
- * Konttorikonehuolto

Keskuskatu 4 Parkano Puh. 933/2980

Parkanon KY
KODINKONEHUOLTO

T. Mansikkaviita p. 2460 ja 949320247

Poikkeaa kahville!
**TERVEYSKESKUKSEN
KANTTIINI**

Arja Ranta-aho

KOSTIN KORJAAMO

Kiviniitunkatu kp 5

S. VIITASALO KY

34102 ja 34200
Telefax 34285
Kihniö Linnankylä

Parkanon Kehräämö

Lankatori puh. 2215
Lankasuuli puh. 2204

**PARTURI-KAMPAAMO
YLINEN**

Pankkitori, puh. 81060

PARKANON BETONI KY
om. SIRKKA NIEMINEN

Puh. 35125

HINAUSAUTO

P. SYVÄNEN

PARKANO PUH. 2726

KULJETUKSET
KTK

LÄÄNIN KULJETUS OY

Parkano, Säästökulma, puh. 2090

**PARKANON KONE JA METALLI
RIIHIVIITA KY**

Takojankatu 6
39700 Parkano puh. 2750

LAATULISTOJEN VALMISTAJA

PARKANON LISTA OY

puh. 82811 telex 22284

**RIIPISEN KUKKA- JA
HAUTAUSPALVELU Ky**

Parkano puh. 2037

TOIVOTAMME
RAUHALLISTA JOULUA
JA HYVÄÄ UUTTA VUOTTA

AUTOMAALAAMO

P. Honkaluoma

Jaakkola, puh. 3945, koti 81408

- Kolari- ja ruostevauriot
- Moottorikorjaukset
- Katsastusremontit
- myös maataloustraktorit ja koneet

Konekorjaamo Markus Riihimäki

Jaakkola, puh. 933-3903

MUUTOT YM. PIENKULJETUKSET

hoitaa pakettiautolla

Aulis Kuusisalo

Parkano, puh. 933-2789 tai 949-231750

JOKIHARJUN KAUPPA

puh. 2431

VAIHTOLAVA-, NOSTURI- JA JÄTEKULJETUKSET

Parkanon Puhdistuspalvelu

Esa Rikalainen ky 2349

- säiliöauto 94040-31574
- nosturi, vaihtolava 949-231329

RAKENNUSPALVELU LAIHIA

- PIIRUSTUKSET
 - SUUNNITTELUT
 - VALVONNAT
- PUH. 933/2423

TRAKTORI- JA KAIVURIURAKOINTIA

PENTTI KUUSIKKO

puh. 949 233639

JALKINEKORJAAMO

K. SALONEN

39700 PARKANO

AVOINNA MA suljettu
TI—PE 8.30—17.00
LA 8.30—12.00

PELTISEPÄNLIKE

Alamettälä & Koivisto

puh. 2027

9 hengen

TAKSIA

saatavana ajoon

MARTTILA

Kuivasjärvi 933-36 255 autopuh. 949-231610

PARKANON KAARAMESTA OY

39700 PARKANO PUH. 933/81012

**TILIPALVELU
KIRSI LITJA-JOONA**

PUH. 933/81012

**KULJETUSLIIKE
MARJAMAA KY**

PUH. 933/1268

**VALINTA-
PIHLAJAVIITA**

Puh. 2268

**RAKENNUSLIKE
Erkki Huhdanpää ky**

39700 PARKANO PUH. 933-81555

ASUNTOTUOTANTOA — RAKENNUSURAKOINTIA

PHILIPS — TUNTURI
 JOULUA JUHLISTAMAAN
PYÖRÄ JA TV-HUOLTO KY
 PUH. 82185

OY SANTOO **TRADING LTD**
 PARKANONTIE 76, 39700 PARKANO
 Puh. (933) 81901

KOLARITYÖT • MAALAUKSET
PARKANON
AUTOMAALAAMO KY
 Parkano, puh. (933)81278

Tuo nyt autosi TALVIHUOLTOON. Meiltä saat
 VARAOSAT JA TARVIKKEET
 — AINA EDULLISESTI —

AUTO-LAHTINEN OY

39700 PARKANO, PUH. 2507

TM-RAUTA OY
 Myydään uutta ja vanhaa käyttörautaa
 P. 933-2206
 Autop. 949-233181

Ikkunalasia määramittaan leikattuna,
 nopeat toimitukset ja edulliset hinnat

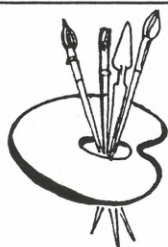

PARKANON LASIPALVELU/KORUPEILI OY
 Puh. 2842

KODINKONEHUOLTO
JUKKA KIVIMÄKI
 39700 Parkano puh. 933-811 85

Puusepäntiike PARKANO • PUHELIN 933-2254
VOITTO RAJUNEN KY

PARKANON
Leikkuurauta Oy
 39700 PARKANO PUH. 933-81757

KEHYSTÄMISEN JA
 TAITEILIJATARVIKKEIDEN
 ERIKOISLIIKE

Raamikko

KÄENMÄENTIE PARKANO
 PUH. 933-2749

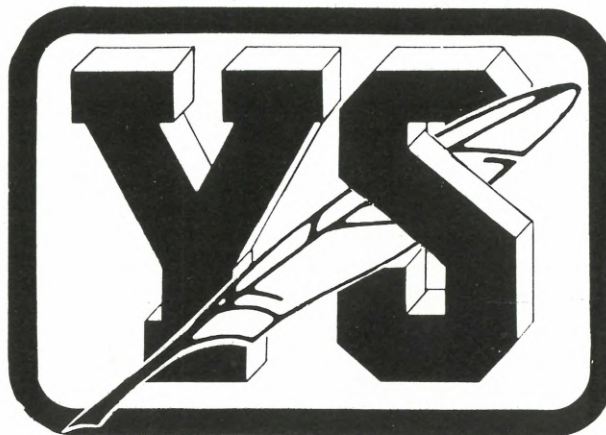
KUVAAMO
fotoleena

Keskusk. 4, 39700 Parkano
 Puh. 933-81256

PARKANON AUTOKOULU
J. Roiha

Parkano, puh. 2033

Valitse
Voimakas
Viestinviejä:

YLÄ-SATAKUNTA

Parkanon Kuvaamo ky STUDIO

Muotokuvaukset passikuvat
Mainos ja tuotekuvaukset
Videokuvaus VHS, editointi
Videomovien vuokraus (8 mm)

puh. 933-2433
Keskuskatu 5, 39700 Parkano

SAAT HYVÄN
MIELEN JOULUUSI

Se hyvä kotoinen
ruokakauppa
keskellä Parka-
noa. Poikkeaa!

MestarinTori

KESKUSKATU 7, PARKANO PUH. 2031

Paikkakunnan
pukupaikka

Matin
ASUSTE Ky

Keskuskatu 5 PARKANO
Puh. 933-1353

**PARKANON
APTEEKKI**

FYSIKAALINEN HOITOLAITOS
Parkanon 81498
 KUNTOUTUSKULMA KY

Keskuskatu 7

RAKENNUS OY
Velkko Pitsinki

39700 PARKANO PUH. 933-81743

Satakunnankatu 19

MUISTA MONIPUOLISET ARTIKKELIMME

- Posliinit
- Maalaustarvikkeet
- Erilaiset askartelutarv.
- Kehystyspalvelu
- Runsas korttivalikoima
- Lelut
- Lehtien vaihto ym. ym.

EDULLISIN OSTOPAIKKA

PARKANON PAPERI OY

Keskuskulma
puh. 81 812

KIITÄMME ASIAKKAITAMME KULUNEES-
TA VUODESTA SEKÄ TOIVOTAMME RAU-
HALLISTA JOULUA JA HYVÄÄ UUTTA
VUOTTA.

RAKENNUSLIIKE
VIITASALO KY

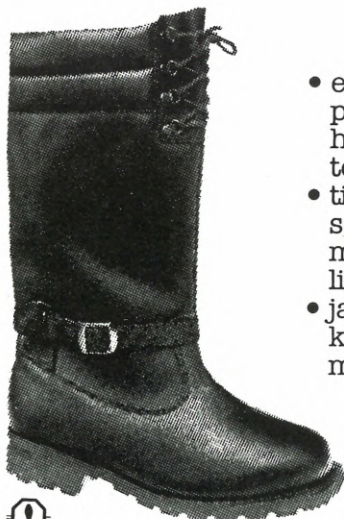
39700 PARKANO, PUH. 933-1293

PARKANON AUTOKESKUS

VÄINÖ VIITASALO KY

Puh. (933)1293

Parkano Talvikkaat

- erikoiskäsitelty päällisnahka hylkii vettä tehokkaasti
- tilavalestisessä saappaassa jalka mahtuu mukavasti liikkumaan
- jalkineen nilkan kiristämismahdollisuus

PARKANON JALKINE OY

PARKANO

- Poltto- ja voiteluaineet
- Autotarvikkeet ja varaosat
- Pultit ja mutterit kiloittain
- Rehut ja maataloustuotteet
- Rakennustarvikkeita

KAM-MYYNTI OY

39750 Kuivasjärvi

Puh. 933-36171

TOIVOTAMME KAIKILLE PARKANON JOULUN LUKIJOILLE
HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

RAUMA-REPOLA OY

Parkanon konepaja, 39700 PARKANO

KÄYTTÖ- JA LAHJA- ESINEET PUUSTA

- kiulut
- haarikat
- kulhot
- tynnyrit
- leikkuulaudat
- puuautot

- saunaritilät
- kolpakot
- taloustarvikkeet
- leilit
- kellot
- naulakot
- leipälapiot ym.

Valmistus ja myynti:

Puutyöliike Pelkonen

39660 Lapinneva puh. 35139 Parkanosta Poriin n. 7 km
Osoiteviitta KIULUVERSTAS

**LAPINNEVAN
KYLÄKAUPPA**

39660 Lapinneva puh. 933/35113

YIT

**PINTAKÄSITTELYTAITOA JA
TÄMÄN PÄIVÄN TEKNIKKAA**

Parkanon maalaamo, puh. 933-81470
Pääkonttori, Helsinki puh. 90-15051

OY YLEINEN INSINÖÖRITOIMISTO

**KYLÄKAUPASTA
EDULLISESTI MYÖS
MAATALOUSTUOTTEET**

**RAIVALAN
KYLÄKAUPPA**

PUH. 3215

**— MYYMÄLÄ-AUTO
— KYLÄKAUPPA**

**Anssi Rintala
Lapinneva**

puh. 933-35172

**PARKANON TB-HUOLTO
A. ja J. Kuivanen**

Puh. 933-2409

**PENNI BENSALITRALTA
SUOMEN URHEILULLE.**

**PENNI BENSALITRALTA
SUOMEN URHEILULLE.**

**Mitsubishi
Lada**

**Skoda
Elite**

**VALTUUTETTU
HUOLTOKORJAAMO**

- Huollot
- Takuuasiat
- Korjaukset
- Varaosat

**PARKANON AUTOKORJAAMO
J. KOSKINEN**

**Pentin teollisuusalue
Puh. 81303**

PARKANON KUMIKORJAAMO

PARKANO PUH. 2149

**Korjaukset ja lavarakenteet
JUSSIN AUTOMYYNTI JA -KORJAAMO**

**Om. Juhani Kaartinaho Parkano
puh. 933-33105**

KIITÄMME ASIAKKAITAMME KULUNEESTA VUODESTA JA TOIVOTAMME

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

TRANSPONT

AGA

PARKANON JÄTEHUOLTO

OLAVI KAIJA KY

puh. 2426

Motoarestissa sinua odotetaan

...syömään,
kahville,
tankkaamaan.

Ystävällisesti

puh. 2530

**KESOIL-MOTOREST
PARKANON PORTTI**

Päivi ja Mikko Ala-Kauhaluoma

**VUOKRAAMME
ERILAISIA KONEITA JA LAITTEITA
sekä mm. VIDEOELOKUVIA**

Liike avoinna: ma—pe 07.00—11.00
12.00—17.00

PARKANON VUOKRAUS JA VÄLITYS KY
Puh. 2407

RAKENNUSTARVIKE

Pekka Seppälä Ky

Parkano — Puh: 82696, 81883
EDULLINEN ASiantuntija
RAKENTAJILLE

**PUUTAVARA-ALAN ASiantuntija
POHJOIS-SATAKUNNASSA**

LEMPISEN PUU KY

39700 PARKANO PUH. 933-815 20

NUORISOSEURAVÄELLE JA
UUTTERILLE VETÄJILLE
HYVÄÄ JOULUA!

39700 PARKANO ☎ 933-81780

AUTO-PARKANO

SAMARA

LADA

- UUDET AUTOT
- VAIHTOAUTOT
- VARAOSAT

**PARKANON
KONELA-AUTO**

Pentin teollisuusalue puh. 810 00

Joulurauhaa

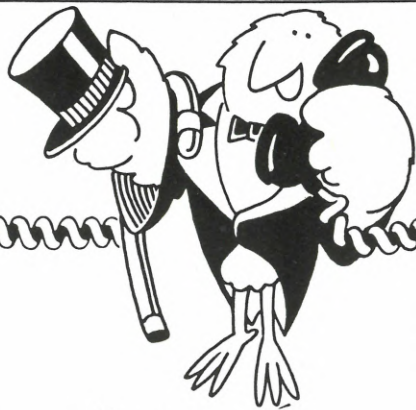
YHDYSPANKKI

meidän pankki

*Rauhallista Joulua
Ystävillemme*

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI
Parkano

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**Ikaalisten-Parkanon
Puhelin Osakeyhtiö**

**KIITTÄEN YHTEISTYÖSTÄ
JA HYVÄÄ JOULUA SEKÄ
MENESTYKSELLISTÄ VUOTTA 1988**

**KIINTEISTÖ-
MARKKINOINTI KY**

ESA OJANEN LKV puh. 933-1290
Keskuskatu 4, 39700 Parkano

**TAPIOLA-YHTIÖT
WIITAMATKAT /
Asioimisto:**

Esa Ojanen, Kirkkokatu 1
39700 Parkano, puh. 1290

**PARKANON
SIIVOUSPALVELU OY**

Puh. 2643

LÄMMINTÄ JOULUA

PARKANON LÄMPÖ OY

**JATKUVASTI
HALVALLA**

hamsteri

VUORIJOKI Puh. 81142
Avoimma ma—to 10—18
pe 10—19, la 9—13

Husqvarna

MONEN MIELESTÄ PARAS

Kiittäen hyvin onnistuneesta
vuodesta -87!

Toivotan Hyvää Joulua
ja onnea vuodelle -88.

**PARKANON OMPELU
JA KODINKONE KY
T. Heinonen**

HYVÄÄ JA LÄMMINTÄ JOULUA!

VAPO OY

Länsi-Suomen alue

KIITÄMME ASIAKKAITAMME KULUNEES-
TA VUODESTA JA TOIVOTAMME

HYVÄÄ JOULUA SEKÄ
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

Vireä, yrittäjäystävällinen,
luonnonläheinen ja palveleva
120-vuotias.

Parkanon kaupunki
PL 14, 39701 Parkano,
puh. (933) 2241

**LEHTISAAREN
PUUTARHA** Tarja & Simo
PARKANO KISSAKIVI
Puh. 2806

Parkanon
Kenkä•Parooni Ky
Hyttisen Liiketalo puh. 81690

**KAMPAAMO
Maija Autio**

Keskuskulma II-kerros
Parkano puh. 933-2994

MAALAUSLIIKE ERKKI NIEMENMAA

39700 Parkano puh. 2589

LIISAN KIOSKI

Puh. 2096

PARKANON KIRJAKULMA

KIRKKOKATU 5
puh. 933-83500

PARKANON PALAVALINTA

— Kankaat edullisesti pakoilta sekä paloina

Avoimna: ma—perj. 10—17
lau 9—13

Puh. 2252, kot. 5436

**PARKANON
KONEPISTE**

ANTTI HELPERI 39700 PARKANO
Puh. (933) 1233

**College-
kellari**

PUH. 2867

T-PAITOJEN
COLLEGE- JA
PLYYSHI-
ASUSTEIDEN
VALMISTUS
JA MYYNTI

SILMÄLASIT
PIILOLINSSIT

**KANGASNIEMEN
SILMÄLASILIKE**

39700 PARKANO PUH. 933-81144

Leipomo puh. 2893 Myymälä puh. 1339

Tule viihtymään
kahvilla!

KONDITORIA-KAHVIO puh. 81811
(Osuuspankkia vastapäätä)

Sepänkatu 4, Parkano, puh. (933)81 100

**ELEKTRIA ON
KAIKKI SÄHKÖSTÄ**

ASIAANTUNTEVA, TARPEESI
HUOMIOIVA SUUNNITTELU!
LAADUKKAAT TUOTTEET
JA SÄHKÖTARVIKKEET!
AMMATTITAITOINEN, HUO-
LELLINEN ASENNUSTYÖ!
KUNNOSSAPITO- SEKÄ
HUOLTOPALVELU!

 **Sähköasennusliike
SUOMILAMMI**
Velj.

Parkanontie 41 39700 PARKANO puh. 933-81600

A-VAKUUTUS
Koti-, henkilö-, auto- ja yritysvakuutukset

Parkano puh. 2350
Piiriedustaja J. Hankala
puh. 81598

LEPPÄKOSKEN SÄHKÖOSAKEYHTIÖ

Pääkonttori Ikaalisissa * 6362
Aluekonttori Parkanossa 2179

Sähkövikailmoitukset kaik-
kina vuorokauden aikoina **6411
(6366)**

Kuluttajan omien laitteiden vioista käännettävä sähköasennusliikkeen puoleen.

SHELL PARKANO
**AVOINNA YÖTÄ
PÄIVÄÄ**

*Kolmen Helmen
Simpukka*

**Saarelan
Metalli**
Parkano, puh. 2831
Autopuh. 949/233881

Oy W. ROSENLEW Ab

-toiminnan loppuessa ja muuttuessa
Rauma-Repolan lipun alle, kiitämme
asiakkaitamme hyvästä yhteistyöstä.
Yhdistynein voimin voimme parem-
min palvella niin vanhoja kuin uusia-
kin asiakkaita.

RAUMA-REPOLA OY

Metsäosasto
Parkanon piiri

Parkanon Saha

Valmistamme mittatilaustyönä

KEITTIÖKALUSTEITA

PUUSEPÄNLIKE ARI SOKKA
Käenmäentie p. 933-81637

 **YLÄ-SATAKUNNAN
PUTKI OY**

39700 Parkano puh. 933/2969

KASVUTAITO KY

LAPINNEVA

LM · LÄMPÖ · VESI
· ILMASTOINTI
Esko Paavilainen Ky
Parkano, puh. 933-81130

ASENNUKSET JA SUUNNITTELUN HOITAA
PARKANON SÄHKÖTUOTE KY
Aureentie 4 puh. 2661 ja 1331

RENGAS-BETONI KY

Betonituotteita edullisesti
Velj. Kaunismäki
Puh. 81665 tai 35205

ELINTARVIKKEITA

PIRKON KIOSKI

JOKAMIEHEN TAVARATALO VIINIKASSA

PARKANO
PUH. 2652

AVOINNA: MA—PE 11—21
LA—SU 10—21

RAKENNUTTAJAT
Hankkeenne toteuttaa

39810 Linnankylä p. 933-34187 tai 15183

- Saat halvalla korkealaatuisia tuotteita
- Edulliset maksuehdot
- Ilmaisen kotiinkuljetuksen

ASKO • ISKU • ARTEK • LUNDIA • SOTKA •
MUURAME • JA 60 MUUTA VALMISTAJAA

SISUSTUSTALO TAMMELA

39700 PARKANO. Puh. (933)81331
Torikatu 15, 38700 Kankaanpää. Puh. (930)23811
Soutajantie 4—6, 39500 Ikaalinen. Puh. (933)87654

- NOSTURI- JA VAIHTOLAVAKULJETUKSET
- KOLARIAUTOKULJETUKSET
- HINAUSPALVELU

JUHANI RAJALA

Parkano puh. 933-81393 tai 2672, auto 949 231422

- TAKSI
- 26 HENGEN BUSSI
- 50 HENGEN BUSSI

HANNU TURUNEN

Puh. 2203 Autopuhelin taksi 94040/33240
Linja-auto 949 236640

OMPELIMO T:mi MARJUT YLISALO

Aureentie 36 Parkano
Soittele puh. 2809

Sportia
luo kunnan elämä

**STIHL
RAKET**

URHEILU- ja KONELIIKE
J. KYRÖNVIITA
PARKANO PUH. 1254

Kello-Kulta
E. Syrjänen
Puh. 2181

**OPTIKKO
SYRJÄNEN**
Parkano — Puh. 2181
Ikaalinen — Puh. 6520

SANELMAN
VAATEAITTA
Parkano 2551
marimekko

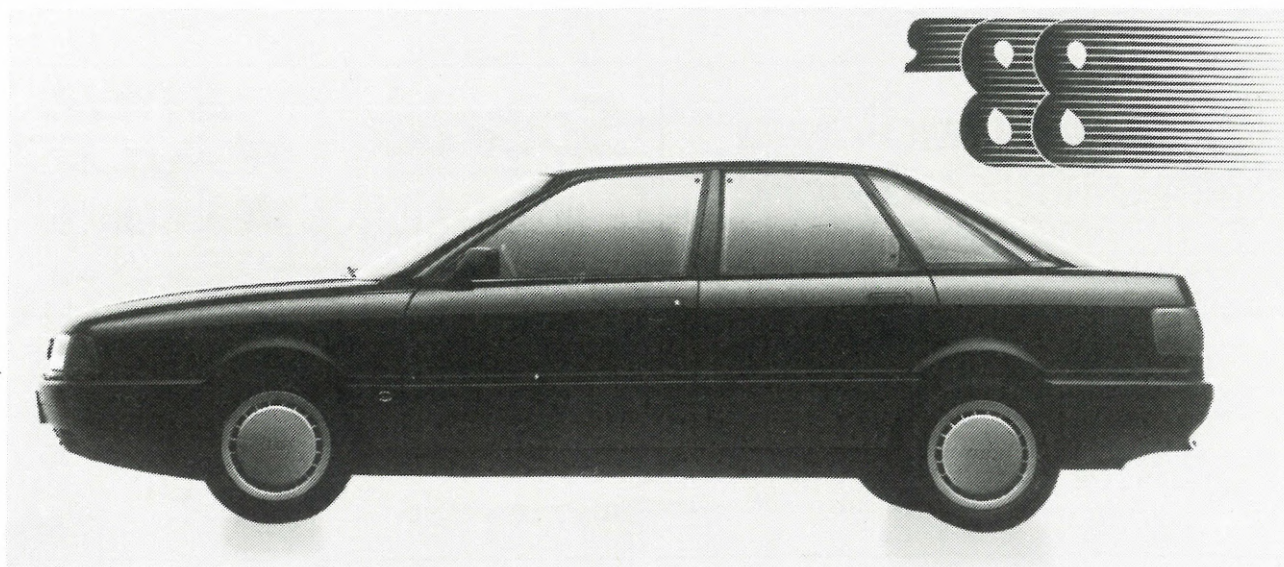
PARKANON
KESKUS-
KEMIKALIO

MAALAUSLIIKE HANNU RINNE KY 2665
LATTIANHIONTA HANNU RINNE KY
H. Rinne 2665 E. Nieminen 2991

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

HYVÄÄ JOULUA JA RAUHALLISTA UUTTA VUOTTA!

Volkswagen-Audi piirimyyjäsi

V·A·G

Autoeronen Oy

IKAALINEN —
PARKANO

Jos tarvitset

- rakennus- ja rakennepiirustuksia
- kustannusarvioita
- rantakaavoja
- tai kiinteistönvälittäjän palveluja

niin ota meihin yhteyttä

**INSINÖÖRI- JA KIIINTEISTÖTOIMISTO
HAVANKA KY LKV [A]**

PARKANO PUH. 933-2702

**4WD pakettiauto + yhdistelmillä
edullisesti ja kätevästi**

- Tavarakuljetukset, muutot, ym.
- H-autojen + traktorien siirrot
- Peräv. kantavuudet: 1,4 ja 2,8 ton,
sisälev. 1,77 m.

PARKANO puh. 1221
AUTOPUH. 949/233676

G. KORPINIEMI

**SORVAUSTYÖT
LAAKERIT
LAAKERIYKSIKÖT
SORVAAMO
E. AALTO**

Puh. 933-31155

**PARTURILIIKE
ELISA RISTOLAINEN**

Puh. 81266

MYKRÄN TURKISTUOTE

Valmistaa tilauksesta päähineitä, kauluksia ja
puuhkia ym. Soitellaan

HILKKA MYKRÄ
933-3231

**MAALAUSLIIKE
HANNU NUMMELA**

Puh. 1215

TAIDE JA KEHYS

Puh. 81192

Lasten ja nuorten asusteiden
erikoisliike Parkanossa

JUNIORAPILE
Parkano, puh. 2676

**Tapahtumia
nuorisoseuralaisille
v. 1988**

- 22.—28.2. Nuorison hiihtolomaleiri
Äressä.
6.3. Kalevan Nuorten kulttuuri-
kisa.
26.—27.3. Valtakunnallinen Kansan-
tanssin luokittelutapahtu-
ma.
28.3.—3.4. Nuorison pääsiäisleiri
Kullaalla (14—18 vuotiaat).
1.—5.6. Pispalan Sottiisi.

- 13.—17.6. Lasten ja nuorten kansan-
tanssileiri Sata-Häme Soi-
-juhlien yhteydessä (11—
13 vuotiaat). Mukana bul-
garialainen kansantanssi-
ryhmä.
18.—19.6. Sata-Häme Soi.
6.—10.7. Nordlek kansantanssifesti-
vaali Bergenissä (aikuis- ja
nuorisoryhmät).
11.—18.7. Valtakunnallinen ja kan-
sainvälinen ”viikinki”
-suurleiri Maarianhaminas-
sa (yli 10-vuotiaat).
8.—9.10. Valtakunnalliset teatteri-
päivät Kankaanpäässä.

Sisällysluettelo

	Sivu		
Parkanon Joulun lukijalle (Liisa Soikkeli)	1	Dynamiitti-Laine Parkanossa (Lauri Sandholm)	19
Joulu Parkanossa (Päivi Raivio)	2	Vuodenajat (Eini Hietikko)	20
Hyvät lukijat (Pekka Paatero)	3	Parkano 120 vuotta (Sakari Moisio)	21
Puheenjohtajan palsta (Seppo Kaunisto)	4	Sata toiminnan vuotta Parkanon	
Paulavirka (Veikko Sevio)	4	Säästöpankilla (Anna-Liisa Seilo)	24
Inkarnaatio (Aune Lehtisalo)	5	Jalmari Valli väsymätön ja uskollinen	
Joulu (Aune Lehtisalo)	5	työntekijä (Markus Käenmäki)	26
Nainen puolustusvoimien palveluksessa		Myrsky käy yli järven (Reino Lehtisalo)	27
(Leena Perälä)	6	Polku vanhalle saunalle (Petra Kaunisto)	28
Kun Parkanon Yhteiskoulu v. 1967		Vangittuina V, O ja I (Aili Sirola)	29
itsenäisyysjuhlan teki (Toini Vainio)	7	Parkanon Nuorisoseuran Hollannin-	
Ulkopaikkakuntalaisen tuntoja Parkanosta		matka (Seppo Kaunisto)	30
(Mari Ikonen)	7	Kuin silloin ennen... (Anni Havunen)	32
Entisajan vapaa-ajan käytöstä (Aune Lehtisalo)	10	Lapset kirjoittavat Joulusta	33
Joulupuuhat (Eini Hietikko)	11	Matka Joulupukin maahan (Piia Ylinen)	36
Kuka vei poron (Pertti Heino)	11	Neli vuotias Pikku-Matti-mies (Aili Sirola)	36
Ajatusteni lintu (Eini Hietikko)	11	Ajatuksia matkustamisesta ja komennus-	
Vesisahan aikaan (Raimo Virta)	12	työstä Neuvostoliitossa (Airi Tekokoski)	37
"Sitäkö se olikin, sitäkö kaikki..."		Ensi-ilta (Marjatta Kuivasto)	39
(Reino Lehtisalo)	15	Parkanon kaupungin raittiustoimesta	
Emme unohda Suomea		(Tuijatiina Kujala)	40
(Marja Schatzmann-Paavilainen)	16	Raili ja Simo Rönnille tuottajapalkinto	
Pääskysen liito (Reino Lehtisalo)	18	Parkanossa (Lea Luodetlahti)	41
Minä kuljen (Reino Lehtisalo)	18	Korupeili Oy:llä kiireinen vuosi (Taisto Nummi)	42

JOULURAUHAA

PERHEPANKKI RIKSI ja
PERHEPANKKI TAALARI
TOIVOTTAVAT KAIKILLE
RAUHALLISTA JOULUA ja
MENESTYSTÄ VUODELLE 1988

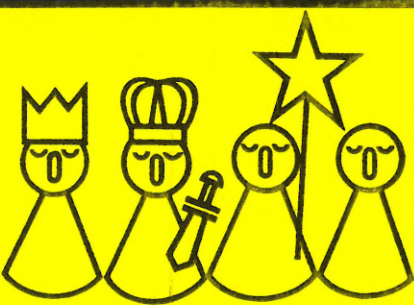
PARKANON OSUUSPANKKI

Hyvä pankki paremmaksi — KYLLÄ

SATAPIRKASTA

**HYVÄ
JOULU
KAHVI**

”

Sa me toivotamm'
 ja me toivotamm'
 Onnellista ja
 Hyvää Joulua!”

1.28 /
 210
 000
 123
 256
 268,80

Tervetuloa K-kaupan

JOULUMAILMAAN

**TAVARATALO
 RAUTAHALLI
 MAATALOUS**

vaatehuone^K
kesport
 TOYOTA

ESSO

PK KIVINIEMI KY

39700 PARKANO

☎ 933-2222